

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Specifika hospodaření obcí spojená s existencí turistických atraktivit
Specifics of Financial Management of Municipalities Associated with the Existence of Tourist
Attractions

Student: Anna Kopková
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Anna Kopková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Specifika hospodaření obcí spojená s existencí turistických atraktivit**
Specifics of Financial Management of Municipalities Associated with
the Existence of Tourist Attractions

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Ekonomika turismu a hospodaření obcí
3. Analýza hospodaření vybraných obcí Mikroregionu Litovelsko
4. Specifika financování obcí spojená s existencí turistických atraktivit
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada, 2011, 205 s. ISBN 978-80-247-3748-5.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohu č. 1, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 25. dubna 2014

Anna Kopková

Anna Kopková

Obsah

1 ÚVOD	5
2 EKONOMIKA TURISMU A HOSPODAŘENÍ OBCÍ.....	7
2.1 Ekonomika turismu.....	7
2.1.1 Definice turismu.....	7
2.1.2 Trh turismu.....	8
2.1.3 Poptávka v turismu	10
2.1.4 Nabídka v turismu.....	10
2.1.5 Cena v turismu	15
2.2 Hospodaření obcí.....	15
2.2.1 Rozpočet obce.....	16
2.2.2 Rozpočtová skladba	16
2.2.3 Příjmy rozpočtu obce	18
2.2.4 Výdaje rozpočtu obce.....	23
2.3 Dopady turismu	24
2.3.1 Mimoekonomické dopady turismu	25
2.3.2 Ekonomické dopady turismu	27
2.4 Vztah obcí a turismu.....	29
3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ MIKROREGIONU LITOVELSKO	31
3.1 Charakteristika Mikroregionu Litovelsko.....	31
3.1.1 Obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nachází turistická atraktivita .	34
3.1.2 Obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nenachází turistická atraktivita	41
.....	41
3.1.3 Město Litovel	47
3.2 Hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko.....	48
3.2.1 Příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko	50

3.2.2 Výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko	58
4 SPECIFIKA FINANCOVÁNÍ OBCÍ SPOJENÁ S EXISTENCÍ TURISTICKÝCH ATRAKTIVIT	63
4.1. Specifické příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko způsobené dopady turismu.....	63
4.1.1 Specifické daňové příjmy.....	64
4.1.2 Specifické nedaňové příjmy	80
4.1.3 Specifické kapitálové příjmy	83
4.1.4 Specifické přijaté dotace	83
4.2. Specifické výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko způsobené dopady turismu.....	85
4.3 Řízený rozhovor s představiteli obcí Mikroregionu Litovelsko s turistickou atraktivitou na svém území	94
4.4 Zhodnocení zjištěných skutečností	96
5 ZÁVĚR.....	101
Seznam použité literatury	106
Seznam zkratk.....	110
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	

1 ÚVOD

Turismus je v současné době považován za významný socioekonomický jev, zasahující do mnoha oblastí lidského života. Ve vyspělých zemích světa se jedná o jedno z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví, které tvoří podstatnou část národního hospodářství těchto zemí. S růstem životní a ekonomické úrovně obyvatel a hodnoty volného času se týká potřeba cestování stále většího okruhu osob. Touha cestovat a poznávat nová místa trvale stoupá. V současnosti je trendem rozvoj turismu především na regionální úrovni, zejména pak venkovský turismus. Cestovní ruch je považován za významného činitele především v oblasti tvorby pracovních míst či podpory podnikatelské činnosti. Může také vhodně posílit příliv investic i v na první pohled nezajímavých destinacích, které ovšem mohou návštěvníkům nabídnout mnoho atraktivních míst.

Tématem této diplomové práce je problematika specifických příjmů a výdajů obecních rozpočtů spojených s turismem obcí turisticky zajímavého Mikroregionu Litovelsko. Jedná se o poměrně vyhledávanou oblast Olomouckého kraje nabízející turistům širokou škálu historických stavebních, přírodních atraktivit, bohatý kulturní a společenský život a především nádhernou, ničím nezničenou přírodu.

Cílem práce je zjistit, zda existují specifika hospodaření obcí spojená s existencí turistické atraktivity na území obce v rámci Mikroregionu Litovelsko.

Hypotézou je, že obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají specifické a výrazně se odlišující příjmy a výdaje svého rozpočtu v porovnání s obcemi Mikroregionu Litovelsko, ve kterých se turistické atraktivity nenachází.

K dosažení cíle a ověření hypotézy bude v práci využito metody analýzy a komparace jednotlivých příjmů a výdajů rozpočtů obcí mikroregionu v letech 2009 až 2012. Na jejich základě bude provedena dedukce specifických a s turismem souvisejících příjmů a výdajů rozpočtů obcí. Poté budou tyto ukazatele blíže analyzovány a srovnávány a následně vyjádřena jejich odlišnost a souvislost s turismem. Pro korekci výsledku a cenný pohled z praxe bude v práci také použita metoda rozhovoru s představiteli turisticky zajímavých obcí Mikroregionu Litovelsko.

Celá diplomová práce je členěna do pěti částí. První a poslední kapitola tvoří úvod a závěr. Druhá kapitola, která je zaměřena převážně teoreticky, charakterizuje ekonomiku turismu, tedy definuje turismus jako takový, přibližuje fungování trhu turismu, nabídku, poptávku a tvorbu ceny na tomto trhu. Dále je zde definováno hospodaření obcí, tedy obecní rozpočet jako základní prvek finančního hospodaření obcí, rozpočtová skladba a příjmy a výdaje obecních rozpočtů. Následně jsou v práci vymezeny teoretické základy pro určení mimoekonomických a ekonomických dopadů turismu a charakterizován vzájemný vztah obcí a turismu. Třetí kapitola je věnována analýze hospodaření vybraných obcí Mikroregionu Litovelsko. Nejprve je charakterizován mikroregion jako takový, následně obce spadající do tohoto seskupení. U obcí, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, je tato taktéž krátce představena. V závěru této části je provedena analýza hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 až 2012, jsou zde popsány příjmy a výdaje těchto obcí dle druhového členění. Ve čtvrté kapitole práce jsou představena specifika financování obcí spojená s existencí turistických atraktivit na území obcí Mikroregionu Litovelsko a vyjádřena jejich souvislost s turismem. Následuje nástin z řízených rozhovorů s představiteli obcí mikroregionu, na jejichž území se nachází turistické atraktivity, jejichž smyslem by měla být korekce předchozích tvrzení a cenný pohled z praxe. Zhodnocení zjištěných skutečností pak tuto kapitolu uzavírá.

Informace a podklady potřebné pro zpracování diplomové práce byly získány především z odborných knižních titulů, platných právních norem, internetových zdrojů, rozhovorů a konzultací se zaměstnanci obecních úřadů jednotlivých obcí.

2 EKONOMIKA TURISMU A HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Druhá část diplomové práce je zaměřena především teoreticky. Je zde charakterizována ekonomika turismu jako taková, tedy trh turismu, jeho objekty a subjekty, specifika trhu turismu, faktory ovlivňující trh turismu, poptávka, nabídka a tvorba ceny na trhu turismu. Následně je přiblíženo hospodaření obcí a definován obecní rozpočet, jeho skladba, příjmy a výdaje rozpočtu obce. Nepopíratelné jsou i dopady turismu a vzájemný vztah obcí a turismu.

2.1 Ekonomika turismu

Slovo „turismus“ je anglického, resp. francouzského původu. V odborné literatuře je možné setkat se i s ekvivalentním označením „cestovní ruch“, tedy s překladem německého slova „Reiseverkehr“. Výrazy „turismus“ a „cestovní ruch“ je tedy možné považovat za synonyma.¹

2.1.1 Definice turismu

Turismus je považován za složitý socioekonomický jev zasahující do celé řady ekonomických i mimoekonomických (sociálních, psychologických, ekologických, geografických) sfér společnosti. Jeho mnohostrannost a průřezovost mnoha odvětvími znemožňuje jeho přesné definování. Existuje poměrně dlouhá geneze definic turismu, v nichž byla vždy upřednostněna určitá stránka tohoto jevu, často v závislosti na vědní disciplíně, která turismus zkoumala a definovala.

Turismus je v dnešní době nejkomplexněji definován v dokumentu Mezinárodní doporučení pro statistiku turismu z roku 2008 (International Recommendations for Tourism Statistics 2008). Je zde formulován jako činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší, než je stanovena, za jakýmkoliv hlavním účelem (obchod, trávení volného času nebo jiný osobní účel) jiným než být zaměstnán rezidentním subjektem v navštíveném místě.²

¹ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky, s. 11.

² PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky, s. 11-12.

2.1.2 Trh turismu

Trh je místo, kde dochází k vzájemnému působení nabídky a poptávky a zároveň se zde vytváří cena. Toto tvrzení je samozřejmě platné i pro trh turismu, je však třeba vzít v úvahu řadu specifíků, která jsou dána množstvím, strukturou a charakterem subjektů i objektů na tomto trhu.

Mezi **subjekty** (nositele nabídky a poptávky) na trhu turismu patří domácnosti, firmy, stát (respektive veřejná správa) a zvláštní postavení mají zprostředkovatelské subjekty (cestovní kanceláře, agentury apod.), které mají za účel usnadňovat vztah mezi nabídkou a poptávkou.

Objekty turismu, tedy předměty směny mezi subjekty na trhu turismu, tvoří nehmotné statky (služby) a hmotné statky (zboží).

Většina **statků** na trhu turismu má podobu statků soukromých, tzn., nesplňují alespoň jednu z podmínek nevylučitelnosti, nedělitelnosti a nulových mezních nákladů. Nejčastěji na trhu turismu spotřeba jedním spotřebitelem vylučuje spotřebu téhož statku jiným spotřebitelem.³

Specifika trhu turismu

Trh turismu má celou řadu specifíků, která vyplývají ze samotného charakteru turismu. Mezi tyto zvláštnosti patří:

- převážně se jedná o trh služeb s vysokým podílem lidské práce,
- závislost na přírodních a kulturně historických atraktivitách,
- atraktivita jsou místně vázány,
- distribuční cesty jsou opačné než na trhu zboží, poptávka se za uspokojením svých potřeb musí přesunout do místa nabídky,
- výrazná sezónnost,
- místní a časové oddělení nabídky, poptávky a spotřeby,
- výrazné ovlivnění nabídky a poptávky přírodními faktory (např. počasím) a dalšími nepředvídatelnými vlivy (tj. mimoekonomickými),
- těsný vztah nabídky a poptávky (tzn. změny v cenách a příjmech se na trhu turismu objeví bezprostředně),

³ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky, s. 31.

- účastník turismu očekává komplexnost zážitků,
- velký vliv subjektivního vnímání a hodnocení účastníků (image, atmosféra atraktivity apod.),
- výrazně mezinárodní charakter,
- vnější faktory působí na trh turismu intenzivněji, než je tomu u trhu jiných odvětví.^{4 5}

Faktory ovlivňující trh turismu

Trh turismu je velmi citlivý na faktory vnějšího prostředí, které je možné rozdělit do několika skupin:

- **politické a bezpečnostní faktory** - mírové uspořádání světa, volný pohyb osob, fond volného času, politická nestabilita, válečné konflikty, hrozba terorismu, epidemie, přírodní katastrofy, legislativní normy týkající se turismu a podnikání obecně, finanční podpora aktivit spojených s turismem, odstraňováním bariér v podobě cestovních formalit, budování infrastruktury, podpora vzdělávání v turismu apod.,
- **demografické faktory** - neustálý nárůst populace, stárnutí populace, měnící se role žen, změny tradiční struktury rodiny apod.,
- **technicko-technologické faktory** - pokrok v oblast letecké dopravy (prostorová a časová dostupnost vzdálených destinací, postupná liberalizace, snižováním cen, vstup nízkonákladových leteckých společností apod.) a informačních technologií (rozvoj internetu, rozvoj mobilních komunikačních prostředků, rozvoj **lokálně kontextových služeb**⁶),
- **sociální faktory** - společenské zřízení, výše disponibilního důchodu jednotlivců, přerозdělování důchodů v dané zemi, resp. daňová politika, vládními transfery apod., fond volného času, podpora **sociálního turismu**⁷,
- **ekologické faktory** - přirozená atraktivita prostředí, negativní dopady turismu na fyzické prostředí, dopady vyplývající z nadužívání omezených zdrojů.⁸

⁴ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 32 – 33.

⁵ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*, s. 22.

⁶ **lokálně kontextová služba** – souhrnné označení služeb dostupných prostřednictvím mobilního zařízení, které jsou současně schopny zjistit informace o aktuální poloze uživatele (jeho mobilního zařízení) a vzhledem k této poloze poskytnou dodatečnou informaci, resp. službu – nalezení nejbližšího bankomatu, hotelu, atraktivity apod.

⁷ **sociální turismus** – turismus nějakým způsobem (sociálně, ekonomicky či zdravotně) handicapovaných skupin obyvatelstva, jakými jsou rodiny s dětmi, senioři, studenti a zdravotně handicapované osoby.

2.1.3 Poptávka v turismu

Poptávku v turismu je možné chápat jako projev potřeb účastníka turismu podložený koupěschopností neboli ochotou účastníků turismu.⁹

Jak na poptávku individuální, tak na tržní poptávku působí řada faktorů. Individuální poptávku na trhu turismu ovlivňují především různé sociálně-kulturní (kultura, referenční skupiny, třídy) či osobnostní (životní styl, životní hodnoty, zkušenosti, vnímání) faktory.

Individuální poptávka může být vyvolána například i vnějšími podněty (vliv propagačního mixu), nebo vrozenými potřebami (jídlo, spánek). **Tržní poptávka** (což je vlastně ve skutečnosti součet individuálních poptávek) je na trhu turismu ovlivňována především psychologickými faktory, jako například efektem módy, nebo efektem snobské spotřeby.¹⁰

Mezi **současné trendy poptávky v turismu** patří globalizace, fragmentace (více cest účastníků turismu, avšak počet přenocování v rámci jedné cesty se snižuje), ohleduplnost k životnímu prostředí, rychlá změna životního stylu, změna poměru masových turistů k turistům individuálním a zvýšení požadavků na kvalitu.¹¹

2.1.4 Nabídka v turismu

Za další součást trhu turismu je považována nabídka. Působí zde jak různé objekty (předměty nabídky), tak subjekty (poskytovatelé služeb), které budou specifikovány v následujících řádcích.

Objekty turismu

Předmětem nabídky v turismu jsou dvě podstatné části:

- **atraktivitu cílových míst,**
- **vybavenost cílových míst.**

⁸ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 33 – 37.

⁹ MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch: (vybrané kapitoly)*, s. 64.

¹⁰ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 41 – 46.

¹¹ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 46 – 47.

a) Atraktivita cílových míst mají schopnost přivést návštěvníky do cílové destinace. Ve své podstatě rozhodují o motivaci návštěvníka tuto destinaci navštívit. Bývají cílem účasti na turismu, účastník turismu jimi uspokojuje svou primární potřebu turismu. Rozhodují o využití daného prostředí.¹²

Jedná se o jednotlivé **zajímavosti**, které činí konkrétní destinaci turisticky přitažlivější (například svou ojedinělostí).¹³

Atraktivita se člení do tří základních skupin:

- primární přírodní atraktivita,
- primární vybudované/organizované atraktivita, které jsou výsledkem činnosti člověka,
- účelově vybudované/organizované atraktivita.

První skupina, tedy **primární přírodní atraktivita** jsou skupinou atraktivit, která má schopnost přitáhnout návštěvníky do destinace na delší cesty, které mají obvykle charakter pobytu. Takovými destinacemi jsou například horské či pobřežní destinace. Mezi přírodní atraktivita je možné zařadit:

- klimatické podmínky (teplota, úhrn srážek, délka slunečního svitu),
- morfologické podmínky (hory, skály, písčité pláže),
- hydrologické podmínky (moře, řeky, jezera, gejzíry, vodopády, podzemní vody),
- faunu a flóru (rozmanité druhy živočišstva a vegetace) apod.

Další skupinou jsou **primární vybudované/organizované atraktivita, které jsou výsledkem činnosti člověka**. Nejsou primárně stvořeny pro účely turismu, ale v současnosti jsou pro turismus využívány. Bývají obvykle cílem kratších cest nebo mohou být součástí cesty účastníka turismu, která zahrnuje i další atraktivita. Typickým příkladem mohou být památky UNESCO. Atraktivita primárně vybudované k jinému účelu než k realizaci turismu mohou být následně členěny do čtyř skupin:

¹² PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky, s. 58.

¹³ <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>.

1. Architektonické a technické atraktivita

- historické profánní stavby (tzn. nenáboženské stavby - hrady, zámky, tvrže) i sakrální stavby (tzn. posvátné stavby - katedrály, kláštery),
- moderní architektura,
- lidová architektura,
- technické památky (rozhledny, mlýny, hamry, mosty, štoly, vodní kanály),
- archeologická naleziště,
- památníky apod.

2. Vybudované přírodní atraktivita

- přírodní parky a jiné upravené výseky přírody,
- ostatní parky a zahrady,
- botanické a zoologické zahrady apod.

3. Kulturní a sportovní atraktivita

- kulturní zařízení (muzea, galerie),
- významná kulturní a historická místa,
- hudební, divadelní a filmové festivaly,
- sportovní události,
- folklór, řemesla apod.

4. Sociální atraktivita

- způsob života lidí,
- tradice a obyčeje,
- regionální gastronomie apod.

Poslední skupinou atraktivit jsou **atraktivita vybudované či koncipované zejména pro účely turismu**, což nevyklučuje možnost jejich využití obyvateli dané destinace. Tato skupina atraktivit motivuje návštěvníky jak k delším pobytům (lázeňské pobyty), tak k pobytům kratším (tematické pobyty) a zahrnuje:

- tematické parky (Disneyland, Planète Futuroscope, Legoland,...),
- lázeňská střediska,
- sportovní areály (lyžařské, golfové,...),

- kongresové a incentivní (neboli motivující např. zaměstnancům za odměnu) akce apod.¹⁴

b) Vybavenost cílové destinace výrazně podporuje rozvoj turismu. Poskytuje servis při uspokojování sekundárních potřeb účastníka turismu, vyplývající z pobytu mimo jeho obvyklé prostředí.

Vybavenost cílové destinace lze členit do dvou skupin:

- suprastruktura,
- infrastruktura.

Suprastrukturu tvoří především ubytovací služby (hotely, penziony, kempy, chaty a chalupy, druhé domovy, ubytování u příbuzných a známých), stravovací služby (restaurace, bary, vinárny, kavárny), sportovně-rekreační, kulturně-společenské, bankovní, směnářenské služby a pojišťovací služby, půjčování aut a sportovních potřeb, informační služby, kadeřnické a kosmetické služby, zdravotnické služby, maloobchodní služby, atd.

Infrastruktura se dále člení na dopravní infrastrukturu (silniční a železniční síť, veřejná doprava, přilehlé parkovací plochy a odpočívadla), veřejnou infrastrukturu (vodovody, kanalizace, osvětlení, telekomunikace, odvozy odpadu). Veřejná infrastruktura není primárně budována pro potřeby turismu, ale rozvoj turismu klade větší nároky na její budování, což klade vysoké nároky na místní rozpočty.¹⁵

Subjekty v turismu

Na turismu se podílí celá řada subjektů, z hlediska odvětvového členění jsou to:

- hotely a podobná ubytovací zařízení,
- restaurace a podobná zařízení,
- osobní železniční doprava,
- osobní silniční doprava,
- osobní lodní doprava,
- osobní letecká doprava,

¹⁴ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 58 – 60.

¹⁵ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 58 – 60.

- doplňkové služby osobní dopravy,
- pronájem dopravního zařízení/vybavení,
- cestovní agentury a podobná zařízení,
- kulturní služby,
- sportovní a ostatní rekreační služby turismu.

Kromě těchto výše jmenovaných se na turismu podílejí také další subjekty, jejichž činnost se realizuje na základě odběratelských a dodavatelských vztahů s těmito subjekty. Jedná se například o stavebnictví, potravinářství či nábytkářský průmysl. Lze tedy říci, že v turismu je stěžejní malé a střední podnikání.

Významným subjektem v nabídce turismu je také stát, respektive veřejná správa. Stát má na trhu turismu poměrně specifické postavení. Přichází na trh s cílem ovlivnit jej, odstranit některé negativní dopady působení trhu a stimulovat pozitivní působení. Stát ovlivňuje trh turismu nejen uskutečňováním hospodářské politiky, ale především tím, že vytváří institucionální rámec ekonomiky, vytváří politiku zaměřenou na odstraňování tržních selhání, přerozděluje příjmy apod. Mimo to je veřejná správa významným a důležitým poskytovatelem veřejných statků jako poskytování informací, bezpečnostní a zdravotnické služby, propagační činnost, budování všeobecné infrastruktury apod.

Na rozvoji a realizaci turismu se také participuje celá řada profesních asociací a sdružení či neziskových organizací v turismu.

Dle jiného členění subjektů trhu turismu se na trhu turismu vyskytují téměř všechny tržní struktury. Jedná se o dokonalou konkurenci, monopol, monopolistickou konkurenci i oligopol. Podnikání v konkrétním typu tržní struktury má přímý vliv na cenovou politiku i množství produkce dané firmy.¹⁶

Jako současné trendy nabídky v turismu jsou uváděny:

- neustále rostoucí konkurence (nové, dosud neobjevené destinace),
- právní, majetkové a marketingové propojování firem (koncentrace a kooperace firem),
- rostoucí význam zejména informačních technologií (informačně-rezervační systémy, které mají informačně-propagační, rezervačně-prodejní a monitorovací funkci),

¹⁶ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky, s. 64 – 69.

- rostoucí význam brandingu (tvorba/politika značky, zaujetí pozice na trhu),
- větší pozornost frekventovaným turistům – řízení vztahu se zákazníky (segmentace zákazníků a tím poskytování sofistikovaných produktů a personalizovaných služeb) a
- nově vznikající produkty („nové“ typy ubytování a atraktivit).¹⁷

2.1.5 Cena v turismu

Poslední součástí trhu turismu je cena, která je stanovena vzájemným působením nabídky a poptávky. Cenu lze definovat jako specifickou formu směnné hodnoty vyjádřené v peněžních jednotkách. V zásadě existují tři obecné přístupy, které se snaží objasnit, jakým způsobem je cena utvářena, a to stanovení ceny podle nákladů, podle poptávky a podle konkurence. V praxi je však nutné pro stanovení adekvátní ceny využít kombinaci těchto pohledů.

Při tvorbě ceny na trhu turismu je často využíváno forem **cenové diskriminace**, tedy stanovení rozdílných cen stejných výrobků z jiných než nákladových důvodů. Nejtypičtější je cenová diskriminace třetího stupně a cenová diskriminace v čase. Typickým příkladem této cenové diskriminace třetího stupně je poskytování slev rodinám s dětmi, studentům či seniorům v širokém spektru služeb turismu. Cenová diskriminace v čase pak představuje stanovení cen ve špičkách, tzn., že v sezóně jsou ceny nastaveny výše než mimo sezónu.

Pro stanovení cen v turismu je typický také **yield management**. Jedná se o speciální způsob dynamické cenové tvorby, kdy je cena stanovena v závislosti na různých segmentech a zároveň na různé úrovni poptávky. Yield management představuje zvláštní způsob odstupňování cen, který je založen na vyčlenění určitého množství konkrétního produktu (např. sedadel v letadle, pokojů v hotelu) za určitou cenu. Po spotřebování tohoto množství je stejný produkt k dispozici za jinou (vyšší) cenu.¹⁸

2.2 Hospodaření obcí

Hospodaření obcí s jejich rozpočty je upraveno v rámci zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků, kde je mimo jiné vymezena tvorba, postavení, obsah a funkce rozpočtů obcí a jsou zde zároveň stanovena pravidla hospodaření s jejich finančními prostředky.

¹⁷ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 69 – 71.

¹⁸ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 77 – 78.

2.2.1 Rozpočet obce

Rozpočet je základním prvkem finančního hospodaření obcí. Lze jej definovat jako bilanci příjmů a výdajů obce za rozpočtové období (kalendářní rok).¹⁹ Dle zákona o rozpočtových pravidlech územních celků je rozpočet obce finanční plán, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku (obce).²⁰ Rozpočet obce se tvoří, rozděluje a používá na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence.²¹

Dlouhodobým cílem hospodaření obce by měl být vyrovnaný rozpočet, kdy jsou příjmy rovny výdajům, případně přebytkový rozpočet, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje. Schodkový rozpočet, kdy jsou příjmy nižší než výdaje, je vyrovnáván z finančních prostředků z minulých let, nebo je kryt z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech (půjčka, úvěr, návratná finanční výpomoc, prodej komunálních dluhopisů apod.).²²

2.2.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba představuje jednotné a závazné třídění příjmů a výdajů, které je uplatňováno v rámci soustavy veřejných rozpočtů.²³ Rozpočtová skladba je upravena vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Jde o logické třídění peněžních operací s veřejnými prostředky, jež umožňuje porovnávat jednotlivé rozpočty v čase i prostoru. Rozpočtová skladba by tedy měla být jasná, přehledná a musí umožnit srovnatelnost časových řad.²⁴

Vyhláška o rozpočtové skladbě obsahuje celkem deset **hledisek třídění příjmů a výdajů** rozpočtů, v rámci rozpočtů obcí jsou však využívána tato čtyři nejzákladnější hlediska:

- odpovědnostní,
- druhové,
- odvětvové,
- konsolidační.

¹⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ, *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 57.

²⁰ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků, §4.

²¹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ, *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 57.

²² PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR, *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 262.

²³ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, §1.

²⁴ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, *Finance územní samosprávy*, s. 67.

Odpovědnostní hledisko (kapitolní hledisko) je pro obce nepovinné. Používá se především při členění příjmů a výdajů státního rozpočtu do kapitol. Vyjadřuje okruh působnosti a odpovědnosti správců kapitol (ministerstev a ústředních orgánů) při hospodaření s rozpočtovými prostředky.²⁵

Druhovému hledisku je základním systémem třídění finančních operací v rozpočtové skladbě. K třídění se využívá čtyřmístný kód – na nejvyšší úrovni členění jsou třídy (jednomístný kód), které se dále dělí na podseskupení položek (dvoumístný kód), seskupení položek (třímístný kód) a jednotlivé položky (čtyřmístný kód), které jsou nejpodrobnější. Druhovému hledisku třídí operace v rámci rozpočtu na příjmy (1. – 4. třída), výdaje (5. a 6. třída) a financování (8. třída).

Druhovému třídění používá 8 tříd:

1. třída: Daňové příjmy
2. třída: Nedaňové příjmy
3. třída: Kapitálové příjmy
4. třída: Přijaté dotace (transfery)
5. třída: Běžné výdaje
6. třída: Kapitálové výdaje
7. třída se nevyužívá
8. třída: Financování²⁶

Odvětvové hledisko třídí příjmy a výdaje dle jednotlivých odvětví. Vychází z účelu, na který se vynakládají finanční prostředky z rozpočtu v souvislosti se zajišťováním potřeb.²⁷ Opět se využívá čtyřmístný kód třídění, příjmy a výdaje se člení na skupiny (jednomístný kód), které se dále dělí na oddíly (dvoumístný kód), pododdíly (třímístný kód) a paragrafy (čtyřmístný kód).

Odvětvové třídění používá 6 skupin:

1. skupina: Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
2. skupina: Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,

²⁵ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, *Finance územní samosprávy*, s. 69.

²⁶ PEKOVÁ, Jitka, *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 227 – 232.

²⁷ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, *Finance územní samosprávy*, s. 72.

3. skupina: Služby pro obyvatelstvo,
4. skupina: Sociální věci a politika zaměstnanosti,
5. skupina: Bezpečnost státu a právní ochrana,
6. skupina: Všeobecná veřejná správa a služby.²⁸

Konsolidační hledisko je spojeno s konsolidací rozpočtů.²⁹ Konsolidací rozpočtu vylučujeme duplicitní operace s jedněmi prostředky v rámci soustavy veřejných rozpočtů, například: peněžní převody mezi fondy a rozpočtem, převody mezi zřizovatelem a organizační složkou a mezi veřejnými rozpočty různých úrovní, např. státní rozpočet a rozpočet obce, rozpočet obce a rozpočet příspěvkové organizace. Konsolidací rozpočtů neměníme jejich výslednou bilanci, jedná se pouze o korekci příjmů na jedné straně a korekci výdajů na stejné straně.³⁰

Pro potřeby této práce bude nejčastěji využito členění příjmů a výdajů obcí dle druhového hlediska rozpočtové skladby a také odvětvového členění.

2.2.3 Příjmy rozpočtu obce

Dle druhového hlediska se příjmy obecních rozpočtů člení na **daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery**. Jedná se tedy o první čtyři třídy. Daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy mohou být také souhrnně nazývány jako vlastní příjmy obce.

Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří rozhodující podíl na celkových příjmech rozpočtů obcí u nás, stejně jako ve všech vyspělých zemích. Daňové příjmy patří z ekonomického hlediska mezi běžné příjmy, které se opakují každý rok.³¹ Člení se na svěřené daně, sdílené daně, místní poplatky a správní poplatky.

a) Svěřené daně jsou takové daně, jejichž celý výnos plyne do rozpočtů obcí. Někdy je používán i termín výlučné nebo rozpočtově určené daně. Známe dvě svěřené daně:

- daň z nemovitostí,

²⁸ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, příloha.

²⁹ TOMÁNEK, Petr, *Hospodaření krajů a obcí*, s. 69.

³⁰ PEKOVÁ, Jitka, *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 233.

³¹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 444 – 447.

- daň z příjmu právnických osob, kdy je právnickou osobou sama obec.

Daň z nemovitostí je daní svěřenou, celý výnos tedy plyne do rozpočtu obce. Předmětem této daně jsou pozemky a stavby nacházející se na území dané obce. Je jedinou daní, u které má obec možnost ovlivnit její výnos (i když poměrně minimálně).³² Prostřednictvím obecně závazné vyhlášky může zastupitelstvo obce navýšit koeficienty pro výpočet daně ze stavebních pozemků, domů a bytů, a tak navýšit rozpočtové příjmy. Výše jednotlivých koeficientů je ale limitována zákonem.³³ Mezi jednotlivými obcemi mohou být rozdíly v daňovém výnosu z této daně, což může být zapříčiněno rozdílnou strukturou nemovitostí.³⁴

Daň z příjmu právnických osob, kdy je právnickou osobou sama obec je spojena s tím, že i obce mohou samostatně podnikat. Z této činnosti musí platit obec daň, nicméně celý její výnos je určen zpět do jejího rozpočtu, jedná se tedy opět o daň svěřenou.³⁵

b) Sdílené daně pak lze jinými slovy nazvat podíl na celostátně vybíraných daních, který je příjmem rozpočtu obcí. Dle zákona o rozpočtovém určení daní je to v roce 2013:

- podíl na 20,83 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období,

³² PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 449.

³³ MARKOVÁ, Hana, *Finance obcí, měst a krajů*, s. 77 - 82.

³⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 449.

³⁵ TOMÁNEK, Petr, *Hospodaření krajů a obcí*, s. 27 – 29.

- podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Procentní podíl, kterým se obce participují na procentní části celostátního hrubého výnosu daní, se vypočte dle postupu uvedeného v zákoně o rozpočtovém určení daní. Do tohoto výpočtu vstupují faktory jako výměra katastrálních území obce, počet obyvatel obce, počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí a násobek postupných přechodů, vypočteného pro obec pomocí koeficientů postupných přechodů uvedených v příloze zákona o rozpočtovém určení daní.³⁶

Správu a výběr všech daní (svěřených i sdílených) vykonávají finanční úřady podle místní příslušnosti obcí. Vybrané daně pak převádějí bezhotovostně na bankovní účet obcí.³⁷

c) Místní poplatky jsou zakotveny v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Mají fakultativní charakter (o jejich zavedení rozhoduje obec sama), jejich správa a výběr je taktéž v kompetenci jednotlivých obcí. Ve své ekonomické podstatě se vlastně nejedná o poplatek, ale místní daň, jelikož poplatníkovi není poskytnuta žádná protihodnota či ekvivalence. Obec, která chce místní poplatek na svém území zavést, musí tak učinit v rámci své samostatné působnosti formou obecně závazné vyhlášky. Ve vyhlášce jsou pak podrobněji upraveny podrobnosti vybírání konkrétního místního poplatku a je zde stanovena výše sazby poplatku. Tato sazba musí být v souladu se zákonem o místních poplatcích, kde je uvedena maximální možná sazba, nebo rozpětí sazeb. V různých obcích tak může být výše sazby téhož poplatku různá.³⁸

Obce mohou dle zákona o místních poplatcích vybírat tyto poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,

³⁶ Zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, §4.

³⁷ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy.*, s. 90.

³⁸ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy.*, s. 90 - 91.

- poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

d) Správní poplatky taktéž spadají do kategorie daňových příjmů obce. Předmětem správních poplatků je činnost úřadu v rámci přenesené státní správy. Jednotlivé zpoplatněné úkony jsou blíže specifikovány v zákoně č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, kde lze v rámci sazebníku zjistit i jejich konkrétní výši. Jedná se například o poplatek za nahlédnutí do matriční knihy nebo sbírky listin, nahlédnutí do živnostenského rejstříku, ohlášení změny místa trvalého bydliště, vydání stejnopisu, opisu, kopie, fotokopie nebo výpisu z úředních spisů, ze soukromých spisů v úřední úschově, z rejstříků, z registrů, z knih, ze záznamů, z evidencí, z listin apod., ověření podpisu nebo otisku razítka na listině nebo na jejím stejnopisu, vydání občanského průkazu, vydání osvědčení o státním občanství České republiky, vydání loveckého a rybářského lístku, vydání stavebního povolení, ohlášení živnosti při vstupu do živnostenského podnikání, vydání povolení k pěstitelskému pálení lihu, apod.³⁹

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy vznikají vlastní hospodářskou činností obce. Slouží k částečné úhradě služeb, které obec poskytuje. Celkově by měly tvořit přibližně desetinu všech příjmů obce.⁴⁰ Jedná se například o příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z prodeje zboží, mýtné, odvody příspěvkových organizací, příjmy z pronájmu majetku, výnosy z finančního majetku, přijaté sankční platby, dary a další.⁴¹

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obce jsou spojeny především s prodejem dlouhodobého majetku v jejím vlastnictví. Jedná se většinou o příjmy nahodilé a jejich výše je závislá na množství majetku obce. Obec se musí rozhodnout, zda majetek pronajme a bude z něj mít přijaté nájemné jako

³⁹ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

⁴⁰ TOMÁNEK, Petr, *Hospodaření krajů a obcí*, s. 34.

⁴¹ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, příloha.

dlouhodobý nedaňový příjem, nebo jej prodá a získá tak jednorázový kapitálový příjem z prodeje. Patří zde například příjmy z prodeje pozemků, příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, příjmy z prodeje akcií, příjmy z prodeje dluhopisů apod.⁴²

Přijaté transfery (dotace)

Hospodaření jednotlivých obcí není ve většině případů finančně soběstačné. Vlastní příjmy nestačí na financování potřebných výdajů.⁴³ Přijaté dotace tvoří významnou část příjmů rozpočtů obcí, v průměru představují okolo čtvrtiny celkových příjmů obce.⁴⁴ Lze je získat ze soustavy veřejných rozpočtů – státního rozpočtu, státních fondů, jiných fondů ústřední úrovně, ministerstev, rozpočtů obcí, krajů, regionálních rad, dobrovolných svazků obcí, ze zahraničí – Evropské unie apod. Dotace představují nenávratné vztahy přerozdělování v rámci rozpočtové soustavy, jsou projevem solidarity a také většinou výsledkem přenesení odpovědnosti za zabezpečování některých veřejných statků ze státu na obce.⁴⁵

Přijaté dotace lze členit dle různých hledisek. Dle druhového členění obecního rozpočtu dělíme přijaté dotace na investiční a neinvestiční.

Investiční dotace (kapitálové dotace) jsou poskytované na financování jednorázových, nahodilých a pravidelně se neopakujících dlouhodobých potřeb. Jsou většinou nepravidelné jak v čase, tak prostorově mezi obcemi, mezi regiony.

Neinvestiční dotace (běžné dotace) jsou poskytované na financování běžných, pravidelně se opakujících potřeb v rozpočtovém období.⁴⁶

Investiční a neinvestiční dotace se mohou dále členit na účelové a neúčelové dotace.

U **účelových dotací** je jejich použití přesně určeno. Jsou poskytovány na financování konkrétních druhů potřeb, nejčastěji na financování preferovaných veřejných statků, které obce zabezpečují – například na základní vzdělání, veřejné zdravotnictví, údržbu komunikací apod. Následně musí být prokázáno, že byla dotace použita na vymezený účel, jinak musí

⁴² Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, příloha.

⁴³ PEKOVÁ, Jitka, Hospodaření a finance územní samosprávy, s. 291- 292.

⁴⁴ TOMÁNEK, Petr, *Hospodaření krajů a obcí*, s. 39.

⁴⁵ PEKOVÁ, Jitka, Hospodaření a finance územní samosprávy, s. 291- 292.

⁴⁶ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR, s 263.

obec celou dotaci vrátit do veřejného rozpočtu včetně sankce. Účelové dotace jsou poskytovány na financování (resp. dofinancování) neinvestičních potřeb (běžných) i investičních potřeb (kapitálových).⁴⁷

U **neúčelové dotace** není přímo definována konkrétní potřeba, která má být dotací financována. Zastupitelstvo obce může rozhodnout o tom, na jaký účel finanční prostředky použije, což zvyšuje pravomoc a odpovědnost obcí za jejich hospodaření. Problémem však může být neuvážené a neprofesionální rozhodování, jehož důsledkem může být neefektivní použití dotace a zanedbání některých veřejných služeb.⁴⁸

2.2.4 Výdaje rozpočtu obce

Výdajové operace se třídí do 5. a 6. třídy opět s podrobnějším členěním uvnitř každé třídy. Dle druhového členění se jedná o běžné a kapitálové výdaje. Rozsah výdajů obcí ovlivňuje rozpočtové omezení ze strany příjmů a rozsah jejich odpovědnosti a pravomocí za zabezpečení škály veřejných statků a služeb.⁴⁹

Běžné výdaje

Běžné výdaje jsou opakující se výdaje, ze kterých se financují běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce.⁵⁰ Jsou určeny na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné, nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb, sociální dávky a další neinvestiční transfery.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží na financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb, přesahující období jednoho rozpočtového roku.⁵¹

⁴⁷ PEKOVÁ, Jitka, *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 263 – 264.

⁴⁸ PEKOVÁ, Jitka, *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 264.

⁴⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 209.

⁵⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 212.

⁵¹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 212.

Lépe než druhové členění výdajů v tomto případě popisuje strukturu výdajů obcí **odvětvové třídění**, které výdaje rozděluje do 6 skupin. Výdaje rozpočtu obcí, které mohou souviset s turismem lze nalézt ve skupině číslo dvě a tři.

2. skupina - Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

- provoz veřejné silniční dopravy,
- **údržba silnic, chodníků, veřejných prostranství,**
- zajišťování pitné vody,
- odvod a čištění odpadních vod,
- **podpora rozvoje podnikání,**
- sběr surovin.

3. skupina - Služby pro obyvatelstvo

- základní a mateřské školy,
- **kultura: divadelní činnost, knihovny, muzea, ochrana památek, sdělovací prostředky,**
- podpora tělovýchovy a zájmových organizací,
- zdravotnictví (zřizování jeslí, nemocnic),
- **komunální služby: čistota obce, veřejná zeleň, veřejné osvětlení,**
- bydlení: pronájem obecních bytů, výstavba nových bytů,
- životní prostředí: nakládání s odpady, péče o přírodu a krajinu.⁵²

2.3 Dopady turismu

Vliv turismu na mimoekonomickou i ekonomickou oblast je nepopiratelný. Působení turismu může vyvolat jak pozitivní, tak negativní projevy v oblasti mimoekonomické (životní prostředí, sociokulturní prostředí) i v ekonomické sféře. Tyto dopady jsou ale poměrně obtížně objektivně měřitelné a kvantifikovatelné.⁵³

Pozitivní dopady turismu spočívají především v realizaci příjmů, ve vytváření pracovních míst, v rozvoji podnikatelské činnosti nebo v realizaci daňových a dalších kladných efektů. Je

⁵² PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 214.

⁵³ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 13.

třeba ale mít na mysli i **negativní dopady turismu**, které především souvisí s existencí negativních externalit projevujících se na fyzickém či sociokulturním prostředí.⁵⁴

2.3.1 Mimoekonomické dopady turismu

Za mimoekonomické dopady turismu mohou být považovány jak pozitivní, tak negativní důsledky turismu především **v oblasti životního prostředí či sociokulturního prostředí**. Zatímco dopady cestovního ruchu na životní prostředí jsou změnami objektivně měřitelnými, kvantifikovatelnými a z pohledu odborné i laické veřejnosti snadno pochopitelnými, jsou změny sociokulturního prostředí více subjektivní, skryté a současně i méně pochopitelné a měřitelné.⁵⁵

Mimoekonomické dopady turismu na sociokulturní prostředí

Turismus nepochybně ovlivňuje sociokulturní prostředí destinace a stejně tak sociokulturní prostředí ovlivňuje charakter i kvantitu poptávky v turismu v destinaci. Sociokulturní prostředí zahrnuje sociální oblast v podobě rodinné struktury, role žen, mužů a dětí, dále kulturu, tradice, architekturu, náboženství, normy a hodnoty (např. mravy, morálka, zdraví), postoje např. ke kriminalitě, prostituci, ale i jazyk, ekonomické vztahy a další.⁵⁶

Hodnocení škodlivosti či prospěšnosti turismu na sociokulturní prostředí destinace je silně subjektivní záležitost závislá zejména na ekonomických, příp. jiných efektech, které hodnotící subjekt realizuje. Situaci znesnadňuje rovněž obtížná kvantifikace efektů na sociokulturním prostředí, na rozdíl od kvantifikace efektů na fyzické prostředí.⁵⁷

Za **mimoekonomické pozitivní dopady turismu na sociokulturní prostředí** destinace mohou být považovány zejména rostoucí příjem a lepší kvalita života, nárůst konkurence v destinaci, udržování tradic (zvyky, historie, festivaly, suvenýry, kroje, lidová řemesla), obnova zájmu o užívání místního jazyka, snaha naučit se jazyky návštěvníků, rozvoj infrastruktury pro turisty, která může soužit zároveň pro místní.⁵⁸ Dále pak také zvýšení

⁵⁴ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 85.

⁵⁵ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 13.

⁵⁶ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 96 – 97.

⁵⁷ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 96 – 97.

⁵⁸ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 96 – 97.

kvalifikace pracovních sil a zvýšení vzdělanosti, sociální rozvoj, zmírňování chudoby. Zároveň je turismus využíván pro svou mírotvornou funkci. Může mít za důsledek také zvýšení životního standardu (obyvatelé příslušného území mohou využívat služeb vybudovaných návštěvníky destinace), a místní obyvatelé se mohou zapojit do rozvoje cestovního ruchu a kulturních hodnot (dochází tak k vybudování vztahu k dané lokalitě). Turismus taktéž napomáhá k zlepšení sociální stability.⁵⁹

Pozitivní efekty ale mohou být deformovány v **negativní dopady turismu na sociokulturní prostředí**. Při realizaci turismu dochází k interakci rezidentů a návštěvníků destinace a ke střetávání různých kultur,⁶⁰ což může vyvolat demonstrační efekt, při kterém dochází k přejímání vzorců chování turistů místními obyvateli.⁶¹ Daleko rizikovější je působení turismu na rezidenty žijící v destinaci než na návštěvníky destinace, a to zejména v případě výrazně odlišné ekonomické úrovně destinace a zdrojové země – dochází k rostoucí ekonomické nerovnováze a k rozdělení společnosti na dvě protichůdné skupiny, chudé a bohaté. Může docházet k postupnému přizpůsobování poptávce turistů, čímž může dojít k degradaci původních zvyků a tradic a komercializaci⁶² - většinou jsou to právě rezidenti, kdo se přizpůsobí v zájmu rozvoje turismu, a ne návštěvníci, jejichž přizpůsobivost je až na výjimky omezená. Může dojít ke střetu odlišných kultur, sociálních skupin, které by za jiných okolností svou přítomnost nevyhledávali. Turismus také může způsobovat postupnou akulturaci, ztrátu vlastní autenticity území, mění se vzhled turistických destinací, dochází k prolínání místních a nadnárodních kultur, dochází k vytlačování místních obyvatel do méně lukrativních částí území a uvolněná místa jsou využita pro cestovní ruch. Typický je i konflikt mezi cestovním ruchem a místními obyvateli v otázce využívání zdrojů.⁶³ Nárůst populace v destinaci může vést k nežádoucím jevům jako zvýšení kriminality, přelidňenost, xenofobie.⁶⁴

⁵⁹ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 14.

⁶⁰ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, s. 96 – 97.

⁶¹ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 15.

⁶² NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 15.

⁶³ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 15.

⁶⁴ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*, str. 96 – 97.

Mimoekonomické dopady turismu na oblast životního prostředí

Jako nejzásadnější **mimoekonomický pozitivní efekt turismu v oblasti životního prostředí** bývá uváděno, že peněžní prostředky získané pomocí cestovního ruchu (vstupné, daně, poplatky) mohou být využity na financování ochrany přírody. Turismus je také důležitým aspektem pro uznání významu a důležitosti ochrany životního prostředí. Prostřednictvím turismu je regulován počet návštěvníků a tím je omezováno zatížení přírody. Účast na turismu vychovává obyvatele k ochraně přírody a zároveň může napomáhat ke vzniku chráněných krajinných oblastí, národních parků či skanzenů z důvodu zvýšení návštěvnosti a atraktivnosti daného území. Existence turismu zabraňuje průmyslovému využití atraktivních míst.⁶⁵

Turismus může **oblast životního prostředí negativně ovlivňovat** především zabíráním zemědělských a lesních půd, zvýšením rizika eroze, zvýšením emisí a imisí, ohrožením existence ekosystémů, zvýšením lokální spotřeby přírodních zdrojů, ohrožením vzácných druhů rostlinných a živočišných druhů, zvýšením produkce odpadů, změnami v krajinném rázu, vandalismem, tedy úmyslným poškozováním přírody.⁶⁶

2.3.2 Ekonomické dopady turismu

Turismus je všeobecně považován za významný ekonomický činitel v národní ekonomice. Realizuje tři typy ekonomických efektů:

- přímé efekty turismu,
- nepřímé efekty turismu,
- indukované efekty turismu.

Přímé efekty turismu jsou realizovány v odvětvích přímo spojených s turismem, tedy v odvětvích, kde dochází k přímému kontaktu poskytovatele/zprostředkovatele služby turismu a účastníka turismu (spotřebitele). K přímému efektu turismu dochází například zakoupením pobytu v hotelu nebo letenky.

Nepřímé efekty turismu bývají označovány jako tzv. vyvolané nebo multiplikované. Realizují se především v dodavatelských odvětvích, kde nedochází k přímému kontaktu

⁶⁵ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 13 – 14.

⁶⁶ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 14 – 15.

účastníka turismu a poskytovatele/zprostředkovatele služby. Jedná se o poskytování účetních služeb, marketingových služeb pro hotel, cestovní kancelář, poskytování stavebních služeb a nákup vybavení pro hotelový řetězec, nákup potravin a zemědělských produktů pro restauraci a řada dalších. Nepřímé efekty turismu jsou spojeny s jeho **multiplikační funkcí**.

Indukované efekty turismu představují další realizaci příjmů z turismu ze strany soukromého sektoru, veřejného sektoru i domácností. Typickým indukovaným efektem může být zvýšení výdajů sektoru domácností (zaměstnanců v turismu) na základě zvýšení příjmů ze zahraničního turismu v destinaci.⁶⁷

V ekonomické oblasti jsou důležité pozitivní přínosy turismu jako vytváření nových pracovních míst, rozvoj malého a středního podnikání, příliv financí do místního či státního rozpočtu, podpora investic v dané oblasti (např. vybudování kanalizace, dopravní infrastruktury, atd.), přilákání nových investorů, zlepšení platební bilance státu, změny v kvantitě a kvalitě zboží a služeb, růst konkurenceschopnosti, potírání meziregionálních disparit, růst cen nemovitostí a půdy v dané lokalitě.⁶⁸

Za zásadní negativní projev turismu v ekonomické oblasti je považován sezónní charakter zaměstnanosti. Nevýhodou tohoto typu zaměstnanosti je zejména neexistující garance stejného pracovního místa i v příštím roce, pracovní nejistota, obtížně se prokazuje vykonaná praxe a omezená možnost profesního růstu. V dané turistické destinaci rostou ceny produktů. Rostoucí poptávka po základních službách a produktech způsobuje zvýšení jejich ceny bez toho, aby došlo k proporcionálnímu zvýšení příjmů místních obyvatel. Roste cena půdy, nemovitostí a stavebních prací, což může být i značnou nevýhodou. Ztěžuje uspokojení základních potřeb místních obyvatel, dochází k jejich vytěsňování z prestižních čtvrtí. Pro většinu rozvojových zemí je cestovní ruch hlavním nositelem příjmů do státního rozpočtu, což vysvětluje jejich vysokou ekonomickou závislost na cestovním ruchu. Finanční prostředky investované místními politiky do cestovního ruchu by mohly být využity na rozvoj v jiné oblasti. Dalším negativním dopadem turismu mohou být úniky z místní ekonomiky, kdy část příjmů z turismu opouští sledovaný region.⁶⁹

⁶⁷ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu*, str. 85 – 86.

⁶⁸ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 13 – 15.

⁶⁹ NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*, s. 13 – 15.

2.4 Vztah obcí a turismu

V zákoně o obcích je definována povinnost obcí pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.⁷⁰ Obce vykonávají činnosti v oblasti turismu v přenesené působnosti.⁷¹ Zřizují příspěvkové organizace nebo jiné organizace, které v rámci své hlavní činnosti řeší i problematiku turismu.⁷² K nejdůležitějším činnostem obcí v oblasti turismu patří zřizování informačních center, správa a provoz kulturních památek na svém území, koordinace aktivit podnikatelských subjektů v oblasti turismu, podpora podnikání a investic (jak vlastních, tak investic jiných subjektů zaměřených na řešení konkrétních problémů cestovního ruchu), vybudování infrastruktury turismu (cyklotrasy a cyklostezky v rámci mikroregionů a Místních akčních skupin – MAS), v obcích se statutem města pak iniciace vzniku destinačních managementů a jiných organizací na podporu turismu, vytváření grantových schémat na systémovou podporu turismu z veřejných rozpočtů.⁷³

Většina obcí s rozšířenou působností (obce třetího stupně) provozuje turistické informační centrum. Menší obce, pro něž není provoz informačního centra smysluplný, mohou spolupracovat s nejbližším existujícím informačním centrem anebo zveřejňovat turistické informace pomocí vlastních webových stránek propojených s webem mikroregionu (existuje-li) nebo kraje.⁷⁴

Města podle významu potenciálu turismu zřizují i destinační společnosti, organizace zaměřující se na marketing turismu a odbory nebo oddělení městských úřadů pro turismus. Obce i města ovlivňují turismus také zohledněním rozvojových priorit v územních plánech (strategických plánech, rozvojových plánech apod.), pronájmem obecních nemovitostí pro účely turismu, rekonstrukcí historických budov a jejich využitím v turismu, péčí o kulturně-historické památky v majetku obcí, podporou spolků a sdružení, jejichž činnost lze využít pro tvorbu produktů turismu a další.⁷⁵

⁷⁰ Zákon 128/2000 Sb., o obcích.

⁷¹ TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*, s. 61.

⁷² TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*, s. 82 – 83.

⁷³ TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*, s. 61.

⁷⁴ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*, s. 47.

⁷⁵ TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*, s. 82 – 83.

Pro řadu zejména menších obcí, byť jsou v oblastech turisticky zajímavých, je cestovní ruch málo důležitým oborem a věnují mu jenom minimální pozornost, případně zastávají názor, že cestovní ruch je především podnikatelská příležitost, a měli by se mu tedy věnovat zejména podnikatelé, nikoliv obec.⁷⁶

Podle zákona o obcích se mohou obce sdružovat. Sdružení může mít mnoho forem, jako jsou svazky obcí, sdružení s právní subjektivitou i bez právní subjektivity. Obce mohou také zřizovat agentury, které mohou podporovat konkrétní produkty cestovního ruchu (např. cyklostezky), které vytvářejí na jejich území podnikatelské subjekty.⁷⁷ Sdružení obcí a vznik organizací na podporu turismu je pro rozvoj turismu rozhodující. Podpora vzniku a marketingu produktů turismu, koordinace a zkvalitňování informací o území zaměřené na požadavky návštěvníků, sběr relevantních dat a spolupráce mezi podnikateli, úředníky a pracovníky neziskového sektoru je základním faktorem pro rozvoj turismu a naplnění cílů národní strategie.⁷⁸ Obce zpravidla zakládají mikroregiony, kde jednou z priorit jsou aktivity v oblasti turismu.⁷⁹

Jak vyplývá z této teoretické části práce, je turismus velmi obsáhlým tématem prolínajícím se mnoha obory lidské činnosti. Mimoekonomické dopady turismu jsou značné, avšak poměrně subjektivní a těžko kvantifikovatelné. Proto bude v následující části práce věnována pozornost především ekonomickým dopadům turismu, konkrétně dopadům turismu na rozpočty obcí. Byly vybrány obce Mikroregionu Litovelsko.

⁷⁶ TITTELBAHOVÁ, Šárka. Turismus a veřejná správa, s. 61.

⁷⁷ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*, s. 47.

⁷⁸ TITTELBAHOVÁ, Šárka. Turismus a veřejná správa, s. 61.

⁷⁹ TITTELBAHOVÁ, Šárka. Turismus a veřejná správa, s. 82 – 83.

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ MIKROREGIONU LITOVELSKO

Třetí kapitola práce je věnována analýze hospodaření obcí s obecními rozpočty. Byly vybrány obce turisticky velmi atraktivního Mikroregionu Litovelsko, nacházejícího se v Olomouckém kraji. Mikroregion Litovelsko tvoří celkem 22 obcí, které byly pro potřeby této práce rozděleny na 3 pomyslné skupiny. Pomocí dokumentu „Návštěvnost turistických cílů v letech 2001 - 2011“ dostupného na internetových stránkách Olomouckého kraje, bylo vybráno celkem 6 obcí mikroregionu, které se mohou pyšnit významnější turistickou atraktivitou. Jedná se o obec Bílá Lhota, kde se nachází národní přírodní památka Arboretum Bílá Lhota, dále pak obec Bouzov, kde turisté mohou zavítat na hojně navštěvovaný Státní hrad Bouzov, obce Luká a Mladeč, na jejichž území lze navštívit podzemní systém Javoříčských jeskyní a Mladečských jeskyní. V majetku městyse Náměšť na Hané nalezneme stejnojmenný Zámek Náměšť na Hané postavený ve stylu „moravského“ baroka, a v rámci obce Příkazy se rozkládá Soubor staveb lidové architektury tzv. Hanácké skanzen. Pro zjednodušení a potřeby práce jsou tedy ostatní obce Mikroregionu Litovelsko považovány za územní celky, na jejichž území se žádná turistická atraktivita nenachází. Turisticky velmi atraktivní je také přibližně desetitisícové město Litovel, tvořící centrum mikroregionu, známé jako „Hanácké Benátky“. Toto město není zahrnuto do žádné z předchozích kategorií, jelikož se velikostně i svým významem značně odlišuje od ostatních obcí v mikroregionu.

3.1 Charakteristika Mikroregionu Litovelsko

Mikroregion Litovelsko se nachází v Olomouckém kraji, severozápadně od města Olomouc. Skládá se ze tří oblastí – Bouzovská vrchovina, Litovelské Pomoraví a Haná (viz obrázek 3.2). Rozkládá se na území o celkové rozloze 280 km² a žije zde přibližně 26 tisíc obyvatel. Mikroregion Litovelsko vznikl jako právní subjekt v roce 2004. Je vymezen správním územím dvaceti dvou obcí: Bílá Lhota, Bílsko, Bouzov, Červenka, Dubčany, Haňovice, Cholína, Litovel, Loučany, Loučka, Luká, Měrotín, Mladeč, Náklo, Náměšť na Hané, Olbramice, Senice na Hané, Senička, Slavětín, Střeň, Vilémov. Prvního ledna 2013 se stala členem Mikroregionu Litovelsko obec Příkazy. Přirozeným i správním centrem oblasti je město Litovel.

Mikroregion Litovelsko je turisticky velmi atraktivní oblastí, která může svým návštěvníkům nabídnout řadu historických stavebních památek, přírodních zajímavostí, ale také kulturních a

společenských akcí. Je vyhledáván i díky nádherné přírodě s mnoha turistickými a cyklistickými trasami.

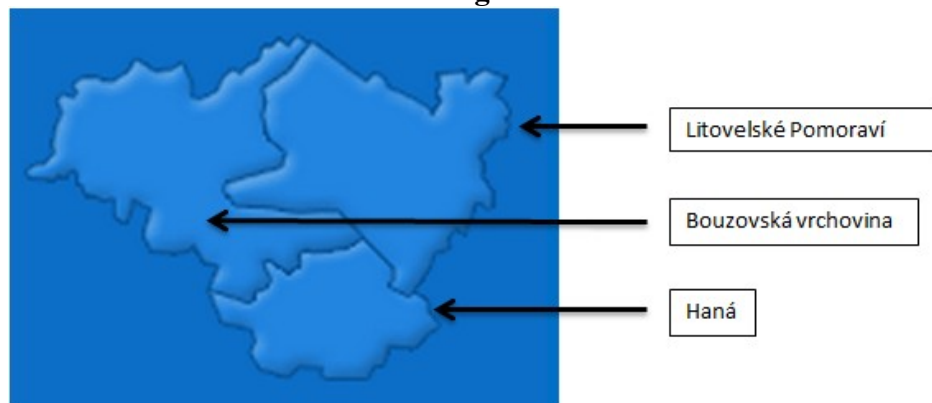
Obrázek 3. 1 – Poloha Mikroregionu Litovelsko

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů dostupných na <http://www.mikroregionlitovelsko.cz/>.

Oblast **Bouzovská vrchovina** je nejzvlněnější částí mikroregionu, jejíž dominantou je hrad Bouzov. Jedná se o převážně zalesněnou část regionu s řadou turisticky atraktivních míst. Patří sem obec Bílá Lhota, Bílsko, Bouzov, Haňovice, Cholína, Loučka, Luká, Měrotín, Slavětín a Vilémov. Meandry vytvořené řekou Moravou tvoří typický ráz krajiny oblasti **Litovelského Pomoraví**, která z velké části spadá do CHKO Litovelské Pomoraví. Do oblasti Litovelské Pomoraví řadíme obce Červenka, Litovel, Mladeč, Náklo, Příkazy a Střeň. Oblast **Haná** je rovinatou a nejnižší položenou částí mikroregionu. Nachází se zde velmi úrodná půda a převládá zemědělský ráz krajiny. Tato oblast je velmi bohatá na lidové tradice a nachází se zde obec Dubčany, Loučany, Náměšť na Hané, Olbramice, Senice na Hané a Senička.

Obrázek 3.2 – Tři oblasti Mikroregionu Litovelsko

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů dostupných na <http://www.mikroregionlitovelsko.cz/mistopis/>.

Tabulka 3.1 Počet obyvatel a výměra katastrálního území obcí Mikroregionu Litovelsko

	Počet obyvatel k 31. 12. 2012	Výměra katastrálního území k 1. 1. 2012 v ha
Bílá Lhota	1 124	1 820
Bílsko	224	373
Bouzov	1 529	4 231
Červenka	1 436	1 130
Dubčany	226	344
Haňovice	451	280
Cholina	757	899
Litovel	9 874	4 640
Loučany	641	498
Loučka	206	620
Luká	810	1 484
Měrotín	272	214
Mladeč	771	1 206
Náklo	1 513	1 146
Náměšť na Hané	2 024	1 865
Olbramice	230	305
Příkazy	1 267	1 397
Senice na Hané	1 814	1 925
Senička	346	569
Slavětín	200	490
Střeň	602	579
Vilémov	454	855
Celkem	26 771	26 870

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm a <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2012/vyhlaska-c-281-2012-sb-6529>.

Mikroregion Litovelsko je regionem s převážně zemědělským charakterem, zemědělství zde má dlouhou tradici. Vděčí za to především výhodné poloze, nejúrodnější půdou, černozemí, se může pochlubit zejména okolí Litovle, celkově však půda v kraji patří mezi neúrodnější v naší zemi.⁸⁰

Co se týče podnebí, patří oblast Litovelska do mírného pásma a pro své značné rozpětí nadmořských výšek (od dvou set a k sedmi stům metrům) a značnou zprohýbanost terénu, je podnebí mikroregionu v jednotlivých obcích, respektive menších oblastech, značně rozdílné.

⁸⁰ *Průvodce mikroregionem Litovelsko* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.mikroregionlitovelsko.cz/>.

Kuriozitou oblasti Litovelska jsou meandry vytvořené řekou Moravou, podzemní krasové jevy (Mladečské a Javoříčské jeskyně) a vlastně celé povodí Moravy, která patří do úmoří Černého moře. Zajímavé také je, že řeka Morava přímo neprotéká žádnou z obcí mikroregionu, kromě královského města Litovle. Původní obyvatelé stavěli svá obydlí dále od řeky, která může být především na jaře zdrojem častých záplav.

Mikroregion Litovelsko tvoří celkem 22 obcí. Nejvíce obyvatel žije v centru regionu, královském městě Litovel, druhá nejobydlenější obec je Náměšť na Hané a třetí Senice na Hané. Litovel je téměř desetitisícové město, ale ostatní obce spadají do kategorie počtu obyvatel do 2 000. Nejmenší obcí je Slavětín s 200 obyvateli. Rozlohou největší obec mikroregionu je opět město Litovel, rozlohu nad 40 km² má i obec Bouzov. Rozlohou nejmenší je v rámci mikroregionu obec Měrotín s rozlohou nepatrně přesahující 2 km². Z tabulky 1 lze také vyzorovat, že turistické atraktivity se nacházejí především ve více obydlených a rozlohou větších obcích.

3.1.1 Obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nachází turistická atraktivita

Dle výše popsaného pomyslného členění obcí mikroregionu, tvoří tuto skupinu celkem šest obcí. Jedná se o obec Bílá Lhota, Bouzov, Luká, Mladeč, Náměšť na Hané a Příkazy. V těchto obcích se dle odborné terminologie nachází atraktivity, které jsou výsledkem činnosti člověka, které nejsou primárně stvořeny pro účely turismu, ale v současnosti jsou pro turismus využívány a bývají obvykle cílem kratších cest turistů. Hrad Bouzov a zámek v Náměšti na Hané patří mezi architektonické atraktivity (historické profánní stavby), jeskyně v Javoříčku a Mladči patří mezi vybudované přírodní atraktivity, arboretum v Bílé Lhotě se taktéž řadí mezi vybudované přírodní atraktivity a skanzen v Příkazích je na pomezí architektonické, kulturní a sociální atraktivity.

Z tabulky č. 3.2 vyplývá, že nejnavštěvovanější atraktivitou v rámci mikroregionu je Státní hrad Bouzov, který každoročně navštíví více než sto tisíc návštěvníků. Velmi oblíbený je také podzemní systém Javoříčských jeskyní, který je jedinečný bohatou krápníkovou výzdobou. Následuje Zámek Náměšť na Hané, jehož zřizovatelem je samotný městyš Náměšť na Hané a v těsném závěsu jsou jeskyně v Mladči. Přibližně deset tisíc turistů navštíví každý rok Arboretum v Bílé Lhotě, a nejméně je turisty navštěvován Soubor staveb lidové architektury v Příkazích.

Tabulka 3.2 Seznam obcí s turistickým cílem na území Mikroregionu Litovelsko – zřizovatelé turistických cílů a průměrná návštěvnost turistických cílů

Obec	Turistický cíl	Zřizovatel	Průměrná návštěvnost v letech 2000 - 2012
Bouzov	Hrad Bouzov	Stát - Národní památkový ústav	110 312
Luká	Javoříčské jeskyně	Stát - Správa jeskyní České republiky státní příspěvková organizace	46 476
Náměšť na Hané	Zámek Náměšť na Hané	Městys Náměšť na Hané	24 393
Mladeč	Mladečské jeskyně	Stát - Správa jeskyní České republiky státní příspěvková organizace	19 354
Bílá Lhota	Arboretum Bílá Lhota	Olomoucký kraj - Vlastivědné muzeum v Olomouci	10 087
Příkazy	Soubor staveb lidové architektury v Příkazích	Stát - Národní památkový ústav	3 455

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných z webových stránek jednotlivých cílů a z dokumentu Návštěvnost turistických cílů v letech 2001 - 2012 dostupného na <http://www.kr-olomoucky.cz/statistiky-navstevnosti-turistickych-cilu-cl-102.html>

Bílá Lhota

Obec Bílá Lhota se skládá ze sedmi místních částí - Bílá Lhota, Červená Lhota, Hrabí, Hradečná, Měník, Pateřín a Řimice. Obec má vhodné klimatické podmínky pro rozvoj agroturistiky, zařízení klimatických lázní nebo sezónních rekreačních středisek.

V katastru obce Bílá Lhota se nachází Arboretum Bílá Lhota. Nalezneme zde také knihovnu, ordinaci dětské lékařky, ordinaci obvodního lékaře pro dospělé, poštu, pedikúru a masáže, hospodu a smíšené zboží. Obec zřizuje dvě příspěvkové organizace – Mateřskou školu Bílá Lhota a Základní školu Bílá Lhota.⁸¹

Arboretum Bílá Lhota je Národní přírodní památkou. Rozkládá se na ploše necelých tří hektarů. Nachází se zde asi 300 různých druhů a kultivarů listnatých i jehličnatých dřevin. V arboretu ovšem lze najít i mnoho vzácných a sbírkových dřevin. Kromě jihoevropských dřevin zde můžete obdivovat stromy, keře a trvalky z Asie, a to z Číny, Koreje, Mandžuska,

⁸¹ *Obec Bílá Lhota* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.bilalhota.cz>.

Japonska i rostliny ze Sibiře, z různých částí Severní Ameriky a z Mexika. Zakladatel současné podoby parku statkář Quido Riedel sjednotil různé skupiny stromů podle nároků na živiny, půdu, klima atd. Pomyslně rozdělil arboretum do určitých celků.⁸²

Bouzov

Obec Bouzov tvoří 13 místních částí - Bezděkov, Blažov, Bouzov, Doly, Hvozdečko, Jeřmaň, Kadeřín, Kovářov, Kozov, Obectov, Olešnice, Podolí, Svojanov. K 31. 12. 2013 žilo v obci 1 525 obyvatel. Historie obce je úzce spojena s historií hradu Bouzov. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1317.

Bouzov patří k hojně navštěvovaným obcím mikroregionu. Hlavní dominantu tvoří hrad, velkým lákadlem turistů je také Galerie v podhradí s Trojským koněm, minikáry „Sportovní formule“ u parkoviště u hradu, v roce 2000 obnovené Panské rybníky anebo nově otevřené Muzeum tradic a řemesel Bouzovska.

Lékařskou službu ve zdejším zdravotním středisku zabezpečuje praktický lékař pro dospělé, zubní lékař a oční specialista. V obci jsou dva obchody se smíšeným zbožím, pobočka České pošty a.s., knihovna, 3 restaurační zařízení, hotel, kadeřnictví a mnoho drobných podnikatelů a firem. Nejaktivnějším pořadatelem kulturních a společenských akcí v obci je Sdružení dobrovolných hasičů, dále zde pak působí TJ Sokol Bouzov, Myslivecké sdružení Bouzov, Ponyklub Olešnice, MS Kozov les, Občanské sdružení Údolí Třebůvky, Seniorklub Bouzov apod. Obec je členem Místní akční skupiny Moravská cesta, o. s. Je zřizovatelem jedné příspěvkové organizace – Základní škola, Mateřská škola, Školní jídelna a Školní družina Bouzov, která je určena především pro děti z Bouzova a z přidružených částí obce.⁸³

Romantický **hrad Bouzov** byl založen na přelomu 13. a 14. století. Do roku 1696 jej střídavě vlastnili příslušníci různých českých a moravských rodů, pak panství s hradem koupil Řád německých rytířů. Od roku 1945 je majetkem státu. V roce 1999 byl prohlášen za národní kulturní památku. Nyní spadá pod správu Národního památkového ústavu. Hrad je plně zařízen a vybaven obrazy, uměleckými předměty, historickým i na míru vyrobeným nábytkem. Dnešní podobu typického romantického sídla s cimbuřími, arkýři, střílnami

⁸² *Arboretum Bílá Lhota* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.arboretumbilalhota.cz/>.

⁸³ *Obec Bouzov* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-bouzov.cz/>.

a chrličů získal hrad po rozsáhlé přestavbě v letech 1895-1910. Unikátní jsou dva funkční padací mosty a padací mříž. Magické kouzlo hradu jej trvale činí vyhledávaným objektem pro pořádání společenských akcí, koncertů, divadelních představení, výstav a svateb. Svoji roli si také zahrál v mnoha pohádkách a historických filmech – nejznámější je pohádka O princezně Jasněnce a létajícím ševci.⁸⁴

Luká

V obci Luká žije 804 obyvatel v 6 místních částech – Luká, Javoříčko, Střemeničko, Ješov, Veselíčko a Březina. Luká je stará slovanská osada, první písemná zmínka o obci je z roku 1849. Nejznámější místní částí Luké je Javoříčko, na jehož území se nachází Javoříčské jeskyně. Současné malé osídlení Javoříčka je pozůstatkem velké osady, kterou 5. května 1945 srovnalo se zemí přepadové komando SS jako pomstu za podporu partyzánů. Byly vypáleny všechny budovy kromě kapličky a školy. Přitom byli také popraveni všichni muži starší 15 let, které nacisti dopadli. O život jich přišlo celkem 38. Je zde zřízeno pietní místo Památník obětí druhé světové války vzpomínající na tuto událost.

Působí zde několik spolků a organizací jako Šachový klub Luká, TJ Sokol Luká, Občanské sdružení Nové Javoříčko, Občanské sdružení Střemeničko, Občanské sdružení Speranza 2005, Občanské sdružení ARCUS-ONKO CENTRUM Ješov, Sbor dobrovolných hasičů Ješov a Sbor dobrovolných hasičů Luká. V rámci občanské vybavenosti zde nalezneme 2 obchody se smíšeným zbožím, knihovnu, ordinaci praktického lékaře, kosmetiku, masáže a pedikúru, pohostinství a řadu drobných podnikatelů a firem nabízejících rozmanité služby. Obec je zřizovatelem jedné příspěvkové organizace – Základní a mateřská škola Luká.⁸⁵

Javoříčské jeskyně leží u obcí Javoříčko a Březina. Jedná se složitý komplex mohutných dómů, chodeb, propastí a puklin, vytvořených v několika výškových úrovních. V roce 1938 byla objevena podstatná část Javoříčských jeskyní pracovní skupinou, kterou vedl revírník Vilém Švec. Další části byly postupně objevovány různými amatérskými i profesionálními speleology do dnešní doby. Prostory Javoříčských jeskyní jsou zpřístupněny pro veřejnost od roku 1939. Celková délka všech známých chodeb dosahuje přes 4000 metrů s výškovým

⁸⁴ *Hrad Bouzov: Národní kulturní památka* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hrad-bouzov.cz/>.

⁸⁵ *Obec Luká: Oficiální stránky obce a místních částí - Javoříčko, Střemeničko, Ješov, Veselíčko, Březina* [online]. ©2010 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-luka.cz/>.

rozpětím přes 60 m. Prohlídkové trasy jsou dvě, dlouhá 800 metrů a krátká 450 metrů. Javoříčské jeskyně jsou unikátní svoji bohatou, zachovalou a rozmanitou krápníkovou výzdobou. Patří mezi nejkrásnější jeskyně v České republice. Teplota vzduchu se v jeskyních pohybuje v rozpětí 7 - 8° C, relativní vlhkost je cca 99 %.⁸⁶

Mladeč

Obec Mladeč se nachází v nadmořské výšce asi 240 m. Většina plochy katastru o rozloze asi 70 ha je od roku 1933 státní přírodní rezervací, jejíž nejatraktivnější částí jsou vedle botanických zvláštností a zajímavých vápencových skalních útvarů především světoznámé Mladečské jeskyně - významné paleontologické a archeologické naleziště kosterních pozůstatků pravěkého člověka. Severní a západní část katastru obce je od roku 1990 součástí Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví. Součástí Mladče je od roku 1848 osada Nové Zámky, kde byla postavena klasicistní dvoupatrová budova Nových Zámků. S objektem zámku souvisí drobná empírová stavba Chrámu přátelství a empírový obelisk Komín v přírodním parku, který citlivě zapadá do okolní krajiny. V roce 1960 byl připojen Sobáčov jako místní část k Mladči.

Působí zde několik spolků jako: Myslivecké sdružení, Sdružení dobrovolných hasičů v Mladči, Spolek přátel Sobáčovského rybníka a TJ Sokol Mladeč. Obec není zřizovatelem žádné příspěvkové organizace. Z občanského vybavení zde nalezneme knihovnu, domov pro osoby se zdravotním postižením a ordinaci praktického lékaře pro dospělé.⁸⁷

Mladečské jeskyně u obce Mladeč patří mezi archeologické lokality světového významu, jsou patrně nejstarším, největším a nejsevernějším sídlištěm moderních lidí (kromaňonců) v Evropě, kteří zde prokazatelně žili již před více než 31 tisíci lety. Mladečské jeskyně mají celkem 1 250 metrů chodeb a síní o výškovém rozpětí 30 metrů; byly po pradávném zavalení vchodu znovu objeveny kolem roku 1826 při lámání kamene, od přelomu 19. a 20. století jsou zpřístupněny veřejnosti a od roku 1911 elektricky osvětleny. Návštěvní okruh je

⁸⁶ Javoříčské jeskyně. *Správa jeskyní České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.caves.cz/cz/jeskyně/javoricske-jeskyne/o-jeskynich/charakteristika/>.

⁸⁷ *Obec Mladeč* [online]. 2006 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.mladec.cz/>.

dlouhý 380 metrů s malou archeologickou expozicí; prohlídka trvá cca 40 minut; teplota vzduchu je 8°C, průměrná relativní vlhkost 95 %.⁸⁸

Náměšť na Hané

Městys Náměšť na Hané obývá téměř 2 000 obyvatel. První písemné zmínky o obci pochází z roku 1 141. Díky zalesněnému, kopcovitému, velmi romantickému Terezkému údolí, které je přírodní rezervací, je Náměšť vyhledávaným turistickým centrem. Od r. 2000 je ve vlastnictví městyse zámek Náměšť na Hané.

Mezi místní organizace patří Sportovní klub Náměšť na Hané, Myslivecké sdružení Náměšť na Hané, Sbor dobrovolných hasičů, Český svaz chovatelů Náměšť na Hané, Klub seniorů Náměšť na Hané, Základní kynologická organizace, Místní skupina rybářského svazu, Občanské sdružení ZA DVEŘMI Náměšť na Hané, TJ SOKOL Náměšť na Hané. Je zde zřízena knihovna, ordinace praktického lékaře, ordinace lékaře pro děti a dorost, zubní lékař, oční optika, lékárna, kadeřnictví, masáže a manikúra, kosmetické služby, fitness centrum, pobočka České spořitelny a.s., hospoda, fotoateliér, a mnoho dalších subjektů poskytujících nejrozličnější služby pro obyvatelstvo. Obec je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací MŠ Náměšť na Hané a ZŠ Náměšť na Hané. Matriční úřad v Náměšti na Hané byl pověřen vedením matrik pro obce Náměšť na Hané a Loučany, je zde také sídlo stavebního úřadu.⁸⁹

Zámek Náměšť na Hané si nechal na "zelené louce" postavit Ferdinand Bonaventura hrabě z Harrachu. Zámek byl vybudován v 18. století jako letní sídlo, v nejmodernějším stylu raně klasicistního „moravského“ baroka s francouzskými architektonickými vlivy. Hrad vlastnili Harrachové, později rodina Kinských a jako poslední manželé Ottáhalovi, kteří nechali zámek zmodernizovat. V roce 1945 byl zámek podle Benešových dekretů zkonfiskován. Byla to jedna z prvních konfiskací v ČSR. Do konce roku 1999 zámek spravovalo Vlastivědné muzeum v Olomouci, od 1. ledna 2000 do 30. června 2000 Správa státních hradů, zámků a zahrad Severní Moravy. Od 1. července 2000 je zámek majetkem Městyse Náměšť na Hané.⁹⁰

⁸⁸ Mladečské jeskyně. *Správa jeskyní České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.caves.cz/cz/jeskyne/mladecske-jeskyne/o-jeskyneh/charakteristika/>.

⁸⁹ *Městys Náměšť na Hané* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.namestnahane.cz/>.

⁹⁰ *Zámek Náměšť na Hané* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://zamek.namestnahane.cz/>.

Příkazy

Dnešní Příkazy jsou živou obcí, která ale udržuje své pouto k minulosti hanácké vesnice. Součástí Příkaz je obec Hynkov. Část Příkaz je vyhlášena památkovou rezervací, stejně přitažlivá je Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví, kde je možné se napojit na značené naučné stezky. Nejstarší historii Příkaz a Hynkova dokládají stovky archeologických nálezů, první písemná zmínka o obci je z roku 1250.

Mezi spolky a organizace, které se podílí na současném životě v obci, patří Senior klub, Myslivci, SDH Příkazy, SDH Hynkov, Sokol Příkazy, Sokol Hynkov a pěvecký sbor. Najdeme zde ordinaci praktického lékaře, dětského lékaře a zubní lékařky. Obec Příkazy je zřizovatelem jedné příspěvkové organizace – ZŠ a MŠ Příkazy. Mezi služby poskytované obyvatelům patří: pošta, knihovna, 2 prodejny smíšeného zboží, zelinářství, prodejna masa, hotel, pekařství, podlahářství a další.⁹¹

Soubor staveb lidové architektury v Příkazích je jedinečným dokladem hliněného lidového stavitelství z oblasti Hané, kterou představují zejména 4 špaletové stodoly z 1. poloviny 19. století a kompletní hanácký statek s obytnou a hospodářskou částí z r. 1875, na něž navazují zahrady se starými ovocnými stromy. Všechny stavby v areálu, které jsou nemovitými kulturními památkami, doplňuje venkovský mobiliář z let 1799 – 1950. Důležitým doplněním běžných komentovaných prohlídek jsou např. tradiční dny hliněného stavitelství, interaktivní ukázky tradiční sklizně a výmlatu, kdy si sami návštěvníci mohou vyzkoušet tyto dříve běžné práce venkovanů. V létě a o Vánocích se zde konají řemeslné jarmarky, koncerty a podobně. Bývalé sýpky nad obytnou částí jsou upraveny jako příjemná galerie, kde se konají ročně až 4 výstavy vhodně doplňující zvláštní atmosféru tohoto prostoru. Zázitek dotváří stylová "Hospůdka u berana", která je umístěna v prostorách bývalé letní kuchyně a je koncipována především jako příjemné přírodní posezení a občerstvení ve dvoře usedlosti.⁹²

⁹¹ *Obec Příkazy* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.prikazy.cz/>.

⁹² *Soubor staveb lidové architektury v Příkazích* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hanackeskanzen.cz/>.

3.1.2 Obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nenachází turistická atraktivita

Druhou pomyslnou kategorií obcí Mikroregionu Litovelsko, která byla uměle vytvořena pro potřeby této práce, jsou obce, na jejichž území se nenachází turistická zajímavost. To však neznamená, že se jedná o nezajímavé obce, které nemohou turistům nic nabídnout. Naopak, i v těchto obcích lze nalézt mnoho zajímavých míst, avšak svým významem nedosahují takové pozoruhodnosti jako turistické atraktivity v první kategorii obcí mikroregionu. Jedná se celkem o 15 obcí, které budou dále blíže specifikovány.

Bílsko

Obec Bílsko leží v nadmořské výšce 346 metrů n. m. a k 1. 1. 2012 zde bylo 215 trvale žijících obyvatel. Je členem svazku Sdružení obcí Střední Moravy, Svazu měst a obcí České republiky, Sdružení místních samospráv České republiky, Mikroregionu Litovelsko, Regionu Haná a Vodovodu Pomoraví. Obec Bílsko je od roku 1999 zapojena do Programu obnovy venkova. Obec má dlouholetou tradici, zřizuje finanční a kontrolní výbor, sociální a povodňovou komisi a krizový štáb obce. Není zřizovatelem žádné příspěvkové organizace. Organizační složkou obce je místní knihovna a občanům také slouží dětské hřiště a sál. Je zde zřízen Domov se zvláštním režimem.⁹³

Červenka

Obec Červenka je starobyilou slovanskou osadou. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1250. Nadmořská výška obce je asi 236 metrů a žije zde 1441 obyvatel. Obec Červenka ze zákona zřizuje kontrolní a finanční výbor, dále pak sociální komisi a kulturní a školskou komisi. Zřizuje jednu příspěvkovou organizaci – ZŠ a MŠ Červenka. Nachází se zde Sportovní areál Olše a 3 sportovní oddíly – TJ Sokol Červenka, SK Fotbal Červenka a cyklistický amatérský klub. Služby obyvatelům poskytuje Obecní středisko služeb Červenka.⁹⁴

⁹³ *Obec Bílsko* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.oubilsko.cz/>.

⁹⁴ *Obec Červenka* [online]. © 2011 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obeccervenka.cz/>.

Dubčany

Obec Dubčany získala svůj název podle svých dřívějších obyvatel – Dubčanů. Jedná se vlastně o pojmenování obyvatel, kteří obývali dubiska (místa, kde rostlo dubové křoví nebo duby). Dnes však z původních dubin mnoho nezbylo a obec je téměř výhradně obklopena poli. V současnosti zde žije 225 obyvatel. Na návsi plně zeleně stojí kostel. Z kulturních památek visky jmenujme sloup Panny Marie Immaculaty, kapli sv. Isidora z roku 1869 a sochu sv. Jana Nepomuckého. Místní obyvatelé mají úzké vazby na obec Cholinu a několik mladých lidí z Dubčan je dnes členy folklórního souboru zvaného Cholinka. Zastupitelstvo Dubčan zřídilo finanční a kontrolní výbor, výbor sociálně-kulturní, povodňovou a havarijní komisi. Obec není zřizovatelem žádné příspěvkové organizace, funguje zde však obecní knihovna.⁹⁵

Haňovice

Haňovice patří k nejstarším obcím regionu. Nejvyšší nadmořská výška v obci je 250 m. Počet obyvatel se pohybuje kolem 460. Obec se skládá ze dvou hlavních částí: Haňovice a Kluzov. Ve středu obce se nachází kaple sv. Cyrila a Metoděje a pomník obětem I. světové války. Před kaplí je kamenný kříž se sousoším kalvárie. Kulturní dům, ve kterém sídlí Obecní úřad, hospoda a kadeřnictví je též ve středu obce.

Obec zřizuje příspěvkovou organizaci - Základní školu a Mateřskou školu Haňovice. V Kluzově je velký sportovní areál TJ Doubrava. Obec Haňovice může v současné době nabídnout svým obyvatelům i návštěvníkům tyto základní služby: společenské a kulturní zařízení - Kulturní dům, veřejnou obecní knihovnu, základní školu pro děti od 6 do 10 let, mateřskou školu pro předškoláky, soukromé podnikatelské služby (stravování, kadeřnictví, prodejny potravin a smíšeného zboží a pohostinství), spojové služby, dopravní spojení vlakem ze zastávky Myslechovice a spojení ze čtyř autobusových zastávek v obci, seberealizaci prostřednictvím zájmové činnosti v kulturních a společenských organizacích. Působí zde TJ Doubrava Haňovice, SDH Haňovice, MS Doubrava Haňovice, Rybářský spolek a

⁹⁵ *Obec Dubčany* [online]. © 2008 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.dubcany.w3obec.cz/>.

Haňovští o. s. (spolek pro zachování kulturních a společenských tradic). Je zde zřízen finanční a kontrolní výbor, výbor pro životní prostředí, stavební výbor a výbor pro kulturu a školství.⁹⁶

Cholina

Obec Cholina leží v nadmořské výšce 262 m n. m. asi 6 km jihovýchodně do Litovle. Z celkové výměry katastru je 201 ha zalesněno. Obcí protéká potok Cholinka, který z hlediska vodohospodářského přináleží do řeky Moravy. První písemná zmínka o obci je z roku 1141. K nejhodnotnějším památkám obce patří farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, barokní budova fary a cenná barokní socha sv. Barbory z roku 1715. Zajímavostí obce je i "Svatá voda" s kapličkou z roku 1693. O historii obce a životě jejích obyvatel v minulosti i přítomnosti se může návštěvník poučit v jedinečném vesnickém muzeu, umístěném v budově obecního úřadu. Obec zřizuje jednu příspěvkovou organizaci - Základní škola a Mateřská škola Cholina. Nejen občanům obce může Cholina nabídnout Hanácké muzeum Cholina, KD Záloženská dvorana, společenská místnost OÚ či obřadní místnost. Působí zde TJ Sokol a Sbor dobrovolných hasičů. Mezi infrastrukturu služeb patří také knihovna, pošta, zdravotní středisko, kadeřnictví, kosmetika a manikúra a pedikúra.⁹⁷

Loučany

Obec Loučany leží v hanácké rovině, v nadmořské výšce 234 m. První písemná zmínka o obci je z roku 1141. Katastr obce Loučany se rozkládá na 500 ha úrodné půdy. V přibližně 220 domech žije 635 obyvatel. Dominantou obce je kaple sv. Floriána a Isidora z roku 1724, která je ve vlastnictví obce. Každou sobotu večer se zde konají katolické bohoslužby. V obci je jedna firma, která má do 20 zaměstnanců – Keramika s.r.o. Loučany. Z původní družstevní zemědělské velkovýroby zůstal zlomek živočišné výroby. V obci působí 2 soukromě hospodařící rolníci, z nichž se jeden zabývá i chovem koní. Další dva se zabývají pěstováním zeleniny. Mezi služby, které jsou poskytovány v obci, patří: knihovna, kulturní dům, obchod se smíšeným zbožím, obchod průmyslovým zbožím, holičství, kadeřnictví, kosmetika a jeden hostinec. V obci je velké množství spolků: Svaz zahrádkářů, chovatelů a

⁹⁶ *Oficiální internetové stránky obce Haňovice* [online]. © 2010 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hanovice.cz>.

⁹⁷ *Obec Cholina* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obeccholina.cz/>.

myslivců, sbor dobrovolných hasičů, Arsenal Loučany (fotbal), 1. FC Loučany (oddíl malé kopané) a jezdecký oddíl. Obec zřizuje kontrolní a finanční výbor.⁹⁸

Loučka

Obec Loučka obývá pouhých 194 stálých obyvatel a tak se řadí mezi nejmenší obec v rámci mikroregionu. První písemné zmínky o Loučce jsou datovány do první poloviny 14. století. Obec Loučka je členem Mikroregionu Litovelsko, Regionu Haná, Sdružení obcí střední Moravy a Svazu měst a obcí České republiky. Obec zřizuje finanční a kontrolní výbor a sportovní a sociální komisi. Z občanské vybavenosti zde najdeme prodejnu smíšeného zboží a obecní sál.⁹⁹

Měrotín

Měrotín je taktéž jednou z menších obcí mikroregionu. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1365. Dominantu obce tvoří kostel svatého Martina. Občané zde mají k dispozici prodejnu smíšeného zboží a ordinaci praktického lékaře. Obec vyniká poměrně bohatým kulturním životem, o který se stará místní činnorodá jednotka sboru dobrovolných hasičů.¹⁰⁰

Náklo

Obec Náklo je typická hanácká obec, která se nachází na rovinatém území ve středu Hané, kde se ještě můžete setkat se stále vzácnějším hanáckým nářečím. Ve třech místních částech (Náklo, Mezice a Lhota nad Moravou) žije přibližně 1 500 obyvatel. Pro tuto obec je typické zemědělství, ale rozrůstá se zde i standardní síť služeb pro obyvatele. Místní část Náklo je největší vesnicí obce Náklo. Má přibližně 1000 obyvatel. V Nákle je sídlo obecního úřadu, je zde základní a mateřská škola, kostel sv. Jiří, pošta, zdravotní středisko, nákupní centrum a dvě pohostinství. Mezice jsou malá hanácká vesnička se zhruba 350 obyvateli. Je zde obchod se smíšeným zbožím a jedno pohostinství. Lhota nad Moravou je nejmenší místní částí obce Náklo. Nachází se v krásném prostředí lužních lesů a má zhruba 150 obyvatel. Ve Lhotě sice není obchod, ale je zde jedno pohostinství s vyhlášenou hanáckou kuchyní. V obci se během roku koná řada zábavních a kulturních akcí jako například závody sboru

⁹⁸ *Obec Loučany* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.loucany.cz/>.

⁹⁹ *Obec Loučka* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-loucka.cz>.

¹⁰⁰ *Měrotín* [online]. © 2007 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.merotin.cz>.

dobrovolných hasičů, Jízda králů, vynášení Morény, plesy či fotbalová utkání. Působí zde mnoho občanských sdružení, nejzajímavějším je jistě Kulturně ůmělecké Spolek. Mimo jiné je zde zřícen i osadní výbor Lhota nad Moravou.¹⁰¹

Olbramice

Obec Olbramice nese své jméno po svém zakladateli Olbramovi. V obci jsou soukromě hospodařící rolníci, drobní podnikatelé a živnostníci. Obec má vybudovanou telefonní síť a v roce 1998 byla provedena plynofikace obce. Olbramice jsou aktivním členem několika sdružení malých obcí. Společně usilují o vybudování chybějící občanské vybavenosti obce. Působí zde kontrolní, finanční a sociální výbor.¹⁰²

Senice na Hané

Obec Senice na Hané se skládá ze tří částí - Senice na Hané, Odrlice a Cakova. Obec je členem sdružení obcí mikroregionu Litovelsko a Regionu Haná. Kromě kontrolního a finančního výboru jsou v místních částech Odrlice a Cakov osadní výbory. Poradními orgány rady jsou komise školská a kulturní, komise životního prostředí, komise sociální a zdravotní a komise pro rozvoj venkova. V budově obecního úřadu zde nalezneme matriku a stavební úřad. Matriční úřad Senice na Hané byl pověřen vedením matrik pro obce Senice na Hané, Senička a Vilémov. Stavební úřad je určen pro územní obvody obcí Senice na Hané, Senička, Vilémov a Dubčany. Funguje zde mateřská a základní škola, jejichž zřizovatelem je obec. Působí zde Myslivecký spolek Senice na Hané, Myslivecké sdružení Senička/Odrlice, Hanácký svaz technických sportů Senice na Hané, Tělovýchovná jednota Senice na Hané, Základní organizace Českého svazu chovatelů Senice na Hané, Tělovýchovná jednota Sokol Odrlice, Sbor dobrovolných hasičů Senice na Hané, Sbor dobrovolných hasičů Odrlice, Sbor dobrovolných hasičů Cakov, Seniorský klub Senice na Hané, Římskokatolická farnost Senice na Hané, Taneční skupina DC FACES. Ordinuje zde několik lékařů různých zaměření. Pro občany je zde zříceno kino a knihovna.¹⁰³

¹⁰¹ *Náklo: Oficiální stránky obce* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.naklo.cz>.

¹⁰² *Obec Olbramice* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.olbramice.cz>.

¹⁰³ *Senice na Hané* [online]. © 2008 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.senicenahane.cz>.

Senička

V obci Senička žije přibližně 350 obyvatel, z tohoto počtu podnikají 4% občanů. Jedná se o malé a střední podnikání. V obci jsou dobrovolné organizace - SDH, Český kynologický svaz, Junák, které pořádají různé společenské a sportovní akce. Obec Senička je členem sdružení obcí Mikroregionu Litovelsko a Regionu Haná, Spolku přátel vesnice a malého města, Sdružení obcí střední Moravy a členem Svazu měst a obcí České Republiky. Je zde zřízena knihovna.¹⁰⁴

Slavětín

Obec Slavětín zřizuje jednu příspěvkovou organizaci – mateřskou školu. Je také jednou z menších obcí mikroregionu s přibližně 200 obyvateli. Funguje zde pošta a obchod se smíšeným zbožím. Sbor dobrovolných hasičů, který organizuje různé akce pro veřejnost.¹⁰⁵

Střeň

Obec Střeň obývá 586 obyvatel. V obci má ordinaci praktický lékař, a obec je zřizovatelem jedné příspěvkové organizace – ZŠ a MŠ Střeň. Působí zde kontrolní a finanční výbor, dále také stavební, povodňový a sociální výbor. Aktivní je i zásahová jednotka hasičského záchranného sboru. Dalšími spolky jsou TJ Sokol, Cyklistika Střeň, Senior klub, Volejbal-group, Tenis Střeň, Basketbal, Červený kříž a Šipkaři Střeň.¹⁰⁶

Vilémov

Obec Vilémov se již nenachází na úrodné Hané, ale o to se zde nalézá víc přírodních krás. Žije zde 454 obyvatel. Obec zřídila dvě příspěvkové organizace – mateřskou a základní školu. Mezi další služby občanům patří praktická lékařka, knihovna a pošta. Funguje zde několik spolků: Centrum pro aplikaci obnovitelných zdrojů, Sokol Vilémov, SDH Vilémov. Mezi významné podnikatele v rámci obce patří ZD Senice na Hané – Sady Vilémov.¹⁰⁷

¹⁰⁴ *Obec Senička* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.senicka.cz>.

¹⁰⁵ *Slavětín: Oficiální internetové stránky* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obecslavetin.cz>.

¹⁰⁶ *Obec Střeň* [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.stren.cz/>.

¹⁰⁷ *Vilémov u Litovle* [online]. © 2002 - 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.vilemov-ol.cz>.

3.1.3 Město Litovel

Město Litovel hraje v rámci mikroregionu Litovelsko poměrně významnou roli, a proto je mu vyhrazena samostatná kapitola. Jelikož se město Litovel svým významem i velikostí liší od předchozích kategorií obcí, bude uváděno pro srovnání zvlášť. Jedná se o správní centrum regionu a také o centrum cestovního ruchu. Počet obyvatel Litovle tvoří přibližně 40% všech obyvatel mikroregionu. Město Litovel leží v nadmořské výšce 233 m n. m. v údolí řeky Moravy. Město je nazýváno „Hanácké Benátky“, jelikož 6 ramen řeky Moravy protékajících městem vytváří netradiční zákoutí.

Litovel spolu s městy Olomouc, Uničov, Šternberk a Velká Bystřice náleží do okresu Olomouc a Olomouckého kraje. K Litovli patří 11 místních částí: Březové, Chořelice, Chudobín, Myslechovice, Nasobůrky, Nová Ves, Rozvadovice, Savín, Tři Dvory, Unčovice a Víška. Město Litovel se stalo v rámci reformy veřejné správy obcí s pověřeným úřadem III. stupně. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Litovel patří tyto obce: Bílá Lhota, Bílsko, Bouzov, Červenka, Dubčany, Haňovice, Cholína, Litovel, Loučka, Luká, Měrotín, Mladeč, Náklo, Olbramice, Pňovice, Senice na Hané, Senička, Slavětín, Střeň, Vilémov. Město Litovel je sídlem Mikroregionu Litovelsko, dobrovolného svazku 22 obcí, z nichž pouze Náměšť na Hané a Loučany nepatří do správního obvodu Města Litovel jako pověřeného úřadu III. stupně. Městský úřad Litovel sídlí ve dvou budovách a člení se na jednotlivé odbory a oddělení jako například: kancelář tajemníka, IT oddělení, finanční odbor, oddělení vnitřních věcí, odbor místního hospodářství a stavebních investic, odbor bytového hospodářství, odbor školství, kultury a sportu, odbor sociální a správní, odbor dopravy, odbor výstavby, živnostenský odbor, odbor životního prostředí a městská policie. Obec je zřizovatelem 8 příspěvkových organizací, především mateřských a základních škol, technických služeb a Městského klubu Litovel.

Díky umístění Litovle v oblasti úrodné Hané je ve městě a okolí rozvinuto zemědělství a s ním související potravinářský průmysl (pivovar, cukrovar, sladovna, konzervářenský podnik, výroba těstovin, sýrů), dále je ve městě zastoupen lehký průmysl (výroba hygienických potřeb, výroba sportovních doplňků), dřevozpracující průmysl nebo těžký strojírenský průmysl (výroba papírenských strojů).

Pro obyvatele i návštěvníky se velmi často konají kulturní akce pořádané Městským klubem a dalšími organizacemi, každoroční celoměstské slavnosti, nachází se zde muzeum a spousta

dalších atraktivit. Ke sportovnímu vyžití slouží krytý bazén, otevřené koupaliště, moderní sportovní hala, areál sokolovny, vodácký areál s lezeckou stěnou, řada venkovních hřišť, sauna, bowling, tradiční je extrémní štafetový závod BOBR CUP. Rozhodně také nesmíme opomenout bary, restaurace, cukrárny a širokou síť obchodů a služeb. V Litovli se nachází spousta zeleně, krásné parky s dvěma rybníky, město obklopují lužní lesy CHKO Litovelské Pomoraví.¹⁰⁸

3.2 Hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko

Stejně jako u všech územních samosprávných celků nacházejících se na území České republiky, mají i členové zastupitelstva obcí Mikroregionu Litovelsko povinnost každoročně sestavovat rozpočet své obce, jako nejdůležitější zdroj financování obce, a také podle něj v průběhu rozpočtového období hospodařit. Jak již bylo výše zmíněno, jsou příjmy a výdaje rozpočtů obcí nejčastěji členěny dle čtyř hledisek rozpočtové skladby – odpovědnostního, druhového, odvětvového a konsolidačního. Tato podkapitola je věnována analýze hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 až 2012 a je použito druhové hledisko třídění finančních operací, které bylo blíže specifikováno v druhé kapitole. Informace vychází z údajů dostupných na stránkách ministerstva financí. Aby jednotlivé příjmy a výdaje věrohodněji zobrazovaly skutečný stav hospodaření obcí, byly upraveny o tzv. konsolidaci, která odstraňuje duplicitní operace, které probíhají v rámci soustavy veřejných rozpočtů. U příjmů je zkonsolidována čtvrtá třída, přijaté dotace, a u výdajů pátá třída, běžné výdaje.

Z tabulky 3.3 vyplývá, že hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko bylo ve sledovaných letech převážně schodkové a přibližně 60 procent obcí mikroregionu hospodařilo se záporným saldem příjmů a výdajů obecního rozpočtu. Ve sledovaném období měla v průměru nejvíce záporné saldo příjmů a výdajů po konsolidaci obec Senice na Hané, a to téměř 10 mil. Kč. Nejvíce kladné průměrné saldo příjmů a výdajů po konsolidaci za tyto roky vykazoval rozpočet obce Červenka a činilo více než 3,3 mil. Kč. Průměrné saldo rozpočtů všech obcí mikroregionu v analyzovaných letech dosahovalo mínus 602 tis. Kč za rok.

¹⁰⁸ *Město Litovel: Hanácké Benátky* [online]. © 2000-2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.litovel.eu>.

Tabulka 3.3 Průměrné příjmy, výdaje, konsolidace a saldo příjmů a výdajů obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 v tis. Kč

Průměrné příjmy, výdaje, konsolidace a saldo příjmů a výdajů obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 v tis. Kč						
	Příjmy celkem	Výdaje celkem	Konsolidace	Příjmy celkem po konsolidaci	Výdaje celkem po konsolidaci	Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci
Bílá Lhota	20 214,31	18 640,54	7 100,00	13 021,53	11 540,54	1 480,99
Bílsko	2 943,63	3 131,94	255,06	2 688,57	2 876,88	-188,31
Bouzov	41 584,90	38 961,29	2 277,44	39 307,45	36 683,84	2 623,61
Červenka	19 209,61	15 901,97	0	19 209,61	15 901,97	3 307,64
Dubčany	2 576,88	2 138,11	0	2 576,88	2 138,11	438,77
Haňovice	5 006,88	5 078,63	0	5 006,88	5 078,63	-71,75
Cholina	8 187,21	8 584,94	0	8 187,21	8 584,94	-397,74
Litovel	671 672,19	680 743,42	423 547,38	248 124,81	257 196,04	-9 071,24
Loučany	14 981,87	14 542,06	1 488,29	13 493,58	13 053,77	439,81
Loučka	2 659,60	2 709,31	0	2 659,60	2 709,31	-49,71
Luká	16 501,93	16 356,27	175	16 326,93	16 181,27	145,66
Měrotín	3 673,65	3 799,24	0	3 673,65	3 799,24	-125,59
Mladeč	9 156,74	9 211,41	74,36	9 082,39	9 137,05	-54,66
Náklo	17 399,98	15 682,75	64,99	17 334,99	15 617,76	1 717,23
Náměšť n. H.	50 543,10	50 968,28	1 478,74	49 064,36	49 489,54	-425,18
Olbramice	2 115,33	1 969,64	0	2 115,33	1 969,64	145,69
Příkazy	14 891,71	15 574,64	750	14 141,71	14 824,64	-682,93
Senice n. H.	42 414,80	52 231,42	155,32	42 259,48	52 076,11	-9 816,62
Senička	4 290,21	3 784,28	0	4 290,21	3 784,28	505,93
Slavětín	2 317,82	2 345,38	0	2 317,82	2 345,38	-27,56
Střeň	19 855,59	21 257,14	0	19 855,59	21 257,14	-1 401,56
Vilémov	20 229,67	21 972,98	4 950,70	15 278,98	17 022,28	-1 743,31

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Z tabulky 3.3 lze také vysledovat, že průměrné příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko ve sledovaných letech dosahovaly 25 mil. Kč za rok. Nejvyšší průměrné roční příjmy po konsolidaci z těchto obcí má město Litovel a následuje obec Náměšť na Hané s průměrnými příjmy po konsolidaci přibližně 50 mil. Kč. Nejnižší průměrné příjmy po konsolidaci má v letech 2009 – 2012 obec Olbramice s přibližně 2,1 mil. Kč ročně.

Obce mikroregionu v tomto období vydávaly v průměru 25,6 mil. Kč po konsolidaci ročně. Nejvyšších průměrných ročních výdajů po konsolidaci dosahuje opět město Litovel, nejnižších opět obec Olbramice.

Průměrná roční výše konsolidace rozpočtů obcí mikroregionu činí ve sledovaných letech více než 20,1 mil. Kč, což svědčí o přerozdělovacích procesech v rámci těchto veřejných rozpočtů. Nejvyšší položku konsolidace má ve svém rozpočtu zahrnuto město Litovel. Na rozpočet deseti z 22 obcí Mikroregionu Litovelsko neměla konsolidace žádný vliv.

3.2.1 Příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko

Příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko lze nejpřehledněji rozdělit dle výše specifikovaného druhového členění. Jedná se o první čtyři příjmové třídy – daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace.

Příjmy celkem po konsolidaci jednotlivých obcí Mikroregionu Litovelsko se dle tabulky 3.4 pohybovaly v rozmezí od 1,76 mil. Kč v roce 2009 v obci Olbramice, po téměř 320,39 mil. Kč v roce 2011 v rozpočtu města Litovel. Průměrné příjmy po konsolidaci v rámci obcí mikroregionu za poslední čtyři roky tedy dosahovaly 25 mil. Kč ročně. U vývoje celkových příjmů po konsolidaci obcí mikroregionu lze vysledovat mírně klesající trend, jejich každoroční výše je však značně proměnlivá. Rozdíl příjmů celkem po konsolidaci všech obcí mikroregionu jako celku mezi roky 2009 a 2012 činí téměř 5,7 mil. Kč.

Průměrné příjmy po konsolidaci na obyvatele jednotlivých obcí Mikroregionu Litovelsko jsou znázorněny v tabulce 3.5. Ve sledovaných letech se pohybovaly v rozmezí od necelých 10 tis. Kč v obci Olbramice po 34 tis. Kč v obci Střeň. Celkové příjmy po konsolidaci na obyvatele činily v letech 2009 až 2012 v průměru za celý mikroregion necelých 17 tis. Kč na obyvatele za rok. Daňové příjmy byly v průměru 8,4 tis. Kč na obyvatele ročně, nedaňové příjmy 2,13 tis. Kč na obyvatele, kapitálové příjmy 0,37 tis. Kč na obyvatele a skutečné přijaté dotace 6,05 tis. Kč na obyvatele.

Tabulka 3.4 Příjmy celkem po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012

Příjmy celkem po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012				
	2009	2010	2011	2012
Bílá Lhota	13 030,69	13 379,88	12 532,37	13 143,19
Bílsko	2 204,77	3 023,20	2 247,75	3 278,55
Bouzov	55 980,32	41 973,51	29 801,28	29 474,71
Červenka	19 574,38	20 014,95	19 067,14	18 181,95
Dubčany	2 475,97	2 897,71	2 723,33	2 210,49
Haňovice	4 741,54	5 418,54	4 885,34	4 982,11
Cholina	7 625,74	8 710,64	7 821,17	8 591,27
Litovel	235 269,02	253 818,28	320 385,10	183 026,82
Loučany	21 983,94	16 440,07	7 566,05	7 984,26
Loučka	2 111,11	3 264,47	2 300,39	2 962,41
Luká	18 764,10	15 761,45	12 518,56	18 263,61
Měrotín	3 279,95	4 075,61	3 828,84	3 510,21
Mladeč	7 379,88	8 336,89	13 642,84	6 969,94
Náklo	17 403,09	16 701,99	16 754,16	18 480,71
Náměšť na Hané	109 928,57	34 490,21	25 288,99	26 549,67
Olbramice	1 760,87	2 403,37	1 956,81	2 340,26
Příkazy	11 782,38	14 745,03	16 276,31	13 763,12
Senice na Hané	24 403,07	24 921,61	25 952,41	93 760,84
Senička	5 035,05	3 918,73	3 778,21	4 428,84
Slavětín	2 312,23	2 543,51	2 297,91	2 117,62
Střeň	5 120,98	40 729,27	27 144,08	6 428,01
Vilémov	31 729,13	15 649,35	4 847,29	8 890,13
Průměr	27 449,85	25 146,28	25 618,92	21 788,12

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Na celkových příjmech po konsolidaci představují největší položku příjmy daňové, které tvoří v celkovém pohledu 45 % příjmů obcí mikroregionu a znamenají důležitý zdroj příjmů těchto obcí. Následují skutečné přijaté dotace (tedy čtvrtá třída – přijaté dotace upravená o konsolidaci), které tvoří 39 % příjmů, nedaňové příjmy představují 14 % příjmů obcí mikroregionu a nejnižší podíl na celkových příjmech po konsolidaci mají kapitálové příjmy s 0,02 %.

Tabulka 3.5 Průměrné příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 na obyvatele v tis. Kč

Průměrné příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 na obyvatele v tis. Kč					
	1. třída	2. třída	3. třída	Přijaté dotace upravené o konsolidaci (skutečné přijaté dotace)	Příjmy celkem po konsolidaci
	Daňové příjmy	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy		
Bílá Lhota	8,22	1,42	0,03	2,00	11,67
Bílsko	8,43	1,20	0,79	1,43	12,42
Bouzov	9,65	7,04	1,49	7,52	25,69
Červenka	8,21	2,55	0,66	2,02	13,44
Dubčany	8,48	1,42	0,02	1,80	11,71
Haňovice	7,75	1,33	0,01	1,89	10,98
Cholina	8,18	1,45	0,00	1,50	11,13
Litovel	10,59	3,91	0,25	10,23	24,98
Loučany	8,69	1,93	1,81	8,89	21,32
Loučka	8,60	2,57	0,61	1,37	13,15
Luká	8,23	4,53	0,81	6,72	20,30
Měrotín	7,72	3,41	0,00	2,31	13,47
Mladeč	8,21	0,80	0,10	2,77	11,88
Náklo	8,05	1,53	0,47	1,47	11,53
Náměšť na Hané	8,26	2,93	0,52	12,79	24,50
Olbramice	7,65	1,02	0,01	0,88	9,56
Příkazy	8,56	1,58	0,10	1,25	11,49
Senice na Hané	9,20	1,90	0,14	12,03	23,28
Senička	8,62	1,28	0,12	2,25	12,28
Slavětín	8,40	0,33	0,01	2,73	11,47
Střeň	6,86	1,39	0,27	25,53	34,06
Vilémov	8,25	1,38	0,01	23,68	33,32
Průměr	8,40	2,13	0,37	6,05	16,98

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou velmi důležitými vlastními zdroji obcí. Jak již bylo výše řečeno, tak v rozpočtech obcí mikroregionu tvoří v průměru za poslední čtyři roky přibližně 45 % všech příjmů po konsolidaci. Nejnižší hodnoty daňových příjmů za sledované období bylo v rámci mikroregionu dosaženo v obci Slavětín v roce 2009, a to 1,6 mil. Kč a nejvyšší hodnoty

v rozpočtu města Litovel v roce 2012, celkem 112,8 mil. Kč. Průměrná výše daňových příjmů obcí mikroregionu je 11,2 mil. Kč ročně.

Pokud se daňové příjmy jednotlivých obcí mikroregionu přepočítají na jednoho obyvatele, lze říci, že průměrné daňové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko ve sledovaných letech činily 8,4 tis. Kč na obyvatele za rok. Daňové příjmy vyčíslené na obyvatele se pohybovaly v intervalu od 6,5 tis. Kč v obci Střeň v roce 2009 po 11,36 tis. Kč v městě Litovel v roce 2012. Mezi další obce s nejnižšími daňovými příjmy na obyvatele lze zařadit Olbramice, Měrotín a Haňovice. Nadprůměrné daňové příjmy na obyvatele v rámci mikroregionu měla obec Bouzov, Senice na Hané a Střeň.

Tabulka 3.6 Daňové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Daňové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné daňové příjmy v letech 2009 - 2012	Průměrné daňové příjmy v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	9 167,17	8,22
Bílsko	1 825,83	8,43
Bouzov	14 766,70	9,65
Červenka	11 732,48	8,21
Dubčany	1 865,92	8,48
Haňovice	3 535,27	7,75
Cholina	6 017,91	8,18
Litovel	105 250,30	10,59
Loučany	5 499,50	8,69
Loučka	1 739,11	8,60
Luká	6 622,10	8,23
Měrotín	2 104,98	7,72
Mladeč	6 273,52	8,21
Náklo	12 110,53	8,05
Náměšť na Hané	16 537,72	8,26
Olbramice	1 693,61	7,65
Příkazy	10 530,68	8,56
Senice na Hané	16 706,34	9,20
Senička	3 014,23	8,62
Slavětín	1 697,11	8,40
Střeň	3 999,93	6,86
Vilémov	3 784,85	8,25

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>.

Daňové příjmy většiny obcí Mikroregionu Litovelsko mají ve sledovaných letech mírně rostoucí trend.

Nedaňové příjmy

Tabulka 3.7 Nedaňové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Nedaňové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné nedaňové příjmy v letech 2009 - 2012	Průměrné nedaňové příjmy v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	1 582,19	1,42
Bílsko	259,04	1,20
Bouzov	10 768,51	7,04
Červenka	3 651,02	2,55
Dubčany	311,58	1,42
Haňovice	607,24	1,33
Cholina	1 064,88	1,45
Litovel	38 794,23	3,91
Loučany	1 220,99	1,93
Loučka	520,51	2,57
Luká	3 644,79	4,53
Měrotín	929,47	3,41
Mladeč	613,47	0,80
Náklo	2 305,58	1,53
Náměšť na Hané	5 876,61	2,93
Olbramice	225,03	1,02
Příkazy	1 947,59	1,58
Senice na Hané	3 454,58	1,90
Senička	447,80	1,28
Slavětín	67,47	0,33
Střeň	812,63	1,39
Vilémov	633,44	1,38

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

V rozpočtu obcí Mikroregionu Litovelsko představují ve sledovaných letech nedaňové příjmy průměrně 14 % všech dosažených příjmů po konsolidaci. Nedaňové příjmy obcí jsou tvořeny především příjmy z vlastní činnosti obecního úřadu, dále také příjmy z pronájmu majetku ve vlastnictví obce, z úroků, z přijatých pojistných náhrad, apod. Nedaňové příjmy obcí mikroregionu jsou přehledně znázorněny v tabulce 3.7. Dle této tabulky činila průměrná výše

nedaňových příjmů obcí mikroregionu v analyzovaných letech 3,6 mil. Kč ročně. Dlouhodobě nejnižší výši nedaňových příjmů v rámci mikroregionu měla obec Slavětín, a to jak v absolutním čísle, tak i v přepočtu na obyvatele. Nejvyšší nedaňové příjmy celkem byly dosaženy v městě Litovel v roce 2011, a to 41,1 mil. Kč. Vysoké nedaňové příjmy celkem měla také obec Bouzov, Náměšť na Hané, Červenka a Luká. Nedaňové příjmy na obyvatele se za sledované roky v rámci obcí mikroregionu pohybovaly od 0,29 tis. Kč v roce 2011 v obci Slavětín, po 8,39 tis. Kč v roce 2012 v obci Bouzov. V průměru nedaňové příjmy na obyvatele obcí mikroregionu v období 2009 až 2012 dosahovaly výše 2,13 tis. Kč na obyvatele. Vysoké nedaňové příjmy na obyvatele měla také obec Luká, Litovel a Měrotín. Nejnižší nedaňové příjmy na obyvatele měla nejen obec Slavětín, ale také obec Mladeč a Olbramice.

Tyto příjmy mají poměrně výrazněji rostoucí trend u téměř všech obcí Mikroregionu Litovelsko.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obce mají charakter jednorázových, pravidelně se neopakujících příjmů obcí. Tvoří objemově nejnižší příjmovou třídu obecních rozpočtů obcí Mikroregionu Litovelsko, za sledované období činily v průměru 2 % všech příjmů po konsolidaci. Průměrné kapitálové příjmy obcí mikroregionu byly téměř 465 tis. Kč ročně (viz tabulka 3.8). Obce jako Bílsko, Dubčany, Haňovice, Cholína, Loučka, Měrotín, Olbramice, Příkazy, Senička, Střeň a Vilémov v některých letech neměly ve svém rozpočtu dokonce žádné kapitálové příjmy. Nejvyšší kapitálové příjmy byly dosaženy v roce 2009 v obci Bouzov, a to 5,3 mil. Kč. V průměru za sledované roky dosahovalo nejvyšších kapitálových příjmů město Litovel a následovala jej obec Bouzov. Kapitálové příjmy na obyvatele dosahovaly v průměru za mikroregion 0,37 tis. Kč ročně. Kapitálové příjmy většiny obcí v průměru dosahovaly ani ne stokoruny na obyvatele. Nejvyšší průměrné kapitálové příjmy na obyvatele měla obec Loučany s 1,81 tis. Kč na obyvatele, následovaná obcí Bouzov s 1,49 tis. Kč na obyvatele.

Kapitálové příjmy obcí mikroregionu mají ve sledovaných letech značně nestálý, avšak poměrně klesající trend.

Tabulka 3.8 Kapitálové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Kapitálové příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné kapitálové příjmy v letech 2009 - 2012	Průměrné kapitálové příjmy v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	36,34	0,03
Bílsko	172,08	0,79
Bouzov	2 273,07	1,49
Červenka	942,09	0,66
Dubčany	3,63	0,02
Haňovice	3,99	0,01
Cholina	3,40	0,00
Litovel	2 455,16	0,25
Loučany	1 143,34	1,81
Loučka	123,00	0,61
Luká	652,14	0,81
Měrotín	1,36	0,00
Mladeč	78,20	0,10
Náklo	703,73	0,47
Náměšť na Hané	1 038,85	0,52
Olbramice	1,86	0,01
Příkazy	122,35	0,10
Senice na Hané	258,56	0,14
Senička	42,46	0,12
Slavětín	1,37	0,01
Střeň	158,94	0,27
Vilémov	3,39	0,01

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Přijaté dotace upravené o konsolidaci (skutečné přijaté dotace)

Přijaté dotace vhodně doplňují vlastní příjmy rozpočtů obcí Mikroregionu Litovelsko. Pro lepší vypovídací schopnost je v této části práce čtvrtá příjmová třída (přijaté dotace) upravena o položku konsolidace, a tak jsou vyloučeny duplicitní operace v rámci rozpočtu, které by mohly výsledky hospodaření zkreslit. V průměru tvoří přijaté dotace upravené o konsolidaci 39 % celkových příjmů po konsolidaci a tak představují po daňových příjmech druhou nejvyšší příjmovou třídu. Každý rok tak obce mikroregionu v průměru získaly 9,7 mil. Kč dotací. Nejvyšší skutečné přijaté dotace byly dosaženy v roce 2010 v městě Litovel, a to 105,8 mil. Kč, úspěšný je v získávání dotací také městy Náměšť na Hané, obec

Senice na Hané a Bouzov. V obci Bílsko v roce 2012 nebylo dosaženo žádných přijatých dotací po konsolidaci.

Přijaté dotace upravené o konsolidaci obcí mikroregionu v období 2009 až 2012 činily v průměru 5,21 tis. Kč na obyvatele. Průměrné přijaté dotace upravené o konsolidaci na obyvatele se za analyzované období pohybovaly v intervalu od 0,88 tis. Kč v obci Olbramice, po 25,53 tis. Kč na obyvatele v obci Střeň. Nejvyšších přijatých dotací upravených o konsolidaci na obyvatele za celý mikroregion bylo dosaženo v obci Střeň v roce 2010, a to 61,6 tis. Kč.

Výše částek přijatých dotací po konsolidaci se každý rok různí, záleží především na výši uskutečněných investičních akcí v jednotlivých obcích.

Tabulka 3.9 Přijaté dotace upravené o konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Přijaté dotace upravené o konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné přijaté dotace upravené o konsolidaci v letech 2009 - 2012	Průměrné přijaté dotace upravené o konsolidaci v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	2 235,85	2,00
Bílsko	310,00	1,43
Bouzov	11 499,17	7,52
Červenka	2 884,02	2,02
Dubčany	395,76	1,80
Haňovice	860,38	1,89
Cholina	1 101,01	1,50
Litovel	101 625,12	10,23
Loučany	5 629,76	8,89
Loučka	276,98	1,37
Luká	5 407,92	6,72
Měrotín	631,11	2,31
Mladeč	2 117,20	2,77
Náklo	2 215,16	1,47
Náměšť na Hané	25 611,19	12,79
Olbramice	194,83	0,88
Příkazy	1 541,09	1,25
Senice na Hané	21 840,00	12,03
Senička	785,73	2,25
Slavětín	551,88	2,73
Střeň	14 884,09	25,53
Vilémov	10 857,31	23,68

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

3.2.2 Výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko

Výdajovou stránku rozpočtů obcí Mikroregionu Litovelsko lze nejobecněji rozdělit dle druhového členění rozpočtové skladby na výdaje běžné a kapitálové, které tvoří pátou a šestou třídu.

Tabulka 3.10 Výdaje celkem po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012

Výdaje celkem po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012				
	2009	2010	2011	2012
Bílá Lhota	12 324,23	11 148,05	10 988,91	11 700,98
Bílsko	3 453,42	1 853,59	3 756,51	2 443,98
Bouzov	55 034,75	38 991,58	25 427,89	27 281,14
Červenka	14 958,13	13 713,97	20 474,34	14 461,42
Dubčany	2 436,46	1 997,61	2 518,95	1 599,42
Haňovice	6 530,66	4 684,99	4 819,38	4 279,50
Cholina	8 475,74	9 903,27	7 056,46	8 904,29
Litovel	241 052,13	242 931,49	370 224,94	174 575,60
Loučany	24 167,80	11 984,85	7 622,34	8 440,10
Loučka	2 198,43	2 450,23	2 663,79	3 524,79
Luká	18 495,66	16 016,48	12 287,74	17 925,19
Měrotín	4 039,80	4 540,93	3 068,08	3 548,14
Mladeč	6 646,11	9 429,93	13 489,43	6 982,73
Náklo	16 992,69	11 706,66	18 358,52	15 413,17
Náměšť na Hané	119 078,12	31 665,36	22 920,89	24 293,80
Olbramice	2 668,28	1 490,81	1 856,60	1 862,86
Příkazy	11 216,16	12 680,41	18 554,20	16 847,78
Senice na Hané	24 804,83	24 739,68	24 564,89	134 195,02
Senička	3 142,54	4 536,73	3 260,78	4 197,05
Slavětín	2 297,52	2 407,50	2 182,73	2 493,76
Střeň	3 979,86	44 119,42	32 033,31	4 895,98
Vilémov	39 260,93	19 712,67	4 276,72	4 838,81
Průměr	28 329,74	23 759,37	27 836,70	22 486,61

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Výdaje celkem po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko se ve sledovaných letech pohybovaly od 1,49 tis. Kč v obci Olbramice v roce 2010 po 372,2 tis. Kč v městě Litovel v roce 2011. V průměru výdaje celkem po konsolidaci jednotlivých obcí mikroregionu v letech 2009 až 2012 dosahovaly 25,6 tis. Kč ročně. Výdaje celkem po konsolidaci mají poměrně nestálý charakter, avšak u většiny obcí lze vysledovat klesající trend. Celkem čtrnáct z 22 obcí mikroregionu má v roce 2012 nižší výdaje po konsolidaci než v roce 2009.

Tabulka 3.11 Průměrné výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 na obyvatele v tis. Kč

Průměrné výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009-2012 na obyvatele v tis. Kč			
	Běžné výdaje upravené o konsolidaci (skutečné běžné výdaje)	6. třída	Výdaje celkem po konsolidaci
		Kapitálové výdaje	
Bílá Lhota	9,10	1,25	10,35
Bílsko	12,57	0,72	13,29
Bouzov	16,05	7,92	23,98
Červenka	8,66	2,46	11,12
Dubčany	8,10	1,62	9,72
Haňovice	9,71	1,42	11,14
Cholina	10,39	1,29	11,67
Litovel	18,72	7,17	25,89
Loučany	9,61	11,01	20,62
Loučka	12,59	0,81	13,40
Luká	11,18	8,94	20,12
Měrotín	10,35	3,58	13,93
Mladeč	7,09	4,86	11,95
Náklo	7,44	2,94	10,39
Náměšť na Hané	11,44	13,27	24,71
Olbramice	7,64	1,26	8,90
Příkazy	9,90	2,14	12,05
Senice na Hané	11,24	17,45	28,68
Senička	8,38	2,44	10,83
Slavětín	10,80	0,81	11,61
Střeň	6,74	29,73	36,46
Vilémov	9,00	28,13	37,13

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Průměrné výdaje po konsolidaci na obyvatele jednotlivých obcí Mikroregionu Litovelsko se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí od necelých 9 tis. Kč v obci Olbramice po 37,1 tis. Kč na obyvatele v obci Vilémov. V průměru za celý mikroregion činily průměrné celkové výdaje po konsolidaci v letech 2009 až 2012 více jak 17 tis. Kč na obyvatele, což kopíruje průměrné celkové příjmy po konsolidaci na obyvatele. Běžné výdaje upravené o konsolidaci (skutečné běžné výdaje) byly v průměru 10,3 tis. Kč na obyvatele a kapitálové výdaje 6,9 tis. Kč na obyvatele.

Běžné výdaje po konsolidaci obcí mikroregionu tvoří v průměru 60 % celkových příjmů po konsolidaci a kapitálové výdaje 40 %.

Běžné výdaje upravené o konsolidaci (skutečné běžné výdaje)

Třída běžných výdajů je u některých obcí taktéž v rámci zlepšení vypovídací schopnosti dat upravena o položku konsolidace. Jelikož byla o stejnou částku konsolidace upravena i třída přijatých dotací, nezmění se touto operací výsledná bilance jejich rozpočtů.

Tabulka 3.12 Běžné výdaje upravené o konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Běžné výdaje upravené o konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné běžné výdaje upravené o konsolidaci v letech 2009 - 2012	Průměrné běžné výdaje upravené o konsolidaci v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	10 149,27	9,10
Bílsko	2 721,61	12,57
Bouzov	24 563,95	16,05
Červenka	12 382,29	8,66
Dubčany	1 782,15	8,10
Haňovice	4 429,51	9,71
Cholina	7 638,40	10,39
Litovel	185 946,54	18,72
Loučany	6 082,47	9,61
Loučka	2 545,91	12,59
Luká	8 989,58	11,18
Měrotín	2 822,08	10,35
Mladeč	5 422,85	7,09
Náklo	11 190,70	7,44
Náměšť na Hané	22 909,35	11,44
Olbramice	1 690,76	7,64
Příkazy	12 186,08	9,90
Senice na Hané	20 398,62	11,24
Senička	2 930,30	8,38
Slavětín	2 182,52	10,80
Střeň	3 927,36	6,74
Vilémov	4 124,94	9,00

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>.

Běžné výdaje upravené o konsolidaci tvoří převážnou část rozpočtových výdajů obcí Mikroregionu Litovelsko. Jejich procentuální podíl představuje v průměru 60 % celkových výdajů po konsolidaci.

Nejnižších běžných výdajů po konsolidaci dosahuje za sledované období obec Olbramice, a to 1,7 mil. Kč následovaná obcemi Dubčany a Slavětín. Nejvyšší běžné výdaje po konsolidaci celkem byly dosaženy opět v Litovli (186 mil. Kč), dále pak byly nadprůměrné běžné výdaje v obcích Bouzov, Náměšť na Hané a Senice na Hané. V průměru dosahují běžné výdaje po konsolidaci obcí mikroregionu 16,2 mil. Kč za rok. Průměrné běžné výdaje upravené o konsolidaci na obyvatele se pohybují v rozmezí od 6,7 tis. Kč na obyvatele v obci Střeň po 18,7 tis. Kč na obyvatele v městě Litovel, v průměru tedy činily běžné výdaje na obyvatele po konsolidaci 10,3 tis. Kč.

Kapitálové výdaje

Tabulka 3.13 Kapitálové výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč

Kapitálové výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko v tis. Kč		
	Průměrné kapitálové výdaje v letech 2009 - 2012	Průměrné kapitálové výdaje v letech 2009 - 2012 na obyvatele
Bílá Lhota	1 391,27	1,25
Bílsko	155,26	0,72
Bouzov	12 119,89	7,92
Červenka	3 519,68	2,46
Dubčany	355,97	1,62
Haňovice	649,13	1,42
Cholina	946,54	1,29
Litovel	71 249,50	7,17
Loučany	6 971,30	11,01
Loučka	163,40	0,81
Luká	7 191,69	8,94
Měrotín	977,16	3,58
Mladeč	3 714,20	4,86
Náklo	4 427,06	2,94
Náměšť na Hané	26 580,20	13,27
Olbramice	278,88	1,26
Příkazy	2 638,56	2,14
Senice na Hané	31 677,49	17,45
Senička	853,97	2,44
Slavětín	162,81	0,81
Střeň	17 329,79	29,73
Vilémov	12 897,34	28,13

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>.

Kapitálové výdaje obcí mikroregionu představují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (budovy, haly, stavby, dopravní prostředky, stroje, přístroje a zařízení, umělecká díla a předměty), nehmotného majetku (programové vybavení a ostatní) a pozemků, kdy investorem je samotná obec. Jejich výše souvisí s realizovanými investičními akcemi v obci. Ve sledovaných letech představují přibližně 40 % celkových výdajů po konsolidaci obcí mikroregionu Litovelsko.

Výše kapitálových výdajů jednotlivých obcí mikroregionu je v jednotlivých letech velmi různá. V průměru činily kapitálové výdaje 9,4 mil. Kč ročně. Dlouhodobě nejnižší jsou v rámci mikroregionu v obci Bílsko, Slavětín a Loučka. V obci Dubčany byla v roce 2012 výše kapitálových výdajů dokonce nulová. Nejvyšší kapitálové výdaje byly v roce 2011 v Litovli, a to 178 tis. Kč. Poměrně vysoké kapitálové výdaje jsou vydávány také v obci Loučany a Senice na Hané. Průměrné kapitálové výdaje na obyvatele se v rámci mikroregionu ve sledovaných letech pohybují v rozmezí od 0,72 tis. Kč na obyvatele v obci Bílsko po 29,73 tis. Kč na obyvatele v obci Střeň. V průměru tedy činily kapitálové výdaje obcí mikroregionu 6,87 tis. Kč na obyvatele ročně.

4 SPECIFIKA FINANCOVÁNÍ OBCÍ SPOJENÁ S EXISTENCÍ TURISTICKÝCH ATRAKTIVIT

Čtvrtá část práce navazuje na druhou kapitolu, kde jsou definovány dopady turismu a vztah obcí a turismu. Zároveň je zde tato teorie propojena s analýzou hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko provedenou v rámci třetí kapitoly.

Tato část práce je výsledkem snahy objasnit, změřit a kvantifikovat vliv turismu na hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko a definovat specifika financování těchto obcí, která mohou vyplývat z existence turistické atraktivity na jejich území. Opět zde bude využito členění obcí Mikroregionu Litovelsko na tři pomyslné skupiny – obce s turistickou zajímavostí, obce bez turistické zajímavosti a město Litovel.

Bylo vybráno 28 ukazatelů, u nichž byl teoretický předpoklad určité specifčnosti a závislosti jejich výše na existenci turistické atraktivity na území dané obce. Příjmy jsou zde členěny dle druhového členění a výdaje pak podle přehlednějšího a lépe vypovídajícího odvětvového členění. Na konci kapitoly se nachází shrnutí rozhovorů (především o specifičích hospodaření obcí s turistickou atraktivitou) autorky s představiteli obcí Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, jež by měly sloužit jako vítaný pohled na zpracovávanou problematiku z jiného úhlu, z praxe. Následuje shrnutí zjištěných skutečností.

4.1. Specifické příjmy obcí Mikroregionu Litovelsko způsobené dopady turismu

Jak již bylo specifikováno, může mít na rozpočty obcí vliv mnoho faktorů. Existence turistické atraktivity může působit na obecní rozpočty a tak vytvářet příjmy, které lze označit za specifické a s turistickou atraktivitou související příjmy obcí s turistickou atraktivitou na svém území. Teoreticky lze mezi dopady turismu působící na výši příjmů obcí zařadit především vytváření nových pracovních míst, dopad na míru nezaměstnanosti, rozvoj podnikání, zejména v oblasti ubytování, stravování a pohostinství, lepší technická vybavenost, růst cen půdy a nemovitostí v dané lokalitě, podpora investic v oblasti turismu. Tyto dopady pak mohou mít vliv na výši a produkovat specifické daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace turisticky zajímavých obcí.

4.1.1 Specifické daňové příjmy

Mezi specifické daňové příjmy obcí, které jsou ovlivňovány dopady turismu, patří příjmy z **daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků**, jejíž výnos je odvislý od počtu pracovních míst v obci. Dále také příjem obcí z **daně z příjmu fyzických osob ze samostatné činnosti**, který může být ovlivněn počtem podnikatelů na území obce. Specifickými daňovými příjmy obcí s turistickou zajímavostí na svém území mohou být taktéž vybrané **místní poplatky** – poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek z ubytovací kapacity, které má obec s turistickou atraktivitou na svém území vyšší šanci získat. Specifické mohou být také příjmy ze **správních poplatků**, související s častějším uzavíráním svateb na zajímavých místech. Poslední daňový příjem, který by mohl být ovlivněn existencí turistické atraktivity na území obce, je výnos z **daně z nemovitostí**, jejíž celý výnos plyne do obecního rozpočtu.

Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků

Příjem obecního rozpočtu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků je závislý na počtu pracovních míst, která se nacházejí v dané obci. Celkově se všem obcím přerozděluje 1,5 % celostátního výnosu této daně a obcím připadá poměrná část. Obci připadá 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů. Turistická zajímavost nacházející se v obci, může přímo i nepřímo podpořit počet pracovních míst v obci, a vhodně tak snížit nezaměstnanost.¹⁰⁹

Z tabulky číslo 4.1 vyplývá, že průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na obyvatele činily v letech 2009 až 2012 v obcích s turistickou atraktivitou na svém území 1,54 tis. Kč na obyvatele ročně a v kategorii obcí bez turistické atraktivity 1,49 tis. Kč na obyvatele ročně. V průměru za celý mikroregion činily průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků 1,51 tis. Kč na obyvatele za rok. Nejvyšší průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na obyvatele mělo město Litovel. Nejnižší průměrné příjmy z této daně měla obec Měrotín ve výši 1430 Kč na obyvatele za rok.

¹⁰⁹ Zákon č. 240/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Tabulka 4.1 Průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012 v tis. Kč

	1111	
	Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků	Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	1 714,93	1,54
Bouzov	2 498,39	1,63
Luká	1 231,82	1,53
Mladeč	1 220,60	1,60
Náměšť na Hané	2 951,27	1,47
Příkazy	1 790,76	1,46
Průměr	1 901,29	1,54
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	330,02	1,52
Červenka	2 240,91	1,57
Dubčany	310,54	1,41
Haňovice	660,31	1,45
Cholina	1 169,52	1,59
Loučany	893,17	1,41
Loučka	318,36	1,57
Měrotín	368,72	1,35
Náklo	2 161,89	1,44
Olbramice	303,59	1,37
Senice na Hané	2 803,67	1,54
Senička	514,03	1,47
Slavětín	330,99	1,64
Střeň	832,35	1,43
Vilémov	721,53	1,57
Průměr	930,64	1,49
Litovel	17 385,66	1,75
Průměr za Mikroregion Litovelsko	1 943,32	1,51

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Příjem z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na obyvatele u obcí s turistickou atraktivitou byl vyšší než u obcí bez turistické atraktivity na svém území, a to o 50 Kč na obyvatele na rok. Pokud porovnáme průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na obyvatele s průměrem mikroregionu, zjistíme, že 4 z 6 obcí s turistickou zajímavostí a 7 z 15 obcí bez turistické atraktivity měly tyto příjmy nadprůměrné. Lze tedy říci, že nám tento ukazatel nepotvrdil výraznou rozdílnost a

specifičnost příjmů z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků u obcí s turistickou zajímavostí na svém území.

Na výši příjmu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků může mít vliv především:

- vytváření nových pracovních,
- sezónní charakter zaměstnanosti,
- míra nezaměstnanosti,
- vytěsňování stálých obyvatel.

Na výnos obcí z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků působí i rozloha obce, proto je vhodné uvedenou charakteristiku doplnit skutečnými počty zaměstnaných na území obce, což je rozvedeno v další části práce.

Vytváření nových pracovních míst

V ekonomické oblasti je jako zásadní pozitivní dopad turismu uváděno vytváření nových pracovních míst. Tato pracovní místa mohou být jak v odvětvích přímo spjatých s turismem, ale například i v různých dodavatelských odvětvích. Velmi zajímavý pohled je na to, kolik zaměstnanců pracuje přímo v rámci jednotlivých turistických atraktivit.

V tabulce 4.2 je nastíněn počet zaměstnanců, kteří byli v sezoně 2013 zaměstnaní přímo v rámci turistických atraktivit. Nejvíce stálých pracovníků (13) je zaměstnáno na hradě Bouzov, pouze jednoho stálého zaměstnance bychom našli v Mladečských jeskyních a ve skanzenu v Příkazích.

Tyto údaje lze také vztáhnout k počtu všech zaměstnanců v rámci turisticky zajímavých obcí mikroregionu. Zjistíme například, že stálí zaměstnanci hradu Bouzov tvoří více jak 10 % všech zaměstnanců v obci Bouzov, stálí zaměstnanci Arboreta Bílá Lhota představují přibližně 4 % všech zaměstnanců v obci Bílá Lhota, stálí zaměstnanci Javoříčských jeskyní tvoří přibližně 4 % všech zaměstnanců v obci Luká, stálí zaměstnanci zámku v Náměšti na Hané tvoří přibližně 2 % všech zaměstnanců v městysu Náměšť na Hané a zaměstnanci Mladečských jeskyní a zaměstnanci Souboru staveb lidové architektury v Příkazích pak tvoří necelé jedno procento zaměstnanců obcí, ve kterých se nachází. Tento ukazatel nám říká, že existence turistické atraktivity může vhodně podpořit počet pracovních míst v obci.

Tabulka 4.2 Počet zaměstnanců jednotlivých turistických atraktivit v sezóně 2013

Obec	Turistická atraktivita	Počet stálých zaměstnanců v sezóně 2013	Počet sezónních zaměstnanců v sezóně 2013
Bouzov	Hrad Bouzov	13	30
Luká	Javoříčské jeskyně	4	7
Náměšť na Hané	Zámek Náměšť na Hané	6	10
Mladeč	Mladečské jeskyně	1	5
Bílá Lhota	Arboretum Bílá Lhota	4	3
Příkazy	Soubor staveb lidové architektury v Příkazích	1	10

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací poskytnutých zástupci jednotlivých atraktivit

Tabulka 4.3 Počet zaměstnanců v obcích Mikroregionu Litovelsko k 1. 12. 2011

	Počet zaměstnanců k 1. 12. 2011	Počet zaměstnanců na 100 obyvatel
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	91	8
Bouzov	125	8
Luká	128	16
Mladeč	194	26
Náměšť na Hané	262	13
Příkazy	142	12
Průměr	157	14
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	39	18
Červenka	583	40
Dubčany	3	1
Haňovice	97	21
Cholina	123	17
Loučany	78	12
Loučka	10	5
Měrotín	5	2
Náklo	140	9
Olbramice	6	3
Senice na Hané	494	27
Senička	30	9
Slavětín	77	39
Střeň	18	3
Vilémov	84	19
Průměr	119	15
Litovel	3 836	39
Průměr za Mikroregion Litovelsko	298	16

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2012/vyhlasaka-c-281-2012-sb-6529>

V tabulce 4.3 je znázorněn počet zaměstnanců v jednotlivých obcích mikroregionu k prvnímu prosinci 2011. Nejvíce pracovních míst v absolutním počtu nabízelo město Litovel, a to 3 836. V obci Červenka bylo 583 pracovních míst a 494 pracovních míst bylo v obci Senice na Hané. Obec Červenka i Senice na Hané patří do kategorie obcí bez turistické zajímavosti. Vyšší počet zaměstnanců v obci Červenka může být zapříčiněn výhodnou polohou blízko Litovle a také tím, že je to poměrně průmyslové město se sídlem několika větších podniků. V obci Senice na Hané je rozvinut zemědělský průmysl, ve kterém jsou zaměstnáni místní obyvatelé. Nejméně pracovních míst je v obci Měrotín. Průměrně se v obcích s turistickou zajímavostí nacházelo 157 pracovních míst a v obcích bez turistické zajímavosti pak 119 pracovních míst. Průměrně se v obcích mikroregionu nacházelo 298 zaměstnanců.

Pokud počet pracovních míst v jednotlivých obcích přepočteme na 100 obyvatel, zjistíme, že v obcích s turistickou zajímavostí je 14 pracovních míst na 100 obyvatel a v obcích bez turistické zajímavosti 15 pracovních míst na 100 obyvatel. V Litovli jich je pak 39. Průměr mikroregionu je 16 zaměstnanců na 100 obyvatel, lze tedy říci, že počet zaměstnanců není závislý na existenci dané zajímavosti v obci.

Sezónní charakter zaměstnanosti

Z tabulky 4.2 taktéž můžeme vyčíst značný sezónní charakter pracovních míst v rámci turistického ruchu. Většina pracovních míst je v podobě sezónních pracovníků, brigádníků, se kterými jsou uzavírány pouze dohody o provedení práce. Nejvíce sezónních pracovníků je zaměstnáno na hradě Bouzov, a to 30, nejméně v rámci arboreta v Bílé Lhotě (3). Průměrný počet sezónních zaměstnanců je v rámci atraktivit na území mikroregionu 11 osob. Lze tedy poukázat na značný sezónní charakter zaměstnanosti v rámci turistických atraktivit Mikroregionu Litovelsko.

Míra nezaměstnanosti

V tabulce číslo 4.4 vidíme míru nezaměstnanosti jednotlivých obcí Mikroregionu Litovelsko k 31. prosinci 2011. V obcích s turistickou zajímavostí dosahovala míra nezaměstnanosti v průměru 10,37 % a v obcích bez atraktivity byla míra nezaměstnanosti o 0,26 procentního bodu nižší, tedy 10,63 %. Míra nezaměstnanosti města Litovel byla pak ještě nižší a k 31. 12. 2011 činila 8,3 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti mezi obcemi s turistickou zajímavostí měla obec Náměšť na Hané, a mezi obcemi bez turistické zajímavosti to byla obec Bílsko s 3,3 %. Průměrná míra nezaměstnanosti celého mikroregionu činila 10,45 %. Tři

z šesti obcí s turistickou atraktivitou mělo nižší míru zaměstnanosti, než je průměr celého regionu a 9 z 15 obcí bez turistické atraktivity mělo taktéž nižší míru zaměstnanosti, než je průměr mikroregionu. Nelze tedy říci, že by pro obce s turistickou atraktivitou na svém území byla charakteristická výrazněji nižší míra nezaměstnanosti než u obcí bez turistické atraktivity.

Tabulka 4.4 Míra nezaměstnanosti obcí Mikroregionu Litovelsko k 31. 12. 2011

	Míra nezaměstnanosti v %
Obce s turistickou zajímavostí	
Bílá Lhota	10,2
Bouzov	9,6
Luká	11,3
Mladeč	11
Náměšť na Hané	9,3
Příkazy	10,8
Průměr	10,37
Obce bez turistické zajímavosti	
Bílsko	3,3
Červenka	8,8
Dubčany	13,3
Haňovice	8,5
Cholina	12,4
Loučany	10,3
Loučka	19,8
Měrotín	7,5
Náklo	9,6
Olbramice	13,9
Senice na Hané	9,6
Senička	9,5
Slavětín	14,8
Střeň	10,5
Vilémov	7,6
Průměr	10,63
Litovel	8,3
Průměr za Mikroregion Litovelsko	10,45

Zdroj: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/obce_olomouckeho_kraje_k_1_1_2010.

Vytěsňování stálých obyvatel

Jedním z dopadů turismu je vytěsňování stálých obyvatel obcí do méně atraktivních obcí. U 6 z 22 obcí mikroregionu lze v roce 2012 vysledovat nižší počet obyvatel než v roce 2003. V ostatních obcích obyvatel přibýlo. Nejvíce obyvatel přibýlo v roce 2012 oproti roku 2003 v městysu Náměšť na Hané a nejvíce ubylo v městě Litovel. Celkem se počet obyvatel

mikroregionu za těchto deset let zvýšil o 370 obyvatel, což je v průměru 18 obyvatel na každou obec. V pěti ze šesti obcí mikroregionu, kde se nachází turistická atraktivita, se počet obyvatel za sledované roky zvýšil. V 10 z 15 obcí mikroregionu, ve kterých se nenachází turistická atraktivita, se počet obyvatel za posledních 10 let zvýšil. I když nelze vysledovat, kolik obyvatel je stálých a kolik se v posledních letech nově přistěhovalo, trend ubývání obyvatel se v obcích s turistickou atraktivitou nepotvrdil.

Tabulka 4.5 Vývoj počtu obyvatel jednotlivých obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2003 - 2012

	2003*	2004*	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*	2010*	2011*	2012*	Rozdíl mezi 2003 a 2012
Obce s turistickou zajímavostí											
Bílá Lhota	1 091	1 084	1 088	1 090	1 107	1 119	1 118	1 099	1 121	1 124	+33
Bouzov	1 490	1 482	1 463	1 490	1 503	1 508	1 529	1 529	1 533	1 529	+39
Luká	801	803	792	797	791	782	800	803	804	810	+9
Mladeč	787	778	765	746	773	776	766	762	759	771	-16
Náměšť n. H.	1 872	1 889	1 887	1 914	1 943	1 957	2 004	1 994	1 988	2 024	+152
Příkazy	1 224	1 203	1 198	1 193	1 192	1 220	1 212	1 214	1 229	1 267	+43
Obce bez turistické zajímavosti											
Bílsko	210	215	213	213	213	208	212	215	215	224	+14
Červenka	1 361	1 365	1 354	1 385	1 415	1 418	1 418	1 424	1 441	1 436	+75
Dubčany	208	205	205	202	211	217	213	216	225	226	+18
Haňovice	450	443	450	470	460	458	462	454	457	451	+1
Cholina	664	661	670	683	689	704	721	725	739	757	+93
Loučany	624	626	632	642	641	634	628	628	635	641	+17
Loučka	223	221	217	212	212	205	206	203	194	206	-17
Měrotín	291	292	289	287	284	278	275	276	268	272	-19
Náklo	1 425	1 409	1 424	1 428	1 471	1 473	1 514	1 493	1 494	1 513	+88
Olbramice	212	206	208	211	211	217	212	211	232	230	+18
Senice na Hané	1 824	1 821	1 828	1 813	1 821	1 795	1 812	1 820	1 816	1 814	-10
Senička	334	326	323	326	332	346	353	351	348	346	+12
Slavětín	201	204	206	204	201	201	204	204	200	200	-1
Střeň	539	536	534	544	550	554	569	575	586	602	+63
Vilémov	475	467	471	469	461	459	465	461	454	454	-21
Litovel	10 062	10 068	10 073	10 043	10 131	10 063	9 990	9 953	9 921	9 874	-188
Celkem	25 277	25 220	25 202	25 272	25 505	25 473	25 565	25 511	25 538	25 647	+370
Průměr za Mikroregion Litovelsko											+18

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm

*Počet obyvatel k 31. prosinci daného roku

Daň z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti

Tabulka 4.6 Průměrné příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012 v tis. Kč

	1112	
	Daň z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti	Daň z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	103,82	0,09
Bouzov	529,14	0,35
Luká	79,59	0,10
Mladeč	86,81	0,11
Náměšť na Hané	456,85	0,23
Příkazy	227,89	0,19
Průměr	247,35	0,18
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	13,04	0,06
Červenka	226,44	0,16
Dubčany	20,47	0,09
Haňovice	25,66	0,06
Cholina	95,91	0,13
Loučany	485,50	0,77
Loučka	26,61	0,13
Měrotín	16,89	0,06
Náklo	375,90	0,25
Olbramice	17,03	0,08
Senice na Hané	285,19	0,16
Senička	97,96	0,28
Slavětín	7,99	0,04
Střeň	16,96	0,03
Vilémov	64,06	0,14
Průměr	118,37	0,16
Litovel	2 961,29	0,30
Průměr za Mikroregion Litovelsko	282,77	0,17

Zdroj: vlastní zpracování z údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Dle zákona o rozpočtovém určení daní, připadá do rozpočtu každé obce 30 % celostátního výnosu daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti, kterou platí podnikatelé s bydlištěm na území dané obce, zbylá část se ještě dále přerozděluje mezi státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí.

Obcím je přerozdělováno 23,58 % z 60 % celostátního výnosu **daně z příjmů fyzických osob z podnikání**.

Z tabulky číslo 4.6 vyplývá, že nejvyšší průměrný příjem z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti za sledované roky mělo město Litovel, a to necelé 3 miliony korun, nejnižší průměrný příjem z této daně měla obec Slavětín spadající mezi obce, na jejichž území se nenachází žádná atraktivita, a to necelých 8 tis. Kč. Obce s turistickou zajímavostí vybraly v analyzovaných letech na dani z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti v průměru přibližně dvakrát více, než obce bez turistické zajímavosti. V přepočtu na jednoho obyvatele, získávají obce s turistickou zajímavostí v průměru 180 Kč na této dani na jednoho obyvatele a obce bez turistické zajímavosti 160 Kč na jednoho obyvatele. Město Litovel pak 300 Kč. V průměru za jednotlivé obce mikroregionu činí příjem z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti mikroregionu 170 Kč na obyvatele. Nadprůměrné příjmy z této daně mají 3 obce z 6 obcí s turistickou atraktivitou a pouze 3 z 15 obcí bez turistické atraktivity. Což by mohlo naznačovat určitou specifičnost tohoto příjmu, ale výsledek může být zkreslený tím, že rozdíl mezi příjmem obcí s turistickou zajímavostí a obcemi bez turistické zajímavosti činí pouhých 20 Kč na obyvatele ročně. Na výnosu této daně se promítá i sdílená část daně závislá na území obcí, což poněkud omezuje vypovídací schopnost tohoto ukazatele.

Na výši příjmu obcí z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti může mít vliv například:

- rozvoj podnikání,
- počet subjektů působících v odvětví ubytování, stravování a pohostinství, apod.

Rozvoj podnikání

Turismus má rozhodně také zásadní vliv na rozvoj malého a středního podnikání v obcích s turistickou atraktivitou na svém území. Především dává větší příležitost podnikatelům v oblasti ubytování, stravování a pohostinství. V tabulce č. 4.7 je naznačen **počet fyzických a právnických subjektů** v daných obcích mikroregionu a **počet subjektů působících v odvětví ubytování, stravování a pohostinství** přepočítaný na 100 obyvatel. V průměru je v obcích s turistickou zajímavostí stejný počet právnických i fyzických subjektů jako v obcích bez turistické zajímavosti, a to 18 na sto obyvatel. V odvětví ubytování, stravování a pohostinství se pohybuje v průměru 1 subjekt na sto obyvatel v obcích s turistickou

zajímavostí, což je 6,3 % všech subjektů. V obcích bez turistické zajímavosti je to taktéž jeden subjekt v tomto odvětví na sto obyvatel, což je 5,5 % všech subjektů. V Litovli v tomto odvětví působí přibližně 5,3 % všech subjektů, tj. taktéž jeden subjekt v tomto oboru na 100 obyvatel. Z toho vyplývá, že zásadní rozdíl mezi obcemi s turistickou atraktivitou a obcemi bez turistické atraktivity v tomto ukazateli není patrný.

Tabulka 4.7 Počet FO, PO a subjektů v odvětví ubytování, stravování a pohostinství v obcích Mikroregionu Litovelsko na 100 obyvatel k 31. 12. 2011

	Počet FO	Počet PO	Počet subjektů celkem	Z toho v odvětví ubytování, stravování a pohostinství
Obce s turistickou zajímavostí				
Bílá Lhota	16	3	18	2
Bouzov	15	3	18	2
Luká	15	3	18	1
Mladeč	14	3	17	2
Náměšť na Hané	17	2	19	1
Příkazy	16	4	20	1
Průměr	15	3	18	1
Obce bez turistické zajímavosti				
Bílsko	14	2	16	1
Červenka	17	2	20	2
Dubčany	16	1	17	1
Haňovice	15	4	19	1
Cholina	18	3	20	1
Loučany	19	3	22	1
Loučka	17	3	21	0
Měrotín	15	2	17	1
Náklo	15	3	18	1
Olbramice	24	1	25	3
Senice na Hané	16	2	18	1
Senička	14	2	16	1
Slavětín	11	5	16	0
Střeň	10	1	11	1
Vilémov	15	3	18	1
Průměr	16	2	18	1
Litovel	16	3	20	1
Průměr za Mikroregion Litovelsko	16	3	18	1

Zdroj: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/obce_olomouckeho_kraje_k_1_1_2010

Ubytování

Dle internetových stránek jednotlivých obcí je situace v oblasti ubytování následující. Na území obce Bouzov se nachází Hotel Valáškův Grunt s ubytovací kapacitou 63 osob a Hotel Bouzov s celkovou kapacitou 55 lůžek, Penzion u kovárny s kapacitou 4 lůžek, Ubytování v soukromí pro 8 osob, ubytovna Svojanov s kapacitou 30 osob, Světnička v podhradí se dvěma lůžky. V místní části obce Luká, v Javoříčku, se nachází chata Jeskyňka s kapacitou 50 lůžek. V městysu Náměšť na Hané se lze ubytovat v ubytovně TJ SOKOL Náměšť na Hané (kapacita 12 lůžek), v turistické ubytovně SK Náměšť na Hané (kapacita 84 lůžek) a v ubytovně na faře v Náměšti na Hané, která je určena pro 8 osob. Kapacita Penzionu Romeo v Mladči je 28 osob. V obcích Bílá Lhota a Příkazy není zřízena žádná ubytovací kapacita.

Tabulka 4.8 Ubytování v obcích Mikroregionu Litovelsko

	Počet ubytovacích zařízení	Ubytovací kapacita celkem
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	0	0
Bouzov	6	162
Luká	1	50
Mladeč	1	28
Náměšť n. H.	3	104
Příkazy	0	0
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	0	0
Červenka	0	0
Dubčany	0	0
Haňovice	0	0
Cholina	0	0
Loučany	0	0
Loučka	0	0
Měrotín	0	0
Náklo	0	0
Olbramice	0	0
Senice na Hané	0	0
Senička	0	0
Slavětín	0	0
Střeň	0	0
Vilémov	0	0
Litovel	12	259
Celkem za Mikroregion Litovelsko	23	603

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na internetových stránkách jednotlivých obcí

V žádné z 15 obcí bez turistické zajímavosti se nenachází ubytovací zařízení. V Litovli se lze ubytovat v Apartmánech Alena Dehnerová s kapacitou 15 lůžek, Apartmánech Pekin s celkovou kapacitou 18 osob, v budově internátu SOŠ Litovel s celkovou kapacitou 58 lůžek, v motelu Bábek s kapacitou 34 lůžek, v rodinném penzion s hospůdkou "U starého mlýna" s lůžky pro 15 osob, v rodinném domě Jany Konšelové pro 5 osob, v apartmánech „Starý mlýn“ s kapacitou až 20 osob, ve vodáckém kempu - loděnice TJ Vodní sporty, v Chalupě u Fousa v místní části Nová Ves pro 5 osob, v Penzionu Nová Ves s celkovou kapacitou 23 lůžek, v turistické ubytovně Savín pro 36 osob, v ubytovně „ Na Pindě“ Savín s kapacitou 30 lůžek.

Místní poplatky

Mezi **místní poplatky**, jejichž výše může být ovlivněna existencí turistické zajímavosti, lze zařadit **poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek z ubytovací kapacity.**

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt platí fyzické osoby, které přechodně a za úplatu pobývají na území obce za účelem léčení nebo rekreace, pokud neprokáží jiný důvod pobytu. Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve stanovené výši vybere a obci odvede ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla; tato osoba je plátcem poplatku.

Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek a užívání tohoto prostranství pro potřeby tvorby filmových a televizních děl. Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické i právnické osoby, které užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným výše.

Poplatek ze vstupného se vybírá ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce, snížené o daň z přidané hodnoty, je-li v ceně vstupného obsažena. Vstupným se rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí za to, že se jí může zúčastnit. Poplatek ze vstupného platí fyzické a právnické osoby, které akci pořádají. Pořadatel akcí, jejichž celý výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, poplatku nepodléhá.

Poplatek z ubytovací kapacity se vybírá v obcích a městech v zařízeních určených k přechodnému ubytování za úplatu. Poplatek platí ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodné ubytování poskytla.¹¹⁰

Tabulka 4.9 Průměrné příjmy z vybraných místních poplatků obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 - 2012 v tis. Kč

	1343 Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	1344 Poplatek za užívání veřejného prostranství	1345 Poplatek ze vstupného	1346 Poplatek z ubytovací kapacity
Obce s turistickou zajímavostí				
Bílá Lhota	N	1,65	0,00	N
Bouzov	7,69	62,09	N	15,90
Luká	N	0,00	N	N
Mladeč	N	12,83	N	N
Náměšť na Hané	N	33,74	N	N
Příkazy	N	6,09	N	N
Průměr	-	19,40	-	-
Obce bez turistické zajímavosti				
Bílsko	N	N	N	N
Červenka	N	21,30	6,18	7,4*
Dubčany	N	N	N	N
Haňovice	N	2,62	9,55	N
Cholina	N	17,59	1,75	N
Loučany	N	0,28	0,00	N
Loučka	N	N	N	N
Měrotín	N	N	N	N
Náklo	N	2,85	N	N
Olbramice	N	0,00	N	N
Senice na Hané	N	5,74	11,83	N
Senička	N	0,62	N	N
Slavětín	N	N	N	N
Střeň	N	N	N	N
Vilémov	N	0,63	N	N
Průměr	-	3,44	1,95	-
Litovel	N	686,13	N	N

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na internetových stránkách jednotlivých obcí a na <http://wwwinfo.mfcr.cz/ufis/> a <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/>

Poznámka: symbol N v tabulce 4.9 znamená, že obec tento poplatek nevybírání, nemá jej zaveden

*obec Červenka měla poplatek ze vstupného zaveden a vybírala jej pouze v roce 2012

¹¹⁰ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Poplatek za lázeňský a rekreační pobyt má na svém území zavedena pouze jedna obec Mikroregionu Litovelsko, a to obec Bouzov. Průměrné roční příjmy z tohoto poplatku činily v analyzovaných letech 7 690 Kč. Sazba tohoto poplatku činila dle obecně závazné vyhlášky obce 10 Kč za osobu a den pobytu. Nelze tedy označit tento poplatek za specifický.

Příjmy z **poplatku za užívání veřejného prostranství** získává 5 z 6 obcí s turistickou atraktivitou, výjimkou je obec Luká, která má sice tento poplatek zaveden, ale příjem z něj je nulový. Nejvyšší průměrný příjem z tohoto poplatku z obcí s turistickou atraktivitou má opět obec Bouzov, a to 62 090 Kč za rok. U obcí bez turistické zajímavosti má příjmy z poplatku za užívání veřejného prostranství přibližně pouze každá druhá obec. Průměrné příjmy z poplatku za užívání veřejného prostranství u obcí s turistickou zajímavostí činí 19,4 tis. Kč ročně a u obcí bez turistické atraktivity pak pouze 3,44 tis. Kč ročně, což je značný rozdíl. Sazba tohoto poplatku je v obcích mikroregionu stanovena od 1 do 100 Kč za každý i započatý m² a každý i započatý den v návaznosti na jaký účel má být veřejné prostranství využito. Obec také může výši poplatku stanovit paušální částkou. Tento poplatek lze tedy označit za specifický, otázkou je, do jaké míry jeho výběr souvisí s užíváním veřejného prostranství například pro účely přilákání turistů.

Poplatek ze vstupného má z obcí s turistickou atraktivitou na svém území zavedena pouze obec Bílá Lhota, příjem z něj má ale nulový. Z obcí bez turistické atraktivity má tento poplatek zavedena obec Červenka, Haňovice, Cholína, Loučany a Senice na Hané. Nejvyšší příjmy z tohoto místního poplatku má obec Senice na Hané, a to v průměru 11,83 tis. Kč ročně. Obec Loučany má tento poplatek sice zaveden, ale za sledované roky je příjem z něj nulový. Sazba tohoto poplatku je stanovena v procentech ze zaplaceného vstupného. U obcí, které mají tento poplatek zaveden, se sazba pohybuje od 10 do 20% z vybraného vstupného. U tohoto poplatku tedy nelze konstatovat, že by jeho příjem byl související s turismem.

Poplatek z ubytovací kapacity využívá pouze obec Bouzov a Červenka, ostatní obce mikroregionu tento poplatek nevybírají. Obec Červenka jej zavedla až v roce 2012. Průměrný příjem z tohoto poplatku činí za sledované roky v obci Bouzov 15,9 tis. Kč. V obci Červenka se v roce 2012 vybralo na poplatku z ubytovací kapacity celkem 29,6 tis. Kč. Obě obce vybírají shodně, dle jejich obecně závazných vyhlášek, 4 Kč za každé využití lůžko a den. Opět tedy nelze říci, že by výnos z tohoto poplatku byl navázán na existenci turistické atraktivity v obci.

Město Litovel má zaveden pouze jeden z vybraných místních poplatků, a to poplatek za užívání veřejného prostranství. Sazba se pohybuje od 2 do 50 Kč za každý i započatý m² a každý i započatý den. Město Litovel taktéž stanovuje poplatek za užívání veřejného prostranství paušální částkou – nejvyšší částka je za užívání veřejného prostranství pro potřeby tvorby filmových a televizních děl a to 30 000 Kč za měsíc.

Správní poplatky

Správní poplatky jsou taktéž daňovými příjmy obce. Jedná se o příjmy z vlastní správní činnosti obce – za správní úkony v rámci přenesené působnosti. Příjem ze správních poplatků je závislý na míře přenesené působnosti a také na velikosti obvodu, pro který přenesený výkon státní správy obec vykonává. Jedná se například o poplatky za opisy, výpisy, kopie z úředních záznamů, rejstříků, evidencí, listin nebo spisů, vystavení rodného, oddacího nebo úmrtního listu, ověření shody předloženého opisu, kopie, fotokopie s listinou, přijetí žádosti o udělení víza na území České republiky, nahlédnutí do živnostenského rejstříku, ověření podpisu nebo otisku razítka na listině nebo na jejím stejnopisu, udělení státního občanství České republiky, ověření pravosti dokladů, atd. Výše konkrétního správního poplatku je uvedena v sazebníku zákona o správních poplatcích. Správní poplatky související s turistickou atraktivitou by mohly být poplatky související s uzavřením manželství či registrovaného partnerství, jelikož existence turistické atraktivity na území obce může „přilákat“ snoubence, kteří si přejí svatební obřad na zajímavém a netradičním místě. Z tohoto zákona vyplývá, že

- a) za uzavření manželství mezi snoubenci nebo vstup do registrovaného partnerství osobami, nemají-li trvalý pobyt na území České republiky, zaplatí do rozpočtu obce 3 000 Kč
- b) za uzavření manželství mezi snoubenci nebo vstup do registrovaného partnerství osobami, z nichž pouze jeden má trvalý pobyt na území České republiky, se platí správní poplatek ve výši 2 000 Kč¹¹¹

Z tabulky číslo 4.10 vyplývá, že obce, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají v průměru pětikrát vyšší příjmy ze správních poplatků než obce bez turistické atraktivity. Obce s turistickou atraktivitou vybraly na správních poplatcích ve sledovaných letech průměrně 65 650 korun, zatímco druhá kategorie obcí 13 440 korun. V přepočtu na obyvatele je to

¹¹¹ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

40 Kč za správní poplatky ročně na obyvatele obce první kategorie a 10 Kč na obyvatele obce kategorie druhé. Město Litovel vybralo v letech 2009 - 2012 v průměru na každého obyvatele 340 Kč ročně na správních poplatcích různého charakteru.

Tabulka 4.10 Průměrné příjmy ze správních poplatků obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	1361 Správní poplatky	Správní poplatky na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	11,36	0,01
Bouzov	110,55	0,07
Luká	13,19	0,02
Mladeč	8,31	0,01
Náměšť na Hané	199,93	0,10
Příkazy	50,55	0,04
Průměr	65,65	0,04
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	2,90	0,01
Červenka	55,57	0,04
Dubčany	2,50	0,01
Haňovice	11,64	0,03
Cholina	15,35	0,02
Loučany	1,05	0,00
Loučka	0,39	0,00
Měrotín	1,96	0,01
Náklo	33,40	0,02
Olbramice	0,95	0,00
Senice na Hané	60,09	0,03
Senička	1,94	0,01
Slavětín	3,10	0,02
Střeň	4,78	0,01
Vilémov	5,99	0,01
Průměr	13,44	0,01
Litovel	3 351,92	0,34
Průměr za Mikroregion Litovelsko	179,43	0,04

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Jak již bylo řečeno, výše příjmů ze správních poplatků velmi úzce závisí na velikosti přenesené působnosti dané obce a na velikosti spravovaného území, které nemusí být shodné s rozlohou dané obce. Poplatky související s uzavřením sňatku představují pouze malý zlomek správních poplatků, které obce vybírají. Proto je tento ukazatel značně zavádějící.

Dalším poplatkem, který souvisí s uzavřením manželství na netradičním místě, je **provozní poplatek**. Obce mohou stanovit výši provozních poplatků, které by měly pokrýt náklady úřadu na zajišťování svatebních obřadů v obřadní síni i zvýšené náklady při konání obřadů mimo obřadní místnost. Příklad obce Bouzov. Svatby ve čtvrtek v obřadní síni (den stanovený radou obce) jsou bez poplatku, snoubenci, kteří chtějí uzavřít manželství v jiný den a na jiném vhodném místě, musí zaplatit provozní poplatek ve výši 700 Kč. I u tohoto poplatku nelze nalézt přímou souvislost s turismem.

Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je daní svěřenou. Výnos této daně, tedy daně z pozemků a ze staveb, plyne celý do rozpočtu obce. Výše výnosu této daně by mohla být ovlivněna existencí turistické atraktivity na území dané obce, kdy je vlastník nemovitosti (turistické atraktivity) povinen odvést daň. Ze zákona o dani z nemovitosti však vyplývá, že od daně ze staveb jsou mimo jiné osvobozeny stavby ve vlastnictví státu, ve vlastnictví obce i kraje. Tudiž jsou všechny zmiňované turistické atraktivity v rámci mikroregionu od této daně osvobozeny.

4.1.2 Specifické nedaňové příjmy

Pokud se jedná o specifické nedaňové příjmy spojené s dopady turistického ruchu na rozpočty obcí, mohou být jako specifické příjmy obcí s atraktivitou považovány například **příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí**, jejichž výše může být spojena s větší možností pronajmout majetek ve vlastnictví obcí – veřejné WC, prodejny, kulturní sál, infocentrum, ...).

Příjmy z pronájmu majetku

Příjmy z pronájmu majetku plynoucí do rozpočtu obce jsou příjmy nedaňovými. Souvisí s pronájmem majetku ve vlastnictví obce. Záleží pouze na obci, zda majetek pronajímá a tak má zpravidla dlouhodobější příjmy z pronájmu, nebo se rozhodne majetek prodat, čímž jí plyne jednorázový příjem z prodeje majetku.

Existence turistické atraktivity na území dané obce může ovlivnit jednak celkové **příjmy z pronájmu majetku**, ale především ovlivňuje výši **příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí**, kam spadají příjmy z pronájmu prodejen, infocenter, veřejných WC, kulturních sálů a dalších budov, které jsou ve vlastnictví obce.

Z tabulky číslo 4.11 vyplývá, že v průměru mají ve sledovaných letech vyšší průměrné příjmy z pronájmu majetku obce s turistickou atraktivitou. A to téměř více jak třikrát vyšší než obce bez turistické zajímavosti na svém území. Z celkového hlediska mají jak obce s turistickou zajímavostí na svém území, tak obce bez turistické atraktivity, nejvyšší příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí ze všech ostatních příjmů z pronájmu. Nejnižšími jsou pak příjmy z pronájmu movitých věcí, které z uvedených 22 obcí získalo pouze 6 obcí.

Pokud se zaměříme na průměrné **celkové příjmy z pronájmu majetku na obyvatele**, tak zjistíme, že obce s turistickou zajímavostí získají z pronájmu majetku příjem 1 260 Kč na obyvatele ročně. Obce bez turistické zajímavosti mají příjem z pronájmu v průměrné výši 500 Kč na obyvatele za rok. Nejvyšší průměrný příjem z pronájmu na obyvatele získala ve sledovaných letech obec Luká, a to 3 250 Kč na obyvatele za rok. A nejnižší průměrné příjmy z pronájmu na obyvatele měla obec Loučany a Olbramice, shodně 700 Kč na obyvatele za rok. Což je poměrně značný rozdíl, spojený především s velikostí majetku, kterým obec oplývá. Průměr mikroregionu je příjem z pronájmu 810 Kč na obyvatele za rok. Z tabulky také vyplývá, že 4 z 6 obcí s turistickou zajímavostí má nadprůměrné příjmy z pronájmu na obyvatele. Žádná z obcí mikroregionu bez turistické atraktivity nemá tyto příjmy nadprůměrné, což by mohlo znamenat určitou specifickou situaci. Nelze však nijak změřit přesný podíl příjmů z pronajímaného majetku využívaného pro účely turismu na výši celkového příjmu z pronájmu.

Příjem z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí tvoří přibližně 67 % celkových příjmů z pronájmu majetku obcí mikroregionu. Příjem z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí tvoří u obcí s turistickou zajímavostí průměrně 880 Kč na obyvatele a u obcí bez turistické zajímavosti 360 Kč na obyvatele. V Litovli pak činí tento příjem 1 900 Kč na obyvatele. Nejvyšší průměrné příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí na obyvatele má v posledních čtyřech letech obec Luká, a to 2 870 Kč. Nulových příjmů z této položky pak dosahuje obec Mladeč a Bílsko. Průměrné příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí činí v rámci mikroregionu 570 Kč na obyvatele za rok. I u tohoto ukazatele nelze určit přesný podíl pronajímaných nemovitostí a jejich částí pro účely turismu na výši celkového příjmu z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí.

Lze ale říci, že obce s turistickou zajímavostí mají z celkového hlediska větší množství majetku ve svém vlastnictví, který mohou pronajímat. Tyto příjmy taktéž mohou být

ovlivněny výší nájemného, které bude samozřejmě v žádanější a turisticky zajímavější oblasti vyšší.

Tabulka 4.11 Průměrné příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí a průměrné příjmy pronájmu majetku na obyvatele obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	2132 Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí	Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí na obyvatele	213 Příjmy z pronájmu majetku	Příjmy z pronájmu majetku na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí				
Bílá Lhota	278,01	0,25	369,94	0,33
Bouzov	2 231,55	1,46	3 571,66	2,33
Luká	2 309,18	2,87	2 615,66	3,25
Mladeč	0,00	0,00	58,31	0,08
Náměšť na Hané	599,47	0,30	2 032,20	1,01
Příkazy	509,72	0,41	644,96	0,52
Průměr	987,99	0,88	1 548,79	1,26
Obce bez turistické zajímavosti				
Bílsko	0,00	0,00	71,78	0,33
Červenka	2 403,63	1,68	2 929,86	2,05
Dubčany	2,24	0,01	60,10	0,27
Haňovice	90,28	0,20	124,30	0,27
Cholina	484,12	0,66	540,21	0,73
Loučany	45,42	0,07	46,03	0,07
Loučka	107,12	0,53	108,96	0,54
Měrotín	112,02	0,41	133,99	0,49
Náklo	256,79	0,17	811,00	0,54
Olbramice	8,28	0,04	14,65	0,07
Senice na Hané	1 152,69	0,63	1 319,98	0,73
Senička	95,70	0,27	133,33	0,38
Slavětín	33,88	0,17	39,62	0,20
Střeň	278,65	0,48	414,75	0,71
Vilémov	43,12	0,09	54,72	0,12
Průměr	340,93	0,36	453,55	0,50
Litovel	18 844,87	1,90	28 506,42	2,87
Průměr za Mikroregion Litovelsko	1 358,49	0,57	2 027,38	0,81

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

4.1.3 Specifické kapitálové příjmy

Existence turistické atraktivity ve své podstatě téměř žádným způsobem neovlivňuje výši kapitálových příjmů obce, jelikož tato skutečnost téměř nemůže ovlivnit rozhodnutí představitelů obce o prodeji dlouhodobého majetku ve vlastnictví obce. Jedná se většinou o příjmy nahodilé a jejich výše je závislá na množství majetku obce.

4.1.4 Specifické přijaté dotace

Výše přijatých dotací jako nenávratných finančních prostředků, které obec či občané obce mohou získat ze státního rozpočtu, státních mimorozpočtových fondů, z rozpočtů jednotlivých ministerstev, z rozpočtu krajů a z Evropské unie může být závislá na existenci turistického cíle v obci. Řada dotací směřuje na podporu infrastruktury cestovního ruchu, služby cestovního ruchu, či podporu malého a středního podnikání (např. ubytovací služby). Většina těchto dotací není nárokových, a tak musí obce žádat na základě stanovených podmínek o jejich získání. Celkový rozsah poskytovaných prostředků je omezen, a tak nemusí být každému požadavku o tuto dotaci vyhověno. Obce jsou tak nuceny aktivně se zapojit a předkládat kvalitní projekty, aby mohly tyto dotace získat.

U přijatých dotací, na jejichž výši může mít vliv existence turistické atraktivity získaných obcemi Mikroregionu Litovelsko, lze vysledovat značnou nepravidelnost. Jedná se především o investiční a neinvestiční dotace přerozdělované z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva životního prostředí ČR, Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Ministerstva kultury ČR, Státního zemědělského fondu, Státního fondu životního prostředí a Státního zemědělského intervenčního fondu. Za tyto dotace je považována například dotace na aktivní politiku zaměstnanosti, na péči o krajinu, na zlepšování stavu přírody a krajiny, dotace na podporu regionálního rozvoje, na podporu a rozvoj venkova, na podporu rozvoje technické infrastruktury, na integrovaný operační program, dotace na podporu obnovy kulturních památek, na podporu rozvoje a obnovy materiální technické základny regionálních kulturních zařízení, na integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví, na zabezpečení objektů, na regeneraci městských památkových rezervací a městských památkových zón

apod. Dále pak dotace na realizaci místní rozvojové strategie, na spolufinancování Operačního programu životního prostředí, na obnovu a rozvoj vesnic apod.¹¹²

Tabulka 4.12 Dotace, na jejichž výši může mít dopad turismus obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	Dotace, na jejichž výši může mít dopad turismus	Dotace, na jejichž výši může mít dopad turismus přepočtené na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	1 461,08	1,31
Bouzov	5 873,87	3,84
Luká	7 444,45	9,26
Mladeč	1793,99	2,35
Náměšť na Hané	16 227,51	8,10
Příkazy	2 973,54	2,42
Průměr	5 962,41	4,55
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	929,55	4,29
Červenka	3 638,14	2,54
Dubčany	1 212,72	5,51
Haňovice	1 684,33	3,69
Cholina	881,04	1,20
Loučany	988,01	1,56
Loučka	477,45	2,36
Měrotín	1 290,17	4,73
Náklo	1 095,05	0,73
Olbramice	330,82	1,50
Senice na Hané	7 183,05	3,96
Senička	2 455,26	7,03
Slavětín	1 215,48	6,02
Střeň	6 755,80	11,59
Vilémov	144,00	0,31
Průměr	2 018,72	3,80
Litovel	8 785,12	0,88
Průměr za Mikroregion Litovelsko	3 401,84	3,87

Zdroj: vlastní zpracování a výpočty na základě údajů dostupných na <http://www.info.mfcr.cz/ufis/> a <http://www.info.mfcr.cz/aris/>

Ze všech obcí Mikroregionu je ve sledovaných letech v získávání dotací spojených s turismem nejúspěšnější městys Náměšť na Hané, což je pravděpodobně způsobeno vlastnictvím stejnojmenného zámku. Za čtyři poslední roky získal městys Náměšť na Hané na

¹¹² Číselník účelových znaků

dotacích spojených s cestovním ruchem celkem více jak 16 mil. Kč. Nejméně úspěšná v získávání těchto dotací je obec Vilémov, za leta 2009 až 2012 získala celkem 144 tis. Kč. Pokud se přijaté dotace spojené s cestovním ruchem přepočtou na obyvatele, tak nejvíce, 11 600 Kč za čtyři sledované roky na obyvatele, získala obec Střeň a nejméně obec Vilémov, a to 310 Kč na obyvatele celkem za čtyři roky. Přijaté dotace obcí s turistickou atraktivitou spojené s cestovním ruchem činí v průměru 4 550 Kč na obyvatele a u obcí bez turistické atraktivity 3 800 Kč na obyvatele za sledované roky celkem. Průměrná výše přijatých dotací spojených s cestovním ruchem na obyvatele Mikroregionu Litovelsko činí 3 870 Kč za dané období. Nadprůměrných příjmů z dotací spojených s cestovním ruchem získávají 2 z 6 obcí s turistickou zajímavostí a 7 z 15 obcí bez turistické atraktivity. Lze tedy říci, že obce s turistickou atraktivitou na svém území mají vyšší šanci získat dotaci, jelikož obce s turistickou atraktivitou získaly na dotacích spojených s cestovním ruchem ve sledovaných letech přibližně 1100 Kč na obyvatele ročně a obce bez turistické atraktivity 950 Kč za rok na obyvatele.

4.2. Specifické výdaje obcí Mikroregionu Litovelsko způsobené dopady turismu

Mezi specifické **běžné výdaje**, které mohou souviset s existencí turistické atraktivity v katastru obce, lze zařadit například **výdaje na nákup spotřebního materiálu** – propagační materiály obce, mapy, dále pak **výdaje související s majetkem, který obec pronajímá** provozovatelům služeb spojených s cestovním ruchem (opravy, mzdy, vybavení nábytkem, spotřeba energie, vody, tepla) - **výdaje na provoz informačního centra, provoz veřejného WC, parkoviště atp.** Dále pak vyšší výdaje na péči o vzhled obce a veřejnou zeleň.

Výše **kapitálových výdajů** není příliš ovlivněna existencí turistického cíle v obci. Možná se může jednat o jednorázové **výdaje na pořízení budov či pozemků** sloužících pro účely rozvoje cestovního ruchu.

Technická vybavenost obcí Mikroregionu Litovelsko

Dle portálu risy.cz se v roce 2010 v obcích mikroregionu nacházela pošta ve 4 z 6 obcí s turistickou atraktivitou, a v 5 z 16 obcí bez turistické atraktivity. Veřejný vodovod má na svém území vybudováno všech 6 obcí s turistickou atraktivitou a téměř všechny obce bez turistické atraktivity až na obec Měrotín a Slavětín. Pouze obec Senička nemá na svém území

vybudovanou kanalizací. Čističku odpadních vod má vybudováno celkem 10 obcí z 22 obcí Mikroregionu Litovelsko. Z turisticky zajímavých obcí je to Mladeč, Náměšť na Hané a Příkazy, z obcí, kde není turistická atraktivita pak Červenka, Dubčany, Loučany, Náklo, Senice na Hané a Vilémov. Plynofikaci má na svém území vybudováno 19 z 22 obcí mikroregionu, všechny obce s turistickou zajímavostí na svém území a téměř všechny obce bez turistické zajímavosti kromě obce Dubčany, Senička a Střeň. V městě Litovel se nachází 2 pošty, veřejný vodovod, kanalizace, čistička odpadních vod i plynofikace obce.

Tabulka 4.13 Technická vybavenost obcí Mikroregionu Litovelsko v roce 2010

	Pošta	Veřejný vodovod	Kanalizace	ČOV	Plynofikace
Obce s turistickou zajímavostí					
Bílá Lhota	1	ANO	ANO	-	ANO
Bouzov	1	ANO	ANO	-	ANO
Luká	-	ANO	ANO	-	ANO
Mladeč	-	ANO	ANO	ANO	ANO
Náměšť na Hané	1	ANO	ANO	ANO	ANO
Příkazy	1	ANO	ANO	ANO	ANO
Obce bez turistické zajímavosti					
Bílsko	-	ANO	ANO	-	ANO
Červenka	-	ANO	ANO	ANO	ANO
Dubčany	-	ANO	ANO	ANO	-
Haňovice	-	ANO	ANO	-	ANO
Cholina	1	ANO	ANO	-	ANO
Loučany	-	ANO	ANO	ANO	ANO
Loučka	-	ANO	ANO	-	ANO
Měrotín	-	-	ANO	-	ANO
Náklo	1	ANO	ANO	ANO	ANO
Olbramice	-	ANO	ANO	-	ANO
Senice na Hané	1	ANO	ANO	ANO	ANO
Senička	-	ANO	-	-	-
Slavětín	1	-	ANO	-	ANO
Střeň	-	ANO	ANO	-	-
Vilémov	1	ANO	ANO	ANO	ANO
Litovel	2	ANO	ANO	ANO	ANO

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce>

Lze říci, že obce mikroregionu, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají lepší technickou vybavenost než obce, na jejichž území se turistická atraktivita nenachází.

V tabulce může být ale trochu zkreslující informace o existenci ČOV, protože ji nemusí mít každá obec, ale může být na ČOV v jiné obci napojena.

Turistické informační centrum

V rámci Mikroregionu Litovelsko nalezneme pouze 2 informační centra. Turistické informační centrum se nachází v městysu Náměšť na Hané a ve správním centru mikroregionu, v Litovli.

Jelikož jsou výdaje obcí poměrně různorodé, poskytuje jejich přehlednější členění **odvětvové třídění finančních operací**. Specifické výdaje související s turismem lze nalézt především v druhé skupině (průmyslová a ostatní odvětví hospodářství) a třetí skupině (služby pro obyvatelstvo) odvětvového členění.

Vnitřní obchod (paragraf 2141)

S turismem mohou souviset i specifické výdaje obcí do oblasti vnitřního obchodu. Patří sem pořádání trhů, veletrhů, obchodních propagačních akcí a výstav, obchodní poradenství, informační systémy a podávání informací, samostatná zařízení pro obchodní činnost, jestliže nejsou podnikatelskou činností ani činností, která má svůj vlastní paragraf. Zahrnuje i provoz a zajištění obecních trhů a tržnic. Lze zde zařadit i dotace sdružením spotřebitelů a podobným občanským sdružením.¹¹³

Tyto výdaje má z analyzovaných obcí mikroregionu pouze obec Bouzov a město Litovel. Obec Bouzov má tento typ výdajů každý ze sledovaných roků a činí v průměru 174 tis. Kč ročně, a patří sem především výdaje na infocentrum, posilovnu a muzeum. Město Litovel vydávalo na vnitřní obchod pouze v letech 2011 a 2012 a to 230 tis. Kč a 82 tis. Kč. Nelze tedy říci, že by bylo možné považovat tyto výdaje za specifické a související s cestovním ruchem.

Cestovní ruch (paragraf 2143)

Výdaje na paragraf 2143 Cestovní ruch jsou zastoupeny pouze v městě Litovel. V průměru činí v analyzovaných letech výdaje na cestovní ruch města Litovel 121 500 Kč ročně. Jelikož

¹¹³ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

se tyto výdaje nevyskytují u jiných obcí mikroregionu, nelze říci, že by byly u obcí mikroregionu nějak specifické.

Ostatní záležitosti pozemních komunikací (paragraf 2213)

Tabulka 4.14 Průměrné výdaje na ostatní záležitosti pozemních komunikací a průměrné výdaje na ostatní záležitosti pozemních komunikací na obyvatele obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	2213 Ostatní záležitosti pozemních komunikací	Ostatní záležitosti pozemních komunikací na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	0,00	0,00
Bouzov	0,00	0,00
Luká	120,32	0,15
Mladeč	1 173,99	1,54
Náměšŕ na Hané	0,00	0,00
Příkazy	269,04	0,22
Průměr	260,56	0,32
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	0,00	0,00
Červenka	65,62	0,05
Dubčany	0,00	0,00
Haňovice	0,00	0,00
Cholina	62,66	0,09
Loučany	4 820,39	7,62
Loučka	0,00	0,00
Měrotín	0,00	0,00
Náklo	668,81	0,44
Olbramice	0,00	0,00
Senice na Hané	0,00	0,00
Senička	1,38	0,00
Slavětín	0,00	0,00
Střeň	0,00	0,00
Vilémov	0,00	0,00
Průměr	374,59	0,55
Litovel	9 538,33	0,96
Průměr za Mikroregion Litovelsko	760,02	0,50

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na rozpocetobce.cz

Paragraf 2213 Ostatní záležitosti pozemních komunikací zahrnuje výdaje spojené se správou, údržbou a výstavbou apod. chodníků, odstavných ploch, parkovišť a cyklistických stezek.¹¹⁴ Tyto výdaje lze nalézt u 3 z 6 obcí s turistickou atraktivitou a u 5 z 15 obcí bez turistické atraktivity na svém území. Nejvyšší výdaje na ostatní záležitosti pozemních komunikací má ve sledovaných letech obec Loučany, a to v průměru 7,62 tis. Kč na obyvatele ročně. Průměrné výdaje na ostatní záležitosti pozemních komunikací obcí mikroregionu jsou ve sledovaných letech přibližně 500 Kč na obyvatele. Průměr obcí s turistickou atraktivitou je 320 Kč na obyvatele a průměr obcí bez turistické atraktivity na svém území je 550 Kč na obyvatele ročně. I když tyto výdaje nemají všechny obce mikroregionu, lze vysledovat poměrně zvláštní situaci, a to, že obce bez turistické atraktivity mají tyto výdaje vyšší než obce s turistickou atraktivitou na svém území.

Činnosti památkových ústavů, hradů, zámků (paragraf 3321)

Velmi specifické a s cestovním ruchem související jsou především výdaje městysu Náměšť na Hané, v jejímž vlastnictví je stejnojmenný zámek. Vlastnictví této památky má poměrně velký vliv na výši výdajů rozpočtu městysu a ovlivňuje především paragraf 3321 (v odvětvovém členění výdajů) Činnosti památkových ústavů, hradů a zámků. Jedná se především o výdaje na koordinaci odborné činnosti, vytváření jednotné odborné, metodické, dokumentační a informační základny a technická hlediska ochrany, obnovy a prezentace, výzkumu, průzkumu, evidence a dokumentace památkového fondu. Propagační, publikační, ediční, přednáškovou a výstavní činnost. Odbornou pomoc a dohled nad prováděním komplexní péče o památkový fond. Zavádění informačního systému památkové péče a ochrany movitých kulturních památek a uměleckých předmětů. Péče, udržování, obnova, údržba, restaurování a zpřístupnění umělecky, technicky, historicky a archeologicky významných movitých a nemovitých památek. Vydávání osvědčení k vývozu předmětů sakrální a kultovní povahy a podávání návrhů na prohlášení předmětů kulturní hodnoty za kulturní památky.¹¹⁵

V roce 2009 činily tyto výdaje 4 049 tis. Kč, v následujících letech je vidět klesající tendenci těchto výdajů. Průměrně činily výdaje na činnosti památkových ústavů, hradů a zámků za sledované roky více jak 3,5 mil. Kč ročně.¹¹⁶ Jelikož tyto výdaje nemá žádná z ostatních obcí

¹¹⁴ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹¹⁵ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹¹⁶ www.rozpocetobce.cz

Mikroregionu Litovelsko, lze je určit jako specifické pouze pro obce, v jejichž vlastnictví se nachází turistická atraktivita.

Zachování a obnova kulturních památek (paragraf 3322)

Jedná se o výdaje na podporu zachování a obnovu nemovitých a movitých kulturních památek a historických částí sídel prohlášených za památkovou rezervaci nebo zónu. Zahrnuje financování kulturních památek ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění (zákon o státní památkové péči), a to včetně kulturních památek v obecním vlastnictví. Zahrnuje přitom i účelové dotace a příspěvky organizacím uvedeným v paragrafu 3321 (Činnosti památkových ústavů, hradů, zámků), ale v tomto případě nad rámec jejich běžného provozu.¹¹⁷

Výdaje na zachování a obnovu kulturních památek jsou u obcí Mikroregionu Litovelsko ojedinělé. Vydává je pouze obec Cholína a Střeň patřící mezi obce bez turistické atraktivita a město Litovel. Obec Cholína měla v roce 2009 tyto výdaje ve výši 58,52 tis. Kč a v roce 2012 ve výši 68,40 tis. Kč. Obec Střeň měla tyto výdaje pouze v roce 2012 a to ve výši 77,03 tis. Kč. Město Litovel mělo výdaje na zachování a obnovu kulturních památek ve všech sledovaných letech až na rok 2010. V průměru dosahovaly tyto výdaje města Litovel 361 tis. Kč ročně. V přepočtu na obyvatele se tyto výdaje pohybují mezi 33 a 43 Kč na obyvatele ročně. Vzhledem k ojedinělosti těchto výdajů a jejich výskytu pouze v obcích bez turistické atraktivita a v Litovli, nelze říci, že by výdaje na zachování a obnovu kulturních památek byly specifické.

Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí (paragraf 3326)

Paragraf 3326 Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí zahrnuje výdaje spojené se zachováním a obnovou kulturních, historických a podobných hodnot místního významu, které nejsou vyhlášeny za kulturní památky. Může jít o pořízení, péči a obnovu místních památníků, pamětních míst, pamětních desek, čestných hrobů, ale i např. kapliček apod.¹¹⁸

¹¹⁷ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹¹⁸ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Tabulka 4.15 Průměrné výdaje na pořízení, zachování a obnovu hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	3326 Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí	Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	0,00	0,00
Bouzov	796,88	0,52
Luká	330,95	0,41
Mladeč	0,00	0,00
Náměšť na Hané	0,00	0,00
Příkazy	0,00	0,00
Průměr	187,97	0,16
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	337,27	1,56
Červenka	0,00	0,00
Dubčany	1,21	0,01
Haňovice	51,28	0,11
Cholína	88,81	0,12
Loučany	0,00	0,00
Loučka	127,00	0,63
Měrotín	5,22	0,02
Náklo	0,00	0,00
Olbramice	32,06	0,14
Senice na Hané	0,00	0,00
Senička	0,00	0,00
Slavětín	0,00	0,00
Střeň	0,00	0,00
Vilémov	0,00	0,00
Průměr	42,86	0,17
Litovel	150,33	0,02
Průměr za Mikroregion Litovelsko	87,32	0,16

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů dostupných na rozpocetobce.cz

Tyto výdaje má z obcí, na jejichž území se nachází turistická atraktivita ve svém rozpočtu pouze obec Bouzov a Luká. U obcí bez turistické atraktivity je to 7 obcí z 15 a to ještě ne v každém roce. Znamená to tedy značnou nepravidelnost a nahodilost těchto výdajů. Nejvyšší výdaje na pořízení, zachování a obnovu hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí měla v roce v roce 2009 obec Bouzov, a to 2,22 mil. Kč. S tím souvisí i nejvyšší průměrné výdaje obce Bouzov na pořízení, zachování a obnovu hodnot místního kulturního,

národního a historického povědomí ve sledovaných letech ze všech obcí mikroregionu. Při přepočtu na obyvatele má tyto průměrné výdaje nejvyšší obec Bílsko patřící mezi obce bez turistické atraktivity, a to 1,56 tis. Kč na obyvatele. Poměrně vysoké má tyto výdaje v průměru na obyvatele také obec Loučka taktéž patřící mezi obce bez turistické atraktivity na svém území, a to 0,63 tis. Kč na obyvatele. U těchto výdajů opět nelze říci, že by byly související s existencí turistické atraktivity a tudíž specifické.

Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň (paragraf 3745)

Zde jsou zahrnuty výdaje spojené s výstavbou, obnovou, údržbou, apod., městských a obecních zelených ploch, především parků, lesoparků, alejí, veřejných zahrad a sadů, záhonů, květinových výzdob apod., pokud nejsou např. součástí kulturních památek (zámecké zahrady), školních pozemků apod.¹¹⁹ Tyto výdaje má ve sledovaných letech každá obec Mikroregionu Litovelsko. Dle tabulky 4.16 vydává za sledované roky na péči o vzhled obce a veřejnou zeleň v průměru nejvíce obec Bouzov, a to 3,15 mil. Kč ročně a nejméně obec Loučka, a to 8,36 tis. Kč. Průměrně vydávaly obce mikroregionu s turistickou zajímavostí na svém území 994 tis. Kč ročně a obce bez turistické zajímavosti přibližně 245 tis. Kč za rok. Průměr mikroregionu je tedy necelých 499 tis. Kč vydaných na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň za rok. Pokud tyto výdaje přepočteme na obyvatele, tak zjistíme, že nejvyšší výdaje na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň vydává opět obec Bouzov, a to 2060 Kč na obyvatele za rok, poměrně vysoké má tyto výdaje také obec Dubčany patřící mezi obce bez turistické zajímavosti, a to 1270 Kč na obyvatele ročně. Nejnižší průměrné výdaje na vzhled obce a veřejnou zeleň v obci má v rámci mikroregionu obec Loučka, a to 40 Kč na obyvatele za rok, následovaná obcí Střeň s 90 korunami na obyvatele a rok. V průměru vydávaly obce mikroregionu s turistickou zajímavostí na svém území v analyzovaných letech 750 Kč na obyvatele ročně a obce bez turistické zajímavosti pak 450 Kč na obyvatele za rok. Město Litovel má poměrně nízké výdaje na vzhled a péči o zeleň, pouhých 130 Kč na obyvatele za rok. Rozdíl mezi prvními dvěma kategoriemi je tedy 300 Kč na obyvatele ročně, což lze označit za poměrně specifické. Samozřejmě, že na tyto výdaje působí řada dalších faktorů jako je rozloha území obce apod., lze ale říci, že obce s turistickou zajímavostí mají vyšší výdaje na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň, než obce bez turistické zajímavosti.

¹¹⁹ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Tabulka 4.16 Průměrné výdaje na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň obcí Mikroregionu Litovelsko v letech 2009 – 2012 v tis. Kč

	3745 Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň	Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň na obyvatele
Obce s turistickou zajímavostí		
Bílá Lhota	340,29	0,31
Bouzov	3 146,52	2,06
Luká	312,66	0,39
Mladeč	600,28	0,79
Náměšť na Hané	953,24	0,48
Příkazy	612,32	0,50
Průměr	994,22	0,75
Obce bez turistické zajímavosti		
Bílsko	190,02	0,88
Červenka	288,99	0,20
Dubčany	279,55	1,27
Haňovice	222,51	0,49
Cholina	604,93	0,82
Loučany	196,58	0,31
Loučka	8,36	0,04
Měrotín	77,49	0,28
Náklo	425,56	0,28
Olbramice	29,36	0,13
Senice na Hané	856,27	0,47
Senička	122,29	0,35
Slavětín	144,68	0,72
Střeň	50,92	0,09
Vilémov	185,23	0,40
Průměr	245,52	0,45
Litovel	1 323,32	0,13
Průměr za Mikroregion Litovelsko	498,70	0,52

Zdroj: vlastní zpracování a vlastní výpočty na základě informací dostupných na rozpocetobce.cz

Všechny výše uvedené výdaje obcí mikroregionu jsou označeny za poměrně úzce související s turismem a za specifické. Přesto lze v odvětvovém členění nalézt i další výdaje obcí, jejichž výše může být ovlivněna cestovním ruchem, avšak přesné vyčíslení vlivu turismu na tyto výdaje obcí je téměř nemožné. Jedná se například o výdaje do oblasti zemědělství a lesního hospodářství (podpora privatizovaných hospodářství a zpracovatelských podniků, které mohou vytvářet regionální produkty lákající turisty), výdaje na programy obnovy vesnic a udržování venkovského osídlování, výdaje na údržbu lesních cest, výdaje na ochranu a zvelebování chovů ohrožených druhů zvířat. Dále pak výdaje týkající se podpory podnikání a

inovací, výdaje do oblasti ubytování a stravování, výdaje na činnosti spojené se správou, údržbou, opravami, technickou obnovou a výstavbou pozemních komunikací, výdaje na silniční dopravu (např. zabezpečení dopravní obslužnosti), vodní dopravu, železniční dopravu. Výdaje na činnosti související se zásobováním pitnou vodou, výdaje na odvádění a čištění odpadních vod, výdaje do oblasti vodních toků, vodohospodářských děl apod. Dalšími specifickými výdaji, na které může mít vliv turismus, jsou výdaje na podporu podnikání, školství, hudební činnost (veřejné produkce, festivaly), činnosti muzeí a galerií, výdaje na ostatní záležitosti kultury (dokumentační, informační, ediční a výstavní činnost, přednášky, semináře, kulturní večery, výstavy, soutěže v oblasti umění a zájmových aktivit), výdaje na sdělovací prostředky, výdaje na zájmovou činnost a rekreaci (využití volného času), výdaje do oblasti bydlení, nebytového hospodářství. Výdaje na komunální služby a územní rozvoj, výdaje spojené s ochranou životního prostředí (komunální, nebezpečné odpady, ochrana přírody a krajiny apod. Dále pak výdaje na oblast politiky zaměstnanosti (podpory v nezaměstnanosti, rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa apod.) či do oblasti dobrovolné požární ochrany.

4.3 Řízený rozhovor s představiteli obcí Mikroregionu Litovelsko s turistickou atraktivitou na svém území

Během června 2013 byli prostřednictvím e-mailu kontaktováni jednotliví představitelé skupiny obcí, na jejichž území se nachází turistická atraktivita. Byly jim položeny 3 otázky:

- Jaké příjmy Vaší obce považujete za specifické (výrazně nižší/vyšší než u obdobných obcí) a související s existencí turistické atraktivity na jejím území?
- Jaké výdaje Vaší obce považujete za specifické a související s existencí turistické atraktivity na jejím území?
- Jaké výhody a nevýhody přináší existence turistické atraktivity na území Vaší obce?

V případě zájmu poté u některých z nich probíhala i osobní konzultace a rozhovor na dané téma. Celá komunikace s jednotlivými představiteli obcí je k nahlédnutí v Příloze č. 1.

Z uvedených rozhovorů s představiteli obcí vyplynul poměrně nízký vliv existence turistické atraktivity nacházející se na území obce na rozpočet této obce. Rozpočtové určení daní nijak tyto obce nevyděluje a nezvýhodňuje. Dopady turismu na hospodaření obcí jsou poměrně špatně vyčíslitelné, jedná se víceméně o mimoekonomické vlivy. Většina představitelů obcí

tvrdí, že existenci turistické atraktivity nelze skrze obecní rozpočet rozpoznat. Působí zde široké spektrum okolností a vlivů a záleží také na úhlu pohledu každého z nás. Z rozhovorů také vyplynulo, že většina vybraných památek nemá tak velkou návštěvnost, aby byly dopady turismu na rozpočty obcí, v nichž se nacházejí vůbec znatelné.

Ve své podstatě ale vnímají představitelé těchto obcí existenci turistické atraktivity na území obce za výhodu a nesporné pozitivum. Obce jsou díky existenci turistické atraktivity známější, a to nejen u turistů, ale především v odborných kruzích a v zahraničí. Je to způsob, jak se obec může zviditelnit a odlišit od ostatních obcí. Nesporný je také jejich podíl na zachování kulturního dědictví pro budoucí generace. Jde ale také o to, že každá z vybraných památek je něčím zvláštní a jedinečná. Například nesporným přínosem pro obec Bílá Lhota může být, že se zaměstnanci arboreta starají o okolí arboreta nacházející se v centru obce. Negativní jsou ohlasy obyvatel v obcích Mladeč a Bouzov, které jsou spojeny s častějšími drobnými krádežemi a zvýšeným pohybem „cizích osob“. Ne příliš vítané je v Příkazích jednání úřadů (stavebního úřadu, úřad památkové péče apod.), které dohlížejí na dodržování specifických stavebních postupů a materiálů při opravách budov, čímž může docházet ke komplikacím v rámci stavebních řízení.

Dle slov většiny představitelů obcí neexistují přímé příjmy spojené s existencí turistické atraktivity plynoucí do rozpočtů obcí. Jedná se víceméně o drobné příjmy, které mají především podnikatelé poskytující služby v oblasti ubytování, stravování a prodeji zboží, které navštíví turisté. Existence turistického cíle v obci vhodně podporuje množství pracovních míst v obci, obyvatelé nacházejí uplatnění jak v rámci atraktivit, tak v oblasti doprovodných služeb turismu. V obcích se konají aktivity, které by se jinak nepořádaly, pořádají se větší, masovější akce spojené s prodejem různých předmětů. Obec Luká a Bouzov zařadily mezi specifické příjmy z pronájmu parkoviště. Představitelé obce Bouzov označili jako specifické příjmy obce z poplatku za rekreační pobyt, poplatek z ubytovací kapacity a poplatek za užívání veřejného prostranství. Bouzov je také specifický množstvím svatebních obřadů, které se konají na hradě, čímž do rozpočtu plynou správní poplatky spojené s těmito svatbami. Obec Bouzov byla také díky existenci hradu zařazena do IPRÚ, díky čemuž může získat prostředky na realizaci několika projektů, které mohou zatraktivnit území obce a tím přilákat více turistů. Nejen díky existenci turistického cíle se v obci realizovalo a realizuje řada dalších projektů, které mohou vytvořit podmínky pro další podnikatelské subjekty.

Taktéž vyjádřit přímé výdaje plynoucí z rozpočtů obcí spojené s turismem je dle slov představitelů jednotlivých obcí obtížné. Dle představitelů obcí se jedná především o výdaje na úpravy veřejného prostranství vedoucího k turistickému cíli a úpravy památek místního významu dokreslujících vzhled obce. Dále pak výdaje na opravy místních komunikací, ale zde je otázkou, zda by tyto opravy nebyly uskutečněny i bez existence turistické atraktivity v obci. Představitelé obcí Mladeč a Bouzov registrují zvýšené výdaje spojené s odpadem. Obec Bouzov a Luká považují za specifické výdaje spojené s provozováním veřejného WC u parkoviště, které je ztrátové. Za velmi specifické lze pak označit výdaje městyse Náměšť na Hané, v jejichž vlastnictví je Zámek Náměšť na Hané. Představitelé městyse považují téměř všechny výdaje vztahující se k zámku za specifické. Například se jedná o výdaje na restaurování budovy zámku, mobiliáře apod., prodej suvenýrů, pohlednic, údržba zámeckého parku a chráněných lipových alejí, které vedou k zámku apod.

4.4 Zhodnocení zjištěných skutečností

Specifičnost jednotlivých vybraných příjmů lze shrnout takto:

Výše příjmu z **daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků** se u obcí s turistickou atraktivitou a obcí bez turistické atraktivity příliš neliší. Obce s turistickou atraktivitou mají tyto příjmy nepatrně vyšší, ale rozdíl činí v průměru pouhých 50 korun na obyvatele za rok. Výši příjmu z této daně může ovlivnit vytváření nových pracovních míst, sezónní charakter zaměstnanosti, míra nezaměstnanosti a vytěsňování stálých obyvatel. **Zaměstnanci pracující přímo v rámci turistických atraktivit** mohou tvořit až 10 % všech zaměstnanců v obci, čímž může existence turistické atraktivity vhodně podpořit počet pracovních míst v obci, ale u některých obcí tento poměr netvoří ani procento. Taktéž byla potvrzena značná **sezónnost zaměstnanosti** v cestovním ruchu. **Počet všech zaměstnanců** se v obcích Mikroregionu Litovelsko pohybuje v průměru 16 pracovních míst na 100 obyvatel, obce s turistickou zajímavostí mají dokonce méně zaměstnanců než obce bez turistické zajímavosti, což může být především způsobeno existencí větších podniků, zaměstnávajících více lidí, které se spíše nacházejí v obcích bez turistické zajímavosti. **Míra nezaměstnanosti** je u obcí s turistickou zajímavostí o 0,26 procentního bodu nižší než u obcí bez turistické zajímavosti, opět tedy nelze říci, že by pro obce s turistickou atraktivitou na svém území byla charakteristická výrazněji nižší míra nezaměstnanosti než u obcí bez turistické atraktivity. Ani trend **vytěsňování stálých obyvatel** nebyl potvrzen, ve většině obcí mikroregionu obyvatel za posledních 10 let naopak přibylo.

Dalším předpokladem bylo, že existence turistické atraktivity ovlivňuje výši **příjmu z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti**, jejíž část putuje do rozpočtu obce, kde mají podnikatelé bydliště. Obce s turistickou zajímavostí získávají na této dani v průměru 180 Kč na obyvatele ročně a obce bez turistické zajímavosti 160 Kč na obyvatele ročně. Na výnosu této daně se promítá i sdílená část daně závislá na území obcí, což poněkud omezuje vypovídací schopnost tohoto ukazatele. **Počet právnických a fyzických podnikajících subjektů** je stejný v obou kategoriích obcí, a to 18 podnikatelů na 100 obyvatel. V odvětví **ubytování, stravování a pohostinství** pak působí v průměru 1 subjekt na 100 obyvatel, jak v obcích s turistickou atraktivitou, tak bez ní. Ubytovací zařízení se nacházejí pouze v obcích s turistickou zajímavostí a v Litovli a mají celkovou kapacitu více jak 600 osob.

Mezi **místní poplatky**, jejichž výše může být ovlivněna existencí turistické zajímavosti, byl zařazen poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek z ubytovací kapacity. **Poplatek za lázeňský a rekreační pobyt** má na svém území zavedena pouze obec Bouzov, průměrný roční výnos z tohoto poplatku je 7690 Kč a sazba poplatku je 10 Kč za osobu a den pobytu. **Poplatek za užívání veřejného prostranství** nemá na svém území také zavedena každá obec mikroregionu. Sazba tohoto poplatku je v obcích mikroregionu stanovena od 1 do 100 Kč za m² a den. Výše výnosu z tohoto poplatku se pohybuje v řádu několika korun na obyvatele a rozdíl mezi obcemi s turistickou zajímavostí a obcemi bez turistické zajímavosti není téměř znatelný. **Poplatek ze vstupného** má z obcí s turistickou atraktivitou na svém území zavedena pouze obec Bílá Lhota, příjem z něj má ale nulový, z obcí bez turistické atraktivity má tento poplatek zavedeno 6 obcí. U tohoto poplatku taktéž nelze konstatovat, že by výše příjmu z něj byla související s turismem. **Poplatek z ubytovací kapacity** využívá pouze obec Bouzov a Červenka, ostatní obce mikroregionu tento poplatek nevybírají.

Výše příjmů ze **správních poplatků** velmi úzce závisí na velikosti přenesené působnosti dané obce a na velikosti spravovaného území, které nemusí být shodné s rozlohou dané obce. Poplatky související s uzavřením sňatku představují pouze malý zlomek správních poplatků, které obce vybírají. Proto je tento ukazatel značně zavádějící.

Výše výnosu **daně z nemovitostí** by mohla být ovlivněna existencí turistické atraktivity, ale všechny zmiňované turistické atraktivity v rámci mikroregionu jsou od této daně osvobozeny.

Značný rozdíl je u výše **příjmů z pronájmu majetku** ve vlastnictví jednotlivých obcí. Tento příjem tvoří u obcí s turistickou zajímavostí průměrně 1260 Kč na obyvatele a u obcí bez turistické zajímavosti 500 Kč na obyvatele. Nelze však nijak změřit přesný podíl příjmů z pronajímaného majetku využívaného pro účely turismu na výši celkového příjmu z pronájmu, což platí i u **příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí**.

Existence turistické atraktivity ve své podstatě téměř žádným způsobem neovlivňuje výši **kapitálových příjmů obce**, jelikož tato skutečnost téměř nemůže ovlivnit rozhodnutí představitelů obce o prodeji dlouhodobého majetku ve vlastnictví obcí. Obce s turistickou atraktivitou získaly na **přijatých dotacích spojených s cestovním ruchem** ve sledovaných letech přibližně 1100 Kč na obyvatele ročně a obce bez turistické atraktivity 950 Kč za rok na obyvatele. Rozdíl činí 150 Kč na obyvatele ročně, což může znamenat, že obce s turistickou zajímavostí mají vyšší šanci získat dotaci spojenou s cestovním ruchem, než druhá kategorie obcí. Specifické jsou také přijaté dotace, které získává městyš Náměš' na Hané na činnost zámku.

Lze říci, že obce mikroregionu, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají lepší **technickou vybavenost** než obce, na jejichž území se turistická atraktivita nenachází. V rámci Mikroregionu Litovelsko nalezneme pouze 2 **informační centra**.

Specifické výdaje související s turismem lze nalézt především v druhé skupině (průmyslová a ostatní odvětví hospodářství) a třetí skupině (služby pro obyvatelstvo) odvětvového členění. Jejich specifičnost lze shrnout takto:

S turismem mohou souviset specifické výdaje obcí do oblastí **vnitřního obchodu**. Tyto výdaje má z analyzovaných obcí mikroregionu pouze obec Bouzov a město Litovel, nelze tedy říci, že by byly specifické pro celou skupinu obcí. Taktéž výdaje na **cestovní ruch** se vyskytují pouze v Litovli a činí v průměru 121,5 tis. Kč ročně.

Výdaje na **ostatní záležitosti pozemních komunikací** činí v průměru u obcí s turistickou atraktivitou 320 Kč na obyvatele a u obcí bez turistické atraktivity na svém území 550 Kč na obyvatele ročně. Jde vysledovat opačný trend, a to, že obce s turistickou zajímavostí mají tyto výdaje nižší než obce bez turistické zajímavosti na svém území, a to o 230 Kč na obyvatele ročně.

Velmi specifické a s cestovním ruchem související jsou především výdaje na **činnosti památkových ústavů, hradů a zámků**. Tyto výdaje má z analyzovaných obcí pouze město Náměšť na Hané a v průměru činí 3,5 mil. Kč ročně. Lze je označit jako specifické pouze pro obce, které přímo vlastní turistickou atraktivitu.

Výdaje na **zachování a obnovu kulturních památek** jsou u obcí Mikroregionu Litovelsko ojedinělé. Vydává je pouze obec Cholina a Střeň patřící mezi obce bez turistické atraktivity a město Litovel. Nelze tedy říci, že by byly specifické pro obce s turistickou zajímavostí. Výdaje na **pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí** taktéž nemá každá z obcí mikroregionu. Rozdíl ve výši těchto výdajů u obcí s turistickou zajímavostí a druhou kategorií obcí je nepatrný.

Výdaje na **péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň** vydává ve sledovaných letech každá z obcí Mikroregionu Litovelsko. Obce mikroregionu s turistickou zajímavostí na svém území vydávaly na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň 750 Kč na obyvatele ročně a obce bez turistické zajímavosti pak 450 Kč na obyvatele za rok. Rozdíl mezi prvními dvěma kategoriemi je tedy 300 Kč na obyvatele ročně, což lze označit za poměrně znatelný rozdíl, pro obce s turistickou zajímavostí je specifické, že mají vyšší výdaje na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň, než obce bez turistické zajímavosti.

Z **rozhovorů** s jednotlivými představiteli taktéž vyplývá poměrně nízká souvislost specifických příjmů a výdajů obecních rozpočtů a existence turistické atraktivity na území obce. Většina představitelů obcí s turistickou atraktivitou nevnímá hospodaření jejich obce jako specifické a zastává názor, že existence turistické atraktivity není na rozpočtu obce znatelná, jelikož rozpočtové určení daní ani žádné jiné instituce obce takovýmto způsobem nevydělují a nezvýhodňují. Působí zde široké spektrum okolností a vlivů a záleží také na úhlu pohledu každého, například většina vybraných památek nemá tak velkou návštěvnost, aby byly dopady turismu na obce, v nichž se nacházejí vůbec znatelné.

Přímé příjmy obcí spojené s existencí atraktivit dle slov představitelů obcí neexistují. Drobné příjmy mají podnikatelé v obci působící v oblasti ubytování, stravování a pohostinství. Lze zaznamenat vyšší počet pracovních míst v obcích a konání aktivit spojených s prodejem. Nejvíce specifických příjmů bylo jmenováno představiteli obce Bouzov, což může mít souvislost s velkou známostí a s nejvyšší návštěvností hradu Bouzov ze všech atraktivit mikroregionu. Jako specifické byly označeny především příjmy z pronájmu parkoviště,

příjmy z poplatku za rekreační pobyt, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za užívání veřejného prostranství, správní poplatky a příjmy plynoucí z dotací (díky zařazení do IPRÚ).

Taktéž existence přímých výdajů obcí spojených s turismem je dle představitelů těchto obcí sporná. Většina jich uvedla, že by se mohlo jednat o zvýšené výdaje na úpravy veřejného prostranství a opravy místních komunikací, avšak je otázkou, do jaké míry by byly tyto výdaje vynakládány, pokud by v obci turistický cíl nebyl. Poté byly zmíněny výdaje na spojené s odpadem a s provozem veřejného WC. Za velmi specifické lze pak považovat výdaje městysu Náměšť na Hané, v jejichž vlastnictví je Zámek Náměšť na Hané. Představitelé městysu považují téměř všechny výdaje vztahující se k zámku za specifické. Například se jedná o výdaje na restaurování budovy zámku, mobiliáře, prodej suvenýrů, pohlednic, údržbu zámeckého parku a chráněných lipových alejí, které vedou k zámku apod.

Více než na dopady turismu na hospodaření obcí poukazují spíše na mimoekonomické působení turismu v daných obcích. Obce jsou díky existenci turistické atraktivity známější, a to nejen u turistů, ale především v odborných kruzích a v zahraničí. Samozřejmě, že lze nalézt i negativní vnímání turismu jako jsou častější drobné krádeže, zvýšený pohyb „cizích“ osob či komplikované jednání s úřady při stavebních úpravách budov v okolí atraktivit. Pozitivní vnímání turismu představiteli obcí však značně převažuje.

Z výše uvedeného vyplývá poměrně nízký vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí a také nemožnost jeho přesného vyjádření v peněžních jednotkách, jelikož na výši jednotlivých položek rozpočtu působí mnoho různorodých vlivů. Poměrně dobře znatelný je dopad existence cíle cestovního ruchu na míru nezaměstnanosti, výši přijatých dotací spojených s cestovním ruchem, či na výdaje spojené s péčí o vzhled obcí a veřejnou zeleň, a to především v obci Bouzov, jelikož hrad nacházející se v této obci je turisticky nejvíce navštěvovaný ze všech vybraných atraktivit mikroregionu. Nelze ale opomenout specifické příjmy a výdaje městysu Náměšť na Hané, v jehož vlastnictví je stejnojmenný zámek.

5 ZÁVĚR

Tato diplomová práce byla věnována problematice specifických příjmů a výdajů obecních rozpočtů spojených s existencí atraktivity cestovního ruchu na území obcí turisticky vyhledávaného Mikroregionu Litovelsko.

Turismus je zde definován jako činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší, než je stanovena, za jakýmkoliv hlavním účelem jiným než být zaměstnán rezidentním subjektem v navštíveném místě. Trh turismu je místo, kde se setkává poptávka, nabídka a cena. Poptávku tvoří neuspokojené potřeby účastníků turismu, předmětem nabídky turismu jsou pak atraktivity a vybavenost cílových míst. Na trhu turismu působí řada faktorů, subjektů a objektů, je ovlivňován různými trendy a specifiky. Cena v turismu je stanovena vzájemným působením nabídky a poptávky.

Hospodaření obcí s jejich rozpočty je upraveno v zákoně o obcích a také v zákoně o rozpočtových pravidlech územních celků. Obecní rozpočet je definován jako bilance příjmů a výdajů obce za rozpočtové období. Existují 4 nejzákladnější hlediska třídění příjmů a výdajů obcí, nejpoužívanější je druhové a odvětvové členění. Příjmy rozpočtů obcí se člení dle druhového třídění do čtyř tříd (daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace), výdaje pak do dvou tříd (běžné a kapitálové výdaje). Skladbu výdajů ale lépe postihuje odvětvové členění, kdy jsou výdaje obcí strukturovány do šesti skupin dle jednotlivých odvětví.

Turismus může vyvolat jak ekonomické, tak mimoekonomické dopady v mnoha oblastech lidského života. Jedná se o pozitivní i negativní působení cestovního ruchu, které je ale poměrně nesnadně objektivně měřitelné a kvantifikovatelné. Mimoekonomické dopady turismu se projevují především v oblasti životního, či sociokulturního prostředí. Za zásadní ekonomické dopady turismu jsou považovány především vytváření nových pracovních míst, rozvoj malého a středního podnikání, příliv financí do místního či státního rozpočtu, podpora investic, sezónní charakter zaměstnanosti, apod. Obce pak vykonávají činnosti v oblasti cestovního ruchu v rámci své přenesené působnosti, případně se pro tento účel mohou sdružovat. Některé obce dokonce zřizují pro tyto účely příspěvkové či jiné organizace věnující se problematice turismu, zřizují informační centra, spravují a provozují kulturní památky na svém území, apod.

Mikroregion Litovelsko tvoří celkem dvacet dva obcí, tyto byly pro potřeby práce rozděleny na tři pomyslné skupiny, pro první skupinu šesti obcí je charakteristická existence turistické atraktivity na jejich území. Na území obce Bílá Lhota nalezneme národní přírodní památku, Arboretum Bílá Lhota, v Bouzově se nachází stejnojmenný romantický hrad, v obci Luká lze navštívit podzemní systém Javoříčských jeskyní, na území obce Mladeč pak komplex Mladečských jeskyní, v majetku městyse Náměšť na Hané nalezneme stejnojmenný zámek a v rámci obce Příkazy se rozkládá Soubor staveb lidové architektury tzv. Hanácké skanzen. Ve druhé pomyslné skupině je 15 obcí mikroregionu, na jejichž území se turistická atraktivita nenachází, jedná se o obce Bílsko, Červenka, Dubčany, Haňovice, Cholína, Loučany, Loučka, Měrotín, Mladeč, Náklo, Olbramice, Senice na Hané, Senička, Slavětín, Střeň a Vilémov. Tyto dvě kategorie obcí jsou tvořeny obcemi, které spadají do kategorie obcí do 2000 obyvatel. Do poslední skupiny je zařazeno město desetitisícové město Litovel, jelikož se velikostně i svým významem značně odlišuje od předešlých dvou skupin obcí.

Hospodaření obcí Mikroregionu Litovelsko bylo ve sledovaných letech převážně schodkové a průměrné saldo rozpočtů všech obcí mikroregionu v analyzovaných letech činilo mínus 602 tis. Kč ročně. Průměrné příjmy po konsolidaci obcí Mikroregionu Litovelsko ve sledovaných letech dosahovaly 25 mil. Kč za rok a průměrné konsolidované výdaje 25,6 mil. Kč. Průměrná roční výše konsolidace rozpočtů obcí mikroregionu činí ve sledovaných letech více než 20 mil. Kč. Celkové příjmy po konsolidaci na obyvatele činily v letech 2009 až 2012 v průměru za celý mikroregion necelých 17 000 Kč na obyvatele za rok. Daňové příjmy byly v průměru 8 400 Kč na obyvatele ročně, nedaňové příjmy 2 130 Kč na obyvatele, kapitálové příjmy 370 Kč na obyvatele a skutečné přijaté dotace 6 050 Kč na obyvatele za rok. Průměrné celkové výdaje po konsolidaci za celý mikroregion činily v letech 2009 až 2012 více jak 17 000 Kč na obyvatele. Běžné výdaje upravené o konsolidaci byly v průměru 10300 Kč na obyvatele a kapitálové výdaje 6 900 Kč na obyvatele ročně.

Hypotézou práce bylo, že obce Mikroregionu Litovelsko, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají specifické a výrazně se odlišující příjmy a výdaje svého rozpočtu v porovnání s obcemi Mikroregionu Litovelsko, ve kterých se turistické atraktivity nenachází. Tuto hypotézu se podařilo potvrdit pouze částečně, a to ve čtvrté části diplomové práce.

V návaznosti na analýzu zjištěných skutečností bylo autorkou vyvozeno a vybráno 28 ukazatelů, jejichž podrobný rozbor a porovnávání měly potvrdit či vyvrátit stanovenou hypotézu. Za specifické příjmy obcí s turistickou atraktivitou na svém území byly definovány

příjmy z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, ale analýza tohoto ukazatele neprokázala téměř žádnou souvislost mezi výší tohoto příjmu a existencí turistické atraktivity. To, kolik se v rámci turistické atraktivity nachází pracovních míst je u vybraných atraktivit rozdílné a pravděpodobně také odvislé od návštěvnosti, existence turistické atraktivity ale může vhodně podpořit počet pracovních míst v obci. Sezónní charakter zaměstnanosti v rámci turistických atraktivit je dle zjištěných údajů značný. Počet zaměstnanců na 100 obyvatel je v rámci obcí s turistickou atraktivitou nižší než u obcí bez turistické atraktivity a taktéž tedy nelze říci, že by vyšší počet zaměstnanců byl typický pro kategorií obcí s turistickou zajímavostí na svém území. Míra nezaměstnanosti je u obcí s turistickou zajímavostí o 0,26 procentního bodu nižší než u obcí druhé kategorie, pro vybrané obce s turistickou atraktivitou tedy není specifická výrazně nižší míra zaměstnanosti. Ani trend vytěšňování stálých obyvatel nebyl potvrzen. Za specifický byl také považován příjem z daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. Bylo ale zjištěno, že na výši výnosu z této daně se promítá i sdílená část daně, což omezuje vypovídací schopnost tohoto ukazatele. Počet právnických a fyzických podnikajících subjektů je stejný v obou kategoriích obcí, dokonce i počet subjektů působících v oblasti ubytování, stravování a pohostinství po přepočtu na obyvatele je shodný. Mezi místní poplatky, jejichž výše může být ovlivněna existencí turistické zajímavosti, byl zařazen poplatek za lázeňský a rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek z ubytovací kapacity. Bylo zjištěno, že většinu těchto poplatků má na svém území zavedeno malé množství obcí mikroregionu, pokud ale lze porovnat výši příjmů z těchto poplatků, není mezi obcemi s turistickou atraktivitou a obcemi bez turistické atraktivity znatelný žádný zásadní rozdíl. Taktéž ukazatel správních poplatků je značně zavádějící. Výše výnosu daně z nemovitostí by mohla být ovlivněna existencí turistické atraktivity, ale všechny zmiňované turistické atraktivity v rámci mikroregionu jsou od této daně osvobozeny. U výše příjmu z pronájmu je mezi obcemi s turistickou atraktivitou a druhou kategorií obcí znatelný rozdíl, ale nelze nijak změřit přesný podíl příjmů z pronajímaného majetku využívaného pro účely turismu na výši celkového příjmu z pronájmu, což platí i u dalšího ukazatele, příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí. Existence turistické zajímavosti by nijak neměla ovlivnit výši kapitálových příjmů obcí. Poměrně zajímavé je zjištění souvislosti s existencí turistického cíle a výše přijatých dotací, na jejichž výši může mít dopad turismus. Obce s turistickou zajímavostí mají vyšší šanci získat dotaci spojenou s cestovním ruchem, než druhá kategorie obcí. Specifické jsou také přijaté dotace, které získává městyš Náměšť na Hané na činnost spojenou se zámekem v obecním vlastnictví.

Specifické výdaje související s turismem lze nalézt především v druhé skupině (průmyslová a ostatní odvětví hospodářství) a třetí skupině (služby pro obyvatelstvo) odvětvového členění. Obce mikroregionu, na jejichž území se nachází turistická atraktivita, mají lepší technickou vybavenost než obce, na jejichž území se turistická atraktivita nenachází a v rámci Mikroregionu Litovelsko nalezneme pouze 2 informační centra. S turismem mohou souviset také výdaje obcí do oblasti vnitřního obchodu a také do oblasti cestovního ruchu jako takového. Tyto výdaje má ale pouze několik obcí mikroregionu, tudíž nelze říci, že by byly specifické pro celou skupinu obcí. Výdaje na ostatní záležitosti pozemních komunikací mají opačný než je předpokládaný trend, obce s turistickou zajímavostí mají tyto výdaje nižší než obce bez turistické zajímavosti na svém území. Velmi specifické a s cestovním ruchem související jsou především výdaje na činnosti památkových ústavů, hradů a zámků, tyto výdaje má z analyzovaných obcí pouze městyš Náměšť na Hané a jsou specifické pro obce, které mají turistickou atraktivitu v přímém vlastnictví. Výdaje na zachování a obnovu kulturních památek jsou u obcí mikroregionu ojedinělé, tedy nespecifické pro obce s turistickou zajímavostí. Totéž platí u výdajů na pořízení, zachování a obnovu hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí. Z analýzy taktéž vyplývá poměrně znatelný rozdíl mezi výší výdajů na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň obou kategorií obcí. Pro obce s turistickou zajímavostí je specifické, že mají vyšší výdaje na péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň, než obce bez turistické zajímavosti.

Z rozhovorů s jednotlivými představiteli obcí s turistickou zajímavostí taktéž vyplývá poměrně nízká souvislost specifických příjmů a výdajů obecních rozpočtů a existence turistické atraktivity na území obce. Většina představitelů obcí zastává názor, že existence turistické atraktivity není na rozpočtu obce znatelná, působí zde široké spektrum okolností a vlivů a záleží také na úhlu pohledu, víceméně převažují mimoekonomické dopady turismu (jak pozitivní či negativní). Přímé příjmy či výdaje obecních rozpočtů spojené s turismem víceméně neexistují. Jako specifické příjmy byly jmenovány především drobné příjmy podnikatelů v obci působících v oblasti ubytování, stravování a pohostinství, vyšší počet pracovních míst, příjmy z pronájmu parkoviště, z vybraných místních poplatků, správních poplatků a především přijatých dotací spojených s turismem. Jako specifické by mohly být označeny výdaje na úpravy veřejného prostranství a opravy místních komunikací, výdaje spojené s odpady a s provozem veřejného WC. Za velmi specifické lze pak považovat téměř všechny výdaje městyse Náměšť na Hané vztahující se ke stejnojmennému zámku.

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, zda existují specifika hospodaření obcí spojená s existencí turistické atraktivity na území obce v rámci Mikroregionu Litovelsko. Tento cíl se podařilo naplnit prostřednictvím závěrečné části diplomové práce, kde jsou tato specifika zjištěna. Specifika financování obcí spojená s existencí turistické atraktivity existují, avšak vliv turismu na příjmy a výdaje obecních rozpočtů s turistickou zajímavostí na svém území je poměrně nízký a poměrně těžce měřitelný a kvantifikovatelný. Víceméně má existence turistické atraktivity na území dané obce spíše mimoekonomický charakter. Ze zjištěných skutečností se jako specifické a s existencí turistické atraktivity související jeví nižší míra nezaměstnanosti v obcích s turistickou zajímavostí, větší velikost přijatých dotací spojených s cestovním ruchem, či výdaje spojené s péčí o vzhled obcí a veřejnou zeleň. Nelze ale opomenout specifické příjmy a výdaje městyso Náměšť na Hané, v jehož vlastnictví je stejnojmenný zámek.

Seznam použité literatury

a) Knihy

MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch: (vybrané kapitoly)*. Vyd. 1. V Praze: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999, 83 s. ISBN 80-707-9443-7.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-802-1045-118.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.

PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa: průniky, dysfunkce, problémy, šance: státní politika turismu České republiky: systémový přístup k řešení problémů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3842-0.

b) Legislativa

Vyhláška č. 281 ze dne 30. srpna 2012 o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 98, s. 3610-3763. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=281/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Vyhláška Ministerstva financí č. 323 ze dne 19. července 2002 o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 118, s. 6909-6966. Dostupná také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=323/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 128 ze dne 15. května 2000 o obcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1736-1764. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 243 ze dne 9. srpna 2000 o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3513-3515. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=237/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 250 ze dne 9. srpna 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=237/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon České národní rady č. 565 ze dne 28. prosince 1990 o místních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 92, s. 2106-2109. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=565/1990&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 634 ze dne 17. prosince 2004 o správních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 215, s. 11415-11418. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=634/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

c) Elektronické zdroje

Arboretum Bílá Lhota [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.arboretumbilalhota.cz/>.

ARISweb: prezentace údajů ÚSC [online]. [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/index.pl>.

Czso.cz: Obce Olomouckého kraje k 1. 1. 2010 [online]. 2010 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/obce_olomouckeho_kraje_k_1_1_2010.

Číselník účelových znaků [online]. 31. 12. 2004 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/informacni-systemy/ciselnik-ucelovych-znaku>.

Didaktické podklady. CzechTourism [online]. 2011 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>.

Hrad Bouzov: Národní kulturní památka [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hrad-bouzov.cz/>.

Javoříčské jeskyně. *Správa jeskyní České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.caves.cz/cz/jeskyně/javoricske-jeskyne/o-jeskynich/charakteristika/>.

Město Litovel: Hanácké Benátky [online]. © 2000-2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.litovel.eu>

Městys Náměšť na Hané [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.namestnahane.cz/>.

Měrotín [online]. © 2007 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.merotin.cz>.

Mladečské jeskyně. *Správa jeskyní České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.caves.cz/cz/jeskyně/mladecske-jeskyne/o-jeskynich/charakteristika/>.

Náklo: Oficiální stránky obce [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.naklo.cz>.

NIMRICHTEROVÁ, Radoslava. *Ekonomický význam cestovního ruchu v regionu*. Brno, 2010. Dostupné z: is.muni.cz/th/135046/esf_m/final_verze_DP.doc. Diplomová práce. Masarykova univerzita Ekonomicko správní fakulta.

Obec Bílá Lhota [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.bilalhota.cz>.

Obec Bílsko [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.oubilsko.cz/>.

Obec Bouzov [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-bouzov.cz/>.

Obec Červenka [online]. © 2011 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obeccervenka.cz/>.

Obec Dubčany [online]. © 2008 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.dubcany.w3obec.cz/>.

Obec Cholína [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obeccholina.cz/>.

Obec Loučany [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.loucany.cz/>.

Obec Loučka [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-loucka.cz>.

Obec Luká: Oficiální stránky obce a místních částí - Javoříčko, Střemeníčko, Ješov, Veselíčko, Březina [online]. ©2010 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obec-luka.cz/>.

Obec Mladeč [online]. 2006 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.mladec.cz/>.

Obec Olbramice [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.olbramice.cz>.

Obec Příkazy [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.prikazy.cz/>.

Obec Senička [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.senicka.cz>.

Obec Střeň [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.stren.cz/>.

Oficiální internetové stránky obce Haňovice [online]. © 2010 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hanovice.cz>.

Průvodce mikroregionem Litovelsko [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.mikroregionlitovelsko.cz/>.

Risy.cz: Regionální informační servis [online]. © 2012 - 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce>.

Rozpočet obce: Kontrolujte rozpočet své obce [online]. [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/>.

Senice na Hané [online]. © 2008 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.senicenahane.cz>.

Slavětín: Oficiální internetové stránky [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.obecslavetin.cz>.

Soubor staveb lidové architektury v Příkazích [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.hanackeskanzen.cz/>.

Tománek, Petr. VŠB-TUO, Ekonomická fakulta. *Hospodaření krajů a obcí, studijní opora* [online]. Ostrava, 2009 [cit. 2013-11-25].

ÚFIS: prezentace údajů ÚSC [online]. [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufisusc/index.pl>.

Vilémov u Litovle [online]. © 2002 - 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.vilemov-ol.cz>.

Zámek Náměšť na Hané [online]. © 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://zamek.namestnahane.cz/>.

d) Ostatní

E-mailová korespondence s Evou Ševčíkovou, účetní obce Luká; Luká, 23. 7. 2013, obec_luka@quick.cz.

E-mailová korespondence s Ing. Jaroslavem Sívkem, starostou obce Příkazy; Příkazy, 6. 8. 2013, starosta@prikazy.cz.

E-mailová korespondence s Mgr. Martou Husičkovou, starostkou městysu Náměšť na Hané; Náměšť na Hané, 25. 7. 2013, starosta@namestnahane.cz.

Komunikace s Ing. Zdeňkem Foltýnem, starostou obce Bouzov; Bouzov, červen 2013.

Rozhovor s Ing. Václavem Arnošem, starostou obce Mladeč; Mladeč, 25. 7. 2013.

Rozhovor s představitelkami obce Bílá Lhota; Bílá Lhota, 10. 9. 2013.

Seznam zkratk

ČOV	čistička odpadních vod
ČSR	Československá republika
FC	fotbalový klub
FO	fyzická osoba
CHKO	chráněná krajinná oblast
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IT	informační technologie
MAS	místní akční skupina
MS	myslivecké sdružení
PO	právnícká osoba
SDH	Sdružení dobrovolných hasičů
SK	sportovní klub
SS	Schutzstaffel, ochranný oddíl, Ozbrojená organizace Národně socialistické německé dělnické strany
TJ	tělovýchovná jednota
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ZD	zemědělské družstvo

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užití své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2014

Anna Kopková

Anna Kopková

Seznam příloh

Příloha č. 1 Rozhovory s představiteli obcí

Příloha č. 1 Rozhovory s představiteli obcí

Bílá Lhota

Existence Arboreta v Bílé Lhotě dle slov představitelky obce nijak neovlivňuje obecní rozpočet. To, že je v obci arboretum, vnímají především jako výhodu a pozitivum. Obec je díky arboretu známější, především v odborných kruzích. V poslední době je arboretum vyhledávaným místem pro konání svatebních obřadů, či focení svateb. Z toho však obci žádné příjmy neplynou, jelikož spadá pod matriční úřad v Litovli. Výhodou je, že se zaměstnanci arboreta starají i o zeleň před objektem arboreta a tím zvelebují i vzhled obce (arboretum se nachází ve středu obce). Arboretum nemá tak velkou návštěvnost, aby se na území obce mohli uživit živnostníci nabízející návštěvníkům služby jako je ubytování či stravování. Návštěvnost arboreta však v posledních letech neustále roste.¹²⁰

Bouzov

Výhody cestovního ruchu

Obec byla díky atraktivnosti hradu zařazena do Integrovaného programu rozvoje území (IPRÚ). Tuto prioritu obec získala za podpory Olomouckého kraje. Díky tomuto programu byly stanoveny priority:

- rekonstrukce náměstí,
- rekonstrukce místní komunikace k hradu a parkoviště Bouzov,
- víceúčelový sportovní areál Bouzov (výstavba 2014 – 2015),
- naučná stezka Bouzov – Javoříčko (spojuje dvě významné lokality cestovního ruchu, realizace 2014 – 2015).

V rámci dalších aktivit se připravuje revitalizace Blažovského potoka, kde mimo jiné by měly vzniknout další rybníky a mokřady. V roce 2014 bude s ohledem na stále se rozvíjející cestovní ruch posílen zdroj vody pro Bouzov.

¹²⁰ Rozhovor s představitelkami obce Bílá Lhota; Bílá Lhota, 10. 9. 2013.

Těmito opatřeními se vytváří podmínky pro případné podnikatelské subjekty – ubytovací služby, pohostinské služby. Vznikla dráha pro minikáry, historické centrum, byl opraven hotel v Bouzově. Vznikly ubytovací možnosti v soukromí. Ve spolupráci s MAS obec vybudovala muzeum historie obce a tradic řemesel. V letošním roce byla podepsána smlouva na další rozšíření služeb u bobové dráhy v Bouzově.

Co přináší cestovní ruch

- sezónní zaměstnanost – ve službách, veřejně prospěšné práce na úpravách zeleně,
- poplatek za rekreační pobyt a z ubytovací kapacity,
- užívání veřejného prostranství v souvislosti s prodejem různých předmětů a při pořádání větších masovějších akcí,
- správní poplatky – zvýšený zájem o svatby na hradě,
- pronájem parkoviště – významný příjem do rozpočtu.

Nevýhody cestovního ruchu

- zvýšené výdaje související s vysokou návštěvností spojené s odpadem,
- negativní ohlasy místních, kteří jsou „obtěžováni“ návštěvníky,
- vyšší výdaje s úpravami veřejného prostranství,
- vyšší výdaje s provozováním veřejných WC, které jsou ztrátové.

Propagační materiály jsou v převážné míře zajišťovány Mikroregionem Litovelsko, kde jsou zapojeny všechny obce regionu. Toto seskupení je velmi aktivní. V současné době se řeší filmový spot, který představí nejatraktivnější památky a zajímavosti regionu. (Bouzov, červen 2013)¹²¹

Luká

- specifické příjmy v souvislosti s existencí Javoříčských jeskyní jako obec nemáme. Příjem z parkoviště v Javoříčku, které pronajímáme soukromé osobě, nestačí na pokrytí nákladů na údržbu parkoviště a veřejných WC na parkovišti.
- specifické výdaje souvisí nejen s existencí Javoříčských jeskyní, ale i Pomníku obětem II. světové války - vypálení Javoříčka. Jedná se o výdaje na údržbu prostranství, kde se

¹²¹ Komunikace s Ing. Zdeňkem Foltýnem, starostou obce Bouzov; Bouzov, červen 2013.

turisté pohybují při cestě do Javoříčských jeskyní a kde je současně výše zmiňovaný pomník umístěn.

V existenci jeskyní vidí obec spíše výhodu - zviditelnění obce, několik pracovních příležitostí pro občany obce /ať již průvodci v jeskyních či obsluha kiosků s občerstvením atd.¹²²

Mladeč

Dobrý den, obávám se, že existenci Mladečských jeskyní přes rozpočet obce nepoznáte. Dalo by se spekulovat o třetí otázce (Jaké výhody a nevýhody přináší existence jeskyní obci Mladeč?), ale to je příliš široké spektrum okolností a vlivů a záleží na tom, z jakého pohledu se na ně budete dívat.¹²³

Obec Mladeč získala díky existenci jeskyní na svém území určitou exkluzivitu. Bylo zde nalezeno mnoho cenných archeologických nálezů, díky kterým je obec známá v odborných kruzích – nejen v okolí, ale především v zahraničí.

Mladečské jeskyně navštíví ročně v průměru cca 20 000 návštěvníků. Dle slov starosty je to poměrně nízká návštěvnost a nelze porovnávat objekty typu Mladečské jeskyně a hrad Bouzov. Zajímavé zjištění je, že mnohem vyšší návštěvnost než jeskyně má Sobáčovský rybník (patřící soukromému majiteli), nacházející se taktéž na území obce Mladeč.

V obecním rozpočtu je spíše než existence jeskyní promítnut fakt, že se přibližně 90% katastru obce nachází v rámci CHKO Litovelské Pomoraví. Pro obec z toho plynou především určitá omezení, která nejsou nijak kompenzována ze strany státu. Územím CHKO Litovelské Pomoraví prochází cyklostezka, řada cyklistů (především místních) obcí Mladeč bez povšimnutí pouze projede. Jeskyně navštíví především lidé, kteří pochází ze vzdálenějších oblastí republiky.

Vstupné plyne provozovateli – Správě jeskyní České republiky, obci se nevyplatí vybírat vstupné, jelikož náklady na správu by byly vyšší než příjmy z vybraného vstupného.

Obec nechala před několika lety zrekonstruovat komunikace v obci včetně chodníků, vjezdů, terénních úprav apod. Dle slov starosty byla tato rekonstrukce nutná a její realizace přímo

¹²² E-mailová korespondence s Evou Ševčíkovou, účetní obce Luká; Luká, 23. 7. 2013, obec_luka@quick.cz.

nijak nesouvisí s existencí jeskyní na území obce. Tato investice by proběhla v každém případě, otázkou je, zda by v obci bez jeskyní neproběhla třeba později.

Bylo vybudováno také nové parkoviště umístěné 400 metrů od objektu jeskyní. Parkoviště je bezplatné, jelikož by dle slov starosty příjmy na parkovním znamenaly pro obec zanedbatelnou částku – návštěvnost jeskyní není až tak velká.

Snahou této akce bylo také dostat auta ven z centra obce a ulehčit dopravní situaci ve středu Mladče. Zástupci obce si od vybudování parkoviště mimo centrum také slibovali, že se na trase, kterou návštěvníci musí od parkoviště k objektu jeskyní projít, rozvinou služby určené návštěvníkům jako ubytování, občerstvení, apod. Tím pádem by se zvýšil i počet pracovních míst a podnikatelů v obci.

Výhody

- Známost obce nejen v okolí
- Potenciál obce – příležitost pro podnikatele v oblasti ubytování, stravování apod. – školní výlety,...
- Sousedství s CHKO Litovelské Pomoraví

Nevýhody

- Drobné krádeže
- Popelnice – na trase od parkoviště k objektu jeskyní¹²⁴

Náměšť na Hané

Je velice složité odpovědět na Vaše otázky. Především první dvě. V podstatě téměř všechny výdaje vztahující se k zámku jsou specifické. Mohu uvést: restaurování budovy zámku, mobiliáře apod. (je pravdou, že restaurujeme i barokní sochy na náměstí v ulici Sokolská); prodej suvenýrů, pohlednic, údržba zámeckého parku a chráněných lipových alejí, které vedou k zámku. Je třeba jasně formulovat, co je vnímáno jako specifické. Porovnat např. s Tovačovem, který rovněž vlastní zámek, nemohu. Nemám informace.

Jaké výhody a nevýhody přináší existence zámku městysu?

¹²⁴ Rozhovor s Ing. Václavem Arnošem, starostou obce Mladeč; Mladeč, 25. 7. 2013.

Výhody:

- Náměšť se díky zámku zviditelňuje, na zámku se konají různé zajímavé aktivity, které by jinak v Náměšti nebyly realizovány.
- Na zámku občané městyse našli uplatnění.

Nevýhody:

- Další budova, o kterou se musí městys starat, protože se jedná o kulturní památku, musí při každé opravě městys získat vyjádření památkářů, odboru památkové péče atd.
 - větší problém s papírováním než u obyčejných budov; vše je třeba provádět v souladu s vyjádřeními výše uvedených úřadů; opravy jsou finančně náročnější.¹²⁵

Příkazy

Rozpočtové určení daní nikterak nerozlišuje obce, na jejichž území se nachází, či nenachází památkově chráněné objekty, či jak píšete Soubor staveb lidové architektury. O přímých příjmech to tedy není. Drobný příjem z turistického ruchu mají zdejší podnikatelé, obchody, restaurace, kam občas zavítají návštěvníci místního skanzenu. Úřady, jenž dohlížení na dodržování specifických stavebních postupů a materiálů při opravách. Občas si naši občané stěžují, že v rámci stavebního řízení zažívají různé komplikace ze strany stavebního úřadu a orgánů památkové péče. Někdy jsou tyto jejich výtky oprávněné, někdy lze o nich velmi seriózně pochybovat. Na druhé straně máme možnost podílet se na zachování kulturního dědictví našich předků a také někteří občané mají užitek z cestovního ruchu.¹²⁶

¹²⁵ E-mailová korespondence s Mgr. Martou Husičkovou, starostkou městyse Náměšť na Hané; Náměšť na Hané, 25. 7. 2013, starosta@namestnahane.cz.

¹²⁶ E-mailová korespondence s Ing. Jaroslavem Sívkem, starostou obce Příkazy; Příkazy, 6. 8. 2013, starosta@prikazy.cz.